

ความต้องการจำเป็นต่อการใช้บริการห้องสมุดในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1

โดย
ฤทัยทิพย์ ประชาสุข

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตาม
หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
วิทยาลัยครุสุริยเทพ

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรังสิต

ปีการศึกษา 2562

**NEED ASSESSMENT FOR LIBRARY SERVICES IN EDUCATIONAL
OPPORTUNITY EXPANSION SCHOOL UNDER PRA NAKORN
SI AYUTTHAYA PRIMARY EDUCATIONAL
SERVICE AREA OFFICE 1**

**BY
RUTHAITHIP PRACHASUK**

**A THESIS SUBMITTED IN PARTIAL FULFILLMENT
OF THE REQUIREMENTS FOR
THE DEGREE OF MASTER OF EDUCATION
IN EDUCATIONAL ADMINISTRATION
SURYADHEP TEACHERS COLLEGE**

**GRADUATE SCHOOL, RANGSIT UNIVERSITY
ACADEMIC YEAR 2019**

วิทยานิพนธ์เรื่อง

ความต้องการจำเป็นต่อการใช้บริการห้องสมุดในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1

โดย

ฤทัยทิพย์ ประชาสุข

ได้รับการพิจารณาให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

มหาวิทยาลัยรังสิต

ปีการศึกษา 2562

รศ.ดร.ทิพย์พาพร มหาสินไพศาล
ประธานกรรมการสอบ

ผศ.ดร.พิมพ์อุไร ลิ้มปัทม์
กรรมการ

ผศ.ดร.วัลลภา เฉลิมวงศาเวช
กรรมการ และอาจารย์ที่ปรึกษา

บัณฑิตวิทยาลัยรับรองแล้ว

(ผศ.ร.ต.หญิง ดร.วรรณิ์ สุขสาตร)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

12 พฤษภาคม 2563

Thesis entitled

**NEED ASSESSMENT FOR LIBRARY SERVICES IN EDUCATIONAL
OPPORTUNITY EXPANSION SCHOOL UNDER PRA NAKORN
SI AYUTTHAYA PRIMARY EDUCATIONAL
SERVICE AREA OFFICE 1**

by

RUTHAITHIP PRACHASUK

was submitted in partial fulfillment of the requirements
for the degree of Master of Education in Educational Administration

Rangsit University

Academic Year 2019

Assoc.Prof. Tippaporn Mahasinpaisan,

Ed.D.

Examination Committee Chairperson

Asst.Prof. Pimurai Limpapath,

Ph.D.

Member

Asst.Prof. Wallapa Chalermvongsavej,

Ph.D.

Member and Advisor

Approved by Graduate School

(Asst.Prof.Plт.Off. Vannee Sooksatra, D.Eng.)

Dean of Graduate School

May 12, 2020

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้เป็นอย่างดี เนื่องด้วย ผศ.ดร.วัลลภา เถลิมวงศาเวช อาจารย์ที่ปรึกษา ได้ให้ความเมตตา เอาใจใส่ดูแลช่วยเหลือ ให้คำปรึกษา และให้คำแนะนำเป็นอย่างดีมาโดยตลอด รวมทั้ง รองศาสตราจารย์ ดร.ทิพย์พาพร มหาสินไพศาล ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และ ผศ.ดร.พิมพ์อุไร ลิมปพัทธ์ กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่ให้ความคิดเห็น และข้อชี้แนะอันเป็นประโยชน์จนทำให้การจัดทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้โดยสมบูรณ์

ขอขอบพระคุณมหาวิทยาลัยรังสิต ขอขอบคุณคณาจารย์ทุกท่านที่ให้ความรู้ทางวิชาการ ตลอดจนเจ้าหน้าที่ ที่เกี่ยวข้องทุกท่าน ที่ให้ความอนุเคราะห์ประสานงานต่าง ๆ ให้สำเร็จได้ด้วยดี

ขอขอบพระคุณผู้บริหาร คณะครู นักเรียน โรงเรียนพระอินทร์ศึกษา (กลุ่มสกุลอุทิศ) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 ที่เป็นแหล่งข้อมูลในการศึกษาค้นคว้า และมีส่วนร่วมสนับสนุน และอำนวยความสะดวก ในการจัดเก็บข้อมูล ตลอดจนช่วยกรุณาให้ข้อคิดเห็น และคำแนะนำสิ่งที่เป็นประโยชน์ ในการศึกษาโดยการตอบแบบสอบถาม ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งใจเป็นอย่างยิ่ง

ขอขอบพระคุณบิดา มารดา และสมาชิกทุกคนในครอบครัว ที่กรุณาให้การอบรม สั่งสอน และสนับสนุนในทุกกิจกรรมมาโดยตลอด รวมทั้งผู้บังคับบัญชา และมิตรสหาย ที่เป็นกำลังใจสนับสนุน และช่วยเหลือในทุกด้านจนประสบความสำเร็จในทุกวันนี้

ฤทัยทิพย์ ประชาสุข

ผู้วิจัย

6007013 : ฤทัยทิพย์ ประชาสุข
 ชื่อวิทยานิพนธ์ : ความต้องการจำเป็นต่อการใช้บริการห้องสมุดในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1
 หลักสูตร : ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
 อาจารย์ที่ปรึกษา : ผศ.ดร.วัลลภา เฉลิมวงศาเวช

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพที่เป็นจริง สภาพที่พึงประสงค์ ความต้องการจำเป็นต่อการใช้บริการห้องสมุดในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา และแนวทางการพัฒนาห้องสมุดในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 โดยกลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียน ครู และบุคลากรทางการศึกษา ในโรงเรียนพระอินทร์ศึกษา (กลุ่มสกุลอุทิศ) จำนวน 159 คน เครื่องมือเป็นแบบสอบถามประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 36 ข้อ สถิติที่ใช้ในวิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ดัชนีความสำคัญของความต้องการจำเป็น (PNI_{modified})

ผลการวิจัยพบว่า สภาพที่เป็นจริง และสภาพที่พึงประสงค์ต่อการใช้บริการห้องสมุดในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาอยู่ในระดับปานกลาง และระดับมาก ตามลำดับ ซึ่งความต้องการจำเป็นต่อการใช้บริการห้องสมุดเรียงลำดับ ดังนี้ 1) ด้านหนังสือดี 2) ด้านบรรณารักษ์ดี 3) ด้านบรรยากาศดี ซึ่งแนวทางการพัฒนาห้องสมุดโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา คือ จัดสรรงบประมาณ สนับสนุนการพัฒนาห้องสมุดโรงเรียนให้มีความทันสมัย ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลก ทั้งในเรื่องทรัพยากรสารสนเทศ บรรณารักษ์ รวมถึงอาคารสถานที่ วัสดุครุภัณฑ์ต่าง ๆ ให้มีความพร้อม และตรงกับความต้องการของผู้ใช้บริการให้มากที่สุด

(วิทยานิพนธ์มีจำนวนทั้งสิ้น 115 หน้า)

คำสำคัญ : ความต้องการจำเป็น, ห้องสมุด, โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา, สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1

ลายมือชื่อนักศึกษา.....ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....

6007013 : Ruthaithip Prachasuk
 Thesis Title : Need Assessment for Library Services in Educational Opportunity
 Expansion School Under Pra Nakorn Si Ayutthaya Primary Educational
 Service Area Office 1
 Program : Master of Education in Educational Administration
 Thesis Advisor : Asst. Prof. Wallapa Chalermvongsavej, Ph.D.

Abstract

This study aims to investigate the actuality, expectation, and needs for library services and create a guideline to improve the quality of the library in an educational opportunity expansion school under Pra Nakorn Si Ayutthaya Primary Educational Service Area Office 1. The samples in this study included 159 students, teachers, and staff in Prainsuksa Klomsakul Utid School. The instrument used to collect data was a five-point Likert scale questionnaire containing 36 questions. The statistics used in the data analysis were frequency, percentage, means, standard deviation, and modified priority needs index (PNI_{modified}).

The results of the analysis showed that the levels of actuality and expectation towards the library services were medium and high, respectively. Furthermore, the needs for library services included good books, helpful librarians, and suitable environment. In terms of the library improvement, the library should be funded and improved in terms of technology, information resources, librarians, as well as facilities and the condition of library so that it would suit the needs of the users.

(Total 115 pages)

Keywords : Need Assessment, Library, Educational Opportunity Expansion School,
 Pra Nakorn Si Ayutthaya Primary Educational Service Area Office 1

Student's Signature..... Thesis Advisor's Signature .....

สารบัญ

	หน้า
กิตติกรรมประกาศ	ก
บทคัดย่อภาษาไทย	ข
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ค
สารบัญ	ง
สารบัญตาราง	ฉ
สารบัญรูป	ช
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ความเป็นมา และความสำคัญของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย	4
1.3 คำถามการวิจัย	5
1.4 สมมติฐานการวิจัย	5
1.5 กรอบแนวคิดการวิจัย	5
1.6 ขอบเขตของการวิจัย	6
1.7 นิยามศัพท์เฉพาะ	8
1.8 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	9
บทที่ 2 แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	10
2.1 การดำเนินงานห้องสมุด 3 ดี	10
2.2 มาตรฐานห้องสมุดโรงเรียน	16
2.3 แนวคิด ทฤษฎีความต้องการจำเป็น	35
2.4 ห้องสมุดโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา	40
2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	45
บทที่ 3 ระเบียบวิธีวิจัย	59
3.1 ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง	59
3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	60

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
3.3 การสร้างเครื่องมือ และการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ	61
3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล	63
3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล	63
บทที่ 4 ผลการวิจัย	66
4.1 ผลการวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานของข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง	67
4.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสภาพที่เป็นจริง สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นต่อการใช้บริการห้องสมุด	68
4.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางในการพัฒนา ความต้องการจำเป็นต่อการใช้บริการห้องสมุด	83
บทที่ 5 บทสรุป และข้อเสนอแนะ	85
5.1 สรุปผลการวิจัย	86
5.2 อภิปรายผลการวิจัย	89
5.3 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป	92
บรรณานุกรม	93
ภาคผนวก	99
ภาคผนวก ก หนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลวิจัย	100
ภาคผนวก ข รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย	102
ภาคผนวก ค ผลการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	104
ภาคผนวก ง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	107
ประวัติผู้วิจัย	115

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1.1 แสดงจำนวนกลุ่มตัวอย่าง	7
2.1 แสดงจำนวนนักเรียน ครู และบุคลากรทางการศึกษา ของโรงเรียนพระอินทร์ศึกษา (กลุ่มสกุลอุทิศ)	41
2.2 แสดงจำนวนผู้ใช้บริการห้องสมุดย้อนหลัง 3 ปี	44
3.1 แสดงจำนวนประชากร และกลุ่มตัวอย่าง	60
4.1 จำนวน และร้อยละของข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	67
4.2 สภาพที่เป็นจริง สภาพที่พึงประสงค์ ความต้องการจำเป็น ต่อการใช้บริการห้องสมุดในภาพรวม	69
4.3 สภาพที่เป็นจริง สภาพที่พึงประสงค์ ความต้องการจำเป็น ต่อการใช้บริการห้องสมุด ด้านบรรณารักษ์	70
4.4 สภาพที่เป็นจริง สภาพที่พึงประสงค์ ความต้องการจำเป็น ต่อการใช้บริการห้องสมุด ด้านหนังสือดี	76
4.5 สภาพที่เป็นจริง สภาพที่พึงประสงค์ ความต้องการจำเป็น ต่อการใช้บริการห้องสมุด ด้านบรรยากาศดี	80

สารบัญรูป

รูปที่

หน้า

1.1 กรอบแนวคิดการวิจัย	6
2.1 การวิเคราะห์เมทริกซ์ (Matrix Analysis)	39

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมา และความสำคัญของปัญหา

การศึกษาของประเทศไทยในปัจจุบัน มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้สอดคล้องกับกระแสการเปลี่ยนแปลงในยุคโลกาภิวัตน์ (Globalization) ข่าวสารข้อมูลต่าง ๆ สามารถส่งผ่านถึงกันทั่วโลกได้อย่างรวดเร็ว ทำให้เกิดการเรียนรู้อย่างรวดเร็วข้อจำกัด ประเทศไทยจึงต้องมีการปฏิรูปการศึกษาอย่างต่อเนื่อง มุ่งหวังจะให้เกิดการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพ โดยแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 (2560-2564) ได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาคุณภาพคนไทยให้มีนิสัยใฝ่รู้ และเรียนรู้ตลอดชีวิต พัฒนาคนสู่สังคมแห่งการเรียนรู้อย่างยั่งยืน ขยายโอกาสการเข้าถึงบริการทางการศึกษา จัดการเรียนรู้โดยเน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลาง ให้มีคุณภาพอย่างเท่าเทียมกันทั้งในเมืองและชนบท (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ, 2560) นอกจากนี้ แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2560 - 2579 ระบุว่าภายในระยะเวลา 20 ปี ประชากรทุกคนจะต้องเข้าถึงการศึกษาอย่างมีคุณภาพ ซึ่งตัวชี้วัดหนึ่งของเป้าหมายในการศึกษานี้คือ การเพิ่มแหล่งเรียนรู้ที่สามารถจัดกิจกรรมทางการศึกษาให้มีคุณภาพ เช่น ห้องสมุดประชาชน พิพิธภัณฑ์ หอศิลป์ สวนสัตว์ สวนสาธารณะ สวนพฤกษศาสตร์ อุทยานวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี ศูนย์การศึกษา และนันทนาการ และแหล่งเรียนรู้อื่น ที่เพียงพอ และมีประสิทธิภาพ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560)

ทั้งนี้ห้องสมุดถือเป็นแหล่งเรียนรู้ที่มีคุณภาพ เสมือนหัวใจของสถานศึกษา ซึ่งเป็นที่รวบรวมความรู้ และส่งเสริมสนับสนุน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เป็นส่วนสำคัญของสถานศึกษาที่ต้องมีการพัฒนาเพื่อเข้าสู่มิติใหม่ (วิทยาลัยทองสุข, 2555) อีกทั้งห้องสมุดยังเป็นแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาที่มีบทบาทหน้าที่สำคัญในการส่งเสริมสนับสนุนการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนที่ช่วยพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ของผู้เรียนให้เป็นไปตามเป้าหมายของหลักสูตร และถือเป็นแหล่งวิทยาการที่สำคัญที่สุดของสถานศึกษาอีกด้วย (อรรรรณ สุวรรณทงชัย และคณะ, 2558) ซึ่งหลายหน่วยงานมีแนวคิดที่จะปฏิรูปการศึกษา และดำเนินการจัดการศึกษาอย่างต่อเนื่อง

และเร่งด่วน โดยมีความตื่นตัวในการจัดระเบียบ และปรับเปลี่ยนห้องสมุดให้สอดคล้องกับยุคสมัย ประกอบกับมีกฎหมาย และนโยบายของรัฐที่ให้การสนับสนุน และเอื้อให้ห้องสมุดปรับเปลี่ยนบทบาทจากการเป็นผู้ให้บริการหนังสือ กลายเป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต (อรวรรณ อาธิเวช และคณะ, 2559) ดังนั้นจึงถือได้ว่าห้องสมุดเป็นแหล่งศึกษาค้นคว้าที่สำคัญ และจำเป็นที่ต้องได้รับการพัฒนาอย่างมากที่สุด เพื่อให้เข้ากับยุคสังคมแห่งการเรียนรู้ (Knowledge-Based Society) (สันติดา ชูเชิด, 2554)

การพัฒนาห้องสมุดในปัจจุบันนี้ต้องคำนึงถึงการนำนวัตกรรมมาพัฒนา และปรับปรุง การให้บริการของห้องสมุด โดยเน้นการอำนวยความสะดวก และความรวดเร็วในการเข้ารับบริการ (อุบลศิลป์ โพธิ์พรม และอมรรัตน์ นาคะโร, 2560) โดยเฉพาะการจัดหาทรัพยากรสารสนเทศที่เป็นรูปแบบสื่ออิเล็กทรอนิกส์หรือแฟ้มดิจิทัลให้มากขึ้น เพื่อเป็นการอำนวยความสะดวกต่อการใช้ทรัพยากรสารสนเทศของผู้ใช้บริการ ที่สามารถเข้าถึงทรัพยากรสารสนเทศได้ทุกที่ทุกเวลา โดยผ่านอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ต่าง ๆ ซึ่งในปัจจุบันอุปกรณ์ต่าง ๆ นี้หาได้ง่าย และมีราคาถูก ประกอบกับรัฐบาลมีนโยบายจะพัฒนาประเทศไทยให้เป็นสังคมยุคดิจิทัล (Digital Age) หรือดิจิทัลไทยแลนด์ (Digital Thailand) โดยส่งสัญญาณอินเทอร์เน็ตให้มีความครอบคลุมในพื้นที่ชุมชนมากยิ่งขึ้น (กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจ และสังคม, 2563) รวมทั้งห้องสมุดต้องจัดหาเทคโนโลยีสารสนเทศต่าง ๆ เข้ามาให้บริการในห้องสมุด ทั้งระบบห้องสมุดอัตโนมัติ จัดหาเครื่องมือที่สามารถช่วยสืบค้นเพื่ออำนวยความสะดวกในการเข้าถึงทรัพยากรสารสนเทศ และการให้บริการสารสนเทศอื่น ๆ และห้องสมุดต้องสามารถประยุกต์ใช้แอปพลิเคชัน (Application) ที่มีให้บริการ โดยเฉพาะที่เป็นสื่อสังคมออนไลน์ (Social Media) เช่น Facebook, Line, Twitter เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการสืบค้นทรัพยากรสารสนเทศ หรือใช้ในการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ในงานห้องสมุด เพื่อให้ผู้ใช้บริการเข้าถึงทรัพยากรสารสนเทศได้อย่างสะดวก และแพร่หลาย (ปาริชาติ แสงระชัญ, ม.ป.ป.)

สำหรับห้องสมุดโรงเรียนพระอินทร์ศึกษา (กลุ่มมสกลอุทิศ) ตั้งอยู่ที่ ชั้น 1 อาคารคอมพิวเตอร์ มีพื้นที่ขนาด 150 ตารางเมตร อยู่ทางทิศใต้สุดของโรงเรียน ทำให้ผู้ใช้บริการเดินทางมาใช้บริการในห้องสมุดไม่สะดวก นอกจากนี้ห้องสมุดไม่มีระบบระบายอากาศ มีประตูทางเข้าเพียงทางเดียว ทำให้ไม่เอื้อต่อการเข้าใช้บริการ การจัดหมวดหมู่หนังสือในห้องสมุดใช้การจัดหนังสือระบบทศนิยมดิวอี้ งานบริการของห้องสมุด ได้แก่ บริการยืม – คืน ซึ่งใช้วิธีการยืมคืนในระบบ Manual บริการสืบค้นทรัพยากรสารสนเทศ บริการตอบคำถาม และช่วยการค้นคว้า นอกจากนี้ยังจัดมุมหนังสือสารานุกรม มุมหนังสือพิมพ์ มุมอาเซียน มุมต้นไม้พุดได้ มุมปริศนาฟ้าแลบ มุมนิทาน

ไว้คอยให้บริการ มีการบริหารจัดการด้านทรัพยากรสารสนเทศที่เป็นวัสดุพิมพ์ ได้แก่ หนังสือทั่วไป หนังสือนิทาน หนังสือสำหรับเด็ก รวมจำนวน 3,214 เล่ม ซึ่งหลักในการพัฒนาห้องสมุด 3 ดี กำหนดให้ห้องสมุดต้องมีจำนวนหนังสือ 10 เล่ม ต่อนักเรียน 1 คน ทั้งนี้ นักเรียนโรงเรียนพระอินทร์ศึกษา (กลุ่มสกุลอุทิศ) ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีจำนวน 1,546 คน จึงทำให้หนังสือที่เป็นทรัพยากรสารสนเทศที่สำคัญของห้องสมุดมีไม่เพียงพอต่อความต้องการของผู้ใช้บริการ และนอกจากนี้ทรัพยากรสารสนเทศที่เป็นสื่ออิเล็กทรอนิกส์ รวมถึงเทคโนโลยีที่นำมาใช้กับห้องสมุดยังไม่มีความพร้อมในการให้บริการ ด้านบุคลากร มีคณะกรรมการดำเนินงานในห้องสมุด คือ บรรณารักษ์ จำนวน 1 คน และเจ้าหน้าที่ห้องสมุด จำนวน 6 คน แต่ทั้งนี้ บรรณารักษ์ และเจ้าหน้าที่ห้องสมุดต้องดำเนินการจัดการเรียนรู้เป็นรายวิชาให้กับนักเรียน ทำให้ไม่สามารถดำเนินงานด้านห้องสมุดได้อย่างเต็มที่ และจากสถิติการเข้าใช้บริการห้องสมุดย้อนหลัง 3 ปี พบว่าผู้ให้บริการห้องสมุดมีจำนวนเพิ่มขึ้นไม่มากทั้งที่จำนวนนักเรียนของโรงเรียนเพิ่มขึ้นทุกปี (โรงเรียนพระอินทร์ศึกษา (กลุ่มสกุลอุทิศ), 2562 ; ห้องสมุดโรงเรียนพระอินทร์ศึกษา (กลุ่มสกุลอุทิศ), 2562)

ดังนั้น โรงเรียนจึงควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาห้องสมุดด้วยความจำเป็นอย่างเร่งด่วน อันเป็นแหล่งเรียนรู้ในการศึกษาค้นคว้า เพื่อพัฒนาผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษา ซึ่งจะเห็นได้ว่า สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ สถาบันส่งเสริม และพัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้ (ม.ป.ป.) มีนโยบายมุ่งเน้นให้ห้องสมุดเป็นแหล่งการเรียนรู้ตามแนวทางการดำเนินงานห้องสมุด 3 ดี ได้แก่ 1) หนังสือดี คือ มีสื่อการเรียน รวมทั้ง E-Book หรือสื่อต่าง ๆ ที่สามารถอ่านผ่านเครื่องมือทางอิเล็กทรอนิกส์ หรือคอมพิวเตอร์ได้ 2) บรรยากาศดี คือ ต้องเป็นห้องสมุดที่มีบรรยากาศส่งเสริมการอ่าน และส่งเสริมค้นคว้าการเรียนรู้ 3) บรรณารักษ์ดี คือ บรรณารักษ์ดี เป็นหัวใจสำคัญหลักของการบริหารจัดการห้องสมุด เป็นผู้ให้บริการ เป็นผู้บริหารจัดการในห้องสมุด จัดกิจกรรมในห้องสมุด และเป็นผู้สร้างห้องสมุดให้มีชีวิต สอดคล้องกับสำนักวิชาการ และมาตรฐานการศึกษา (2552) ได้กล่าวถึงสภาพอันพึงประสงค์ของห้องสมุดโรงเรียนที่ผู้ใช้มีความเห็น และมีความต้องการตรงกันคือ 1) มีครูบรรณารักษ์หรือครูทำหน้าที่บรรณารักษ์ที่ดี 2) มีหนังสือที่ดีมีเนื้อหาสอดคล้องกับกลุ่มสาระการเรียนรู้ ตรงกับความต้องการของผู้ใช้บริการ 3) มีห้องสมุด และบรรยากาศที่ดีเอื้ออำนวยในการเข้าใช้บริการ นอกจากนี้สำนักงานรับรองมาตรฐาน และประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) ได้ประเมินการดำเนินการพัฒนาห้องสมุดในโรงเรียน โดยเห็นความสำคัญใน 5 หมวด คือ หมวดที่ 1) มาตรฐานด้านผู้บริหาร หมวดที่ 2) มาตรฐานด้านครูหรือบุคลากรที่ทำหน้าที่บรรณารักษ์ หมวดที่ 3) มาตรฐานด้านผู้เรียน หมวดที่ 4) มาตรฐานด้านทรัพยากรสารสนเทศ

หมวดที่ 5) มาตรฐานด้านอาคารสถานที่ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2556) ซึ่งการจัดทำมาตรฐานในครั้งนี้ได้พิจารณาถึงสภาพความเป็นจริงของการดำเนินงาน ห้องสมุดในโรงเรียน ที่จะขับเคลื่อนให้ห้องสมุดมีชีวิตจะต้องขึ้นอยู่กับบุคลากรทุกฝ่ายที่อยู่ในโรงเรียน ทั้งนี้ การศึกษาเกี่ยวกับความแตกต่างระหว่างสภาพที่เกิดขึ้นจริงกับสภาพที่ควรจะเป็นนั้น เรียกว่าการประเมินความต้องการจำเป็นจะทำให้เกิดประโยชน์กับห้องสมุดในการวางแผนอย่างมีทิศทางบนพื้นฐานของความเป็นไปได้ และมีโอกาสสัมฤทธิ์ผลตามที่มุ่งหมาย และยังเป็นข้อมูลหลักที่ใช้เทียบความสำเร็จของการดำเนินงาน ทำให้สามารถวางแผนปฏิบัติเลือกทางเลือกที่เหมาะสมเกิดประสิทธิภาพ คุ่มค่าที่สุด (สุวิมล ว่องวานิช, 2558)

จากสภาพปัญหาดังกล่าวข้างต้น และการทบทวนการวิจัยยังเห็นว่าการศึกษเกี่ยวกับ การใช้บริการ ห้องสมุดมีเพียงการศึกษาเรื่องการสำรวจความพึงพอใจของผู้ใช้บริการ หรือ ผู้ใช้บริการเข้ามาใช้บริการมาน้อยเพียงใดเท่านั้น แต่ยังไม่มีการศึกษาในเรื่องการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นต่อการใช้บริการห้องสมุด ดังนั้นการวิจัยครั้งนี้จึงต้องการศึกษาเกี่ยวกับความต้องการจำเป็นต่อการใช้บริการห้องสมุดในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 เพื่อสำรวจสภาพที่เป็นจริง และสภาพที่พึงประสงค์ ต่อการให้บริการห้องสมุดในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 ที่จะทำให้ทราบถึงข้อมูลความต้องการจำเป็นอย่างแท้จริง โดยนำผลที่ได้จากการวิจัยในครั้งนี้ไปใช้เป็นพื้นฐานในการวางแผน และกำหนดแนวทางการพัฒนา ห้องสมุดให้สอดคล้องกับความต้องการในการใช้บริการห้องสมุด อันจะส่งผลให้นักเรียนได้ใช้ บริการห้องสมุดอย่างเต็มประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผลต่อการศึกษาในโรงเรียน

1.2 วัตถุประสงค์

1.2.1 เพื่อศึกษาสภาพที่เป็นจริง และสภาพที่พึงประสงค์ต่อการให้บริการห้องสมุดใน โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พระนครศรีอยุธยา เขต 1

1.2.2 เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นต่อการให้บริการห้องสมุดใน โรงเรียนขยายโอกาส ทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1

1.2.3 เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาห้องสมุดใน โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1

1.3 คำถามการวิจัย

1.3.1 สภาพที่เป็นจริง และสภาพที่พึงประสงค์ต่อการใช้บริการห้องสมุดในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 เป็นอย่างไร

1.3.2 ความต้องการจำเป็นต่อการใช้บริการห้องสมุดในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 อยู่ในระดับใด

1.3.3 แนวทางการพัฒนาห้องสมุดโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 เป็นอย่างไร

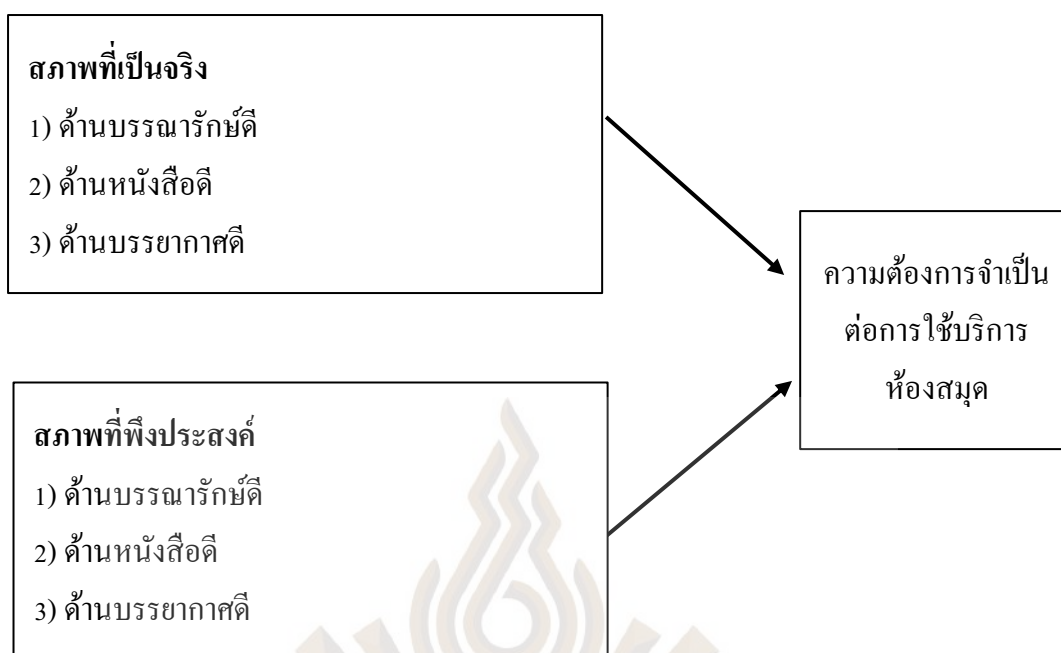
1.4 สมมติฐานการวิจัย

1.4.1 สภาพที่เป็นจริง และสภาพที่พึงประสงค์ต่อการใช้บริการห้องสมุดในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 มีความแตกต่างกันอย่างมาก

1.4.2 ความต้องการจำเป็นต่อการใช้บริการห้องสมุดในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 อยู่ในระดับมาก

1.5 กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาความต้องการจำเป็นต่อการใช้บริการห้องสมุดในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 ได้กำหนดกรอบแนวคิดความต้องการจำเป็นต่อการใช้บริการห้องสมุดโดยปรับปรุงมาจากแนวทางการดำเนินงานห้องสมุด 3 ดี ได้แก่ 1) ด้านบรรณารักษ์ดี 2) ด้านหนังสือดี 3) ด้านบรรยากาศดี (สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ สถาบันส่งเสริม และพัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้, ม.ป.ป.) และมาตรฐานห้องสมุดโรงเรียน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2556) ตามองค์ประกอบ 3 ด้าน คือ 1) ด้านครูหรือบุคลากรทำหน้าที่บรรณารักษ์ 2) ด้านทรัพยากรสารสนเทศ 3) ด้านอาคารสถานที่ และวัสดุครุภัณฑ์ ดังนี้

รูปที่ 1.1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ที่มา : ปรับปรุงจากแนวทางการดำเนินงานห้องสมุด 3 ดี (สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ สถาบันส่งเสริม และพัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้, ม.ป.ป.) และมาตรฐานห้องสมุด โรงเรียน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2556)

1.6 ขอบเขตของการวิจัย

1.6.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา

การศึกษาในครั้งนี้มุ่งศึกษาความต้องการจำเป็นต่อการให้บริการห้องสมุดในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 โดยครอบคลุมเนื้อหา 3 ด้าน ปรับปรุงจากแนวทางการดำเนินงานห้องสมุด 3 ดี สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ สถาบันส่งเสริม และพัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้ และมาตรฐานห้องสมุดโรงเรียน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้แก่

1) ด้านบรรณารักษ์ดี หมายถึง ครูหรือนุเคราะห์ทำหน้าที่บรรณารักษ์ เป็นผู้ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญทางบรรณารักษ์ สามารถบริหารจัดการในเรื่องต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับห้องสมุดได้เป็นอย่างดี

2) ด้านหนังสือดี หมายถึง ทรัพยากรสารสนเทศ เป็นหนังสือหรือสื่อประเภทต่าง ๆ ที่จัดอยู่ในห้องสมุด ที่เป็นวัสดุตีพิมพ์ (Printed Materials) และวัสดุไม่ตีพิมพ์ (Non Printed Materials)

3) ด้านบรรยากาศดี หมายถึง อาคารสถานที่ และวัสดุครุภัณฑ์ เป็นพื้นที่สำหรับจัดให้บริการของห้องสมุด รวมถึงสถานที่ตั้ง บริเวณภายนอก และภายในห้องสมุด

1.6.2 ขอบเขตด้านประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้มีจำนวน 266 คน โดยแบ่งออกเป็น นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 183 คน ครู และบุคลากรทางการศึกษา จำนวน 83 คน ของโรงเรียนพระอินทร์ศึกษา (กลุ่มสกุลอุทิศ) ปีการศึกษา 2562 (โรงเรียนพระอินทร์ศึกษา (กลุ่มสกุลอุทิศ), 2562)

กลุ่มตัวอย่าง

จากจำนวนกลุ่มประชากรผู้วิจัยได้กำหนดกลุ่มตัวอย่างตามตารางเคร็จซี่ และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 159 คน ที่ระดับความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้ 5 % จากนั้นผู้วิจัยได้แบ่งโควตาจำนวนกลุ่มตัวอย่างตามระดับชั้นเรียน และใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างอย่างง่ายโดยวิธีการจับสลาก ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างดังตารางที่ 1.1

ตารางที่ 1.1 แสดงจำนวนกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร	จำนวน (คน)	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง (คน)
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4	82	35
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5	51	35
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6	50	35
ครู และบุคลากรทางการศึกษา	83	54
รวม	266	159

1.6.3 ขอบเขตด้านตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย

ตัวแปรอิสระ คือ สภาพที่เป็นจริง และสภาพที่พึงประสงค์

ตัวแปรตาม ได้แก่ ความต้องการจำเป็นต่อการใช้บริการห้องสมุด

1.7 นิยามศัพท์เฉพาะ

ความต้องการจำเป็น คือ กระบวนการที่กำหนดความแตกต่างของสภาพที่เป็นจริงกับสภาพที่พึงประสงค์เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้ใช้บริการจนเป็นที่น่าพอใจ

สภาพที่เป็นจริง คือ สภาพที่เกิดขึ้นจริงในปัจจุบัน เกี่ยวกับการให้บริการของห้องสมุดในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 ในด้านการบริการ ด้านทรัพยากรสารสนเทศ ครูภัณฑ์ บุคลากร อาคารสถานที่

สภาพที่พึงประสงค์ คือ ความต้องการหรือการคาดเดาเหตุการณ์ล่วงหน้าของผู้ใช้บริการที่มีต่อการให้บริการของห้องสมุดในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 ในด้านการบริการ ด้านทรัพยากรสารสนเทศ ครูภัณฑ์ บุคลากร อาคารสถานที่

ห้องสมุด คือ สถานที่สำหรับเก็บ ดูแล รักษาหนังสือ รวมทั้งสื่อการเรียนรู้ต่าง ๆ ที่สามารถทำให้ผู้ใช้บริการเข้าถึงหนังสือ มีความรู้มากขึ้น

การให้บริการ คือ การให้บริการต่าง ๆ ของห้องสมุดโรงเรียนพระอินทร์ศึกษา (กลุ่มสกุลอุทิศ) ซึ่งทางห้องสมุดได้จัดเตรียมไว้เพื่ออำนวยความสะดวกแก่ผู้ใช้บริการ แบ่งออกเป็น 3 ด้าน ประกอบด้วย

1) ด้านบรรณารักษ์ดี หมายถึง ครูหรือบุคลากรทำหน้าที่บรรณารักษ์ เป็นผู้ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญทางบรรณารักษ์ สามารถบริหารจัดการในเรื่องต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับห้องสมุดได้เป็นอย่างดี มีการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมการอ่านให้ผู้ใช้บริการอย่างสม่ำเสมอ เป็นผู้ที่รักการอ่าน รักหนังสือ

และการค้นคว้าวิจัย มีทักษะในการใช้ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ มีบุคลิกดี มีความรับผิดชอบ มีระเบียบวินัย มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี

2) ด้านหนังสือดี หมายถึง ทรัพยากรสารสนเทศ เป็นหนังสือหรือสื่อประเภทต่าง ๆ ที่จัดอยู่ในห้องสมุด ที่เป็นวัสดุพิมพ์ (Printed materials) ประกอบด้วย หนังสือ วารสาร หรือนิตยสาร หนังสือพิมพ์ จุลสาร กฤตภาค และวัสดุไม่ตีพิมพ์ (Non printed materials) ประกอบด้วย โสตวัสดุ โสตทัศนวัสดุ วัสดุย่อส่วน และวัสดุอิเล็กทรอนิกส์

3) ด้านบรรยากาศดี หมายถึง อาคารสถานที่ และวัสดุครุภัณฑ์ เป็นพื้นที่สำหรับจัดให้บริการของห้องสมุด โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 รวมถึงสถานที่ตั้ง บริเวณภายนอก และภายในห้องสมุด โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ที่มีอากาศถ่ายเทได้สะดวกแสงสว่างเพียงพอ มีที่นั่งเพียงพอ รวมถึงโต๊ะ เก้าอี้ ชั้นวางหนังสือ โปรแกรมคอมพิวเตอร์ เครื่องปริ้น พัดลม เครื่องปรับอากาศ จัดวางอย่างเป็นระเบียบเรียบร้อย ตกแต่งห้องสมุดสวยงาม เพื่อดึงดูดความสนใจ และเชิญชวนให้เข้ามาใช้บริการของห้องสมุด

โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา คือ โรงเรียนที่เปิดสอนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น เพื่อขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐานตามความต้องการของท้องถิ่น โดยเน้นบริการแก่ผู้ด้อยโอกาสทางการศึกษา ซึ่งในงานวิจัยนี้ หมายถึง โรงเรียนพระอินทร์ศึกษา (กลุ่มสกุลอุทิศ)

ผู้ใช้บริการ คือ บุคคลที่เข้ามาใช้บริการในห้องสมุด โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1

1.8 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.8.1 ผู้บริหารของโรงเรียนสามารถนำข้อมูลที่ได้ไปใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงสภาพห้องสมุดโรงเรียนพระอินทร์ศึกษา (กลุ่มสกุลอุทิศ) ให้เป็นไปตามมาตรฐานห้องสมุด 3 ดี

1.8.2 บรรณารักษ์ และครู สามารถนำข้อมูลที่ได้ไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาห้องสมุดให้เป็นไปตามมาตรฐานห้องสมุด 3 ดี

1.8.3 ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถนำผลวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาห้องสมุดให้เกิดประโยชน์สูงสุด

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาความต้องการจำเป็นต่อการใช้บริการห้องสมุดในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษารวบรวมเอกสาร บทความทางวิชาการ แนวคิด ทฤษฎี ตลอดจนงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

- 2.1 แนวคิดการดำเนินงานห้องสมุด 3 ดี
- 2.2 แนวคิดมาตรฐานห้องสมุด โรงเรียน
- 2.3 ทฤษฎีความต้องการจำเป็น
- 2.4 ห้องสมุดโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา
- 2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 แนวคิดการดำเนินงานห้องสมุด 3 ดี

2.1.1 ความเป็นมาของห้องสมุด 3 ดี

นโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ ได้กำหนดให้มีการพัฒนาห้องสมุดของสถานศึกษาให้เป็นแหล่งศึกษาค้นคว้าของนักเรียน ครู ผู้บริหาร ผู้ปกครอง และชุมชน เพื่อสร้างคุณภาพ โอกาส และสร้างการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการศึกษาได้อย่างสมบูรณ์ จึงได้กำหนดแนวทางการพัฒนาห้องสมุด 3 ดี โดยเน้นการพัฒนาใน 3 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ 1) หนังสือดี 2) บรรยากาศดี 3) บรรณารักษ์ดี เพื่อนำไปสู่การสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ ที่มีหนังสือ สื่อการเรียนรู้ที่หลากหลายเพียงพอ และตรงกับความต้องการของผู้ใช้บริการ (สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ สถาบันส่งเสริม และพัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้, ม.ป.ป.)

2.1.2 วัตถุประสงค์ของห้องสมุด 3 ดี

- 1) เพื่อยกระดับคุณภาพห้องสมุดในสถานศึกษาทุกแห่ง
- 2) เพื่อจัดให้มีหนังสือ และสื่อการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ และเพียงพอต่อความต้องการ และเหมาะสมกับนักเรียน ครู ผู้บริหาร และคนในชุมชน
- 3) เพื่อพัฒนาสภาพแวดล้อม และจัดบรรยากาศในห้องสมุดที่เอื้อต่อการอ่าน และการเรียนรู้
- 4) เพื่อพัฒนา และจัดให้มีครูบรรณารักษ์ หรือผู้ที่ทำหน้าที่บรรณารักษ์ในสถานศึกษาทุกแห่ง

2.1.3 แนวทางการดำเนินงานห้องสมุด 3 ดี

- 1) จัดหาหนังสือ และสื่อการเรียนรู้ที่มีคุณภาพให้เพียงพอต่อความต้องการ และเหมาะสมสำหรับผู้ใช้บริการ
- 2) สร้างบรรยากาศ และสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการอ่าน การเรียนรู้ การค้นคว้า และสะท้อนเอกลักษณ์ของชุมชน
- 3) พัฒนา และส่งเสริมคุณภาพบรรณารักษ์ และบุคลากรผู้ที่ปฏิบัติงานในห้องสมุดให้มีความเป็นมืออาชีพ มีจิตบริการ เป็นนักจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมการอ่าน และการเรียนรู้ เป็นผู้บริหารจัดการความรู้ที่ดี

2.1.4 มาตรฐานห้องสมุด 3 ดี

2.1.4.1 มาตรฐานที่ 1 หนังสือดี หมายถึง หนังสือ และสื่อการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ มีเนื้อหาสาระถูกต้อง ไม่มีโทษ และตรงกับความต้องการของผู้ใช้บริการ โดยอยู่ในรูปแบบของสิ่งพิมพ์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ และอื่น ๆ เพื่อส่งเสริมการอ่าน และการเรียนรู้ของผู้ใช้บริการ โดยมีตัวบ่งชี้ดังนี้

(1) หนังสือ และสื่อการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ ได้แก่

(1.1) มีเนื้อหาสาระถูกต้อง ไม่เป็นพิษเป็นภัย และตรงใจผู้อ่าน เหมาะสมกับวัย สนุกสนาน ได้รับความสนใจ จูงใจผู้อ่านให้เกิดความเพลิดเพลิน ให้ความรู้เชิงสร้างสรรค์

ส่งเสริมจินตนาการ คุณธรรม จริยธรรม ก่อให้เกิดนิสัยรักการอ่าน และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในวิถีชีวิตประจำวันได้

(1.2) มีความถูกต้องของข้อมูล มีความเที่ยงตรงเชื่อถือได้ของแหล่งที่มา แหล่งค้นคว้า บรรณานุกรมถูกต้อง ชัดเจน ทันเหตุการณ์ และได้รับลิขสิทธิ์ถูกต้องตามกฎหมาย

(1.3) มีภาพ และลายเส้นประกอบสอดคล้องกับเนื้อเรื่อง ชัดเจน เหมาะสมกับวัย และมีสีสันสวยงาม

(1.4) ใช้ถ้อยคำ อักษรวิธี สำนวนภาษาถูกต้อง สื่อความได้ชัดเจน อ่านเข้าใจง่าย เหมาะสมกับประเภท และวัยของผู้อ่าน

(1.5) องค์ประกอบอื่น ๆ เช่น ข้อมูลบรรณานุกรมหอสมุดแห่งชาติ (CIP) เลขมาตรฐานสากลประจำหนังสือ จำนวนครั้งที่พิมพ์ ปีพิมพ์ มีส่วนประกอบของหนังสือครบถ้วน เป็นหนังสือที่ชนะการประกวดจากหน่วยงาน สถาบัน องค์กรต่าง ๆ

(2) การจัดหาหนังสือ และสื่อการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ ได้แก่

(2.1) มีการกำหนดนโยบายการจัดการจัดหา คัดเลือกหนังสือ และสื่อการเรียนรู้ โดยให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วม

(2.2) มีคณะกรรมการคัดเลือกหนังสือ และสื่อการเรียนรู้ โดยให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการคัดเลือก

(2.3) มีคณะกรรมการจัดซื้อหนังสือ และสื่อการเรียนรู้เข้าห้องสมุด ตามมติของคณะกรรมการคัดเลือกหนังสือ และสื่อการเรียนรู้

(2.4) มีการจัดทำ และประกาศรายชื่อหนังสือ และสื่อการเรียนรู้ที่จัดซื้อเข้าห้องสมุด

(2.5) มีมุมแนะนำหนังสือดี และหนังสือน่าอ่าน

(2.6) มีการหมุนเวียนหนังสือ และสื่อการเรียนรู้ในรูปแบบห้องสมุดเคลื่อนที่ เพื่อให้บริการอย่างทั่วถึง โดยจัดบริการปีละไม่น้อยกว่า 12 ครั้ง

(2.7) มีการจัดหา จัดทำฐานข้อมูล และวิธีการเข้าถึงฐานข้อมูลของหนังสือ และสื่อการเรียนรู้ที่คัดเลือกทุกประเภท เพื่อเสริมสร้างพลังทางปัญญา

(2.8) มีการจัดหา จัดทำ หรือส่งเสริมการผลิตหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ และจัดบริการที่เอื้ออำนวยความสะดวกในการเข้าถึงสารสนเทศอย่างทั่วถึง เสมอภาค และเท่าเทียมกัน

2.1.4.2 มาตรฐานที่ 2 บรรยากาศดี หมายถึง ห้องสมุดมีบรรยากาศ และสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการอ่าน การเรียนรู้ การค้นคว้า อุดมไปด้วยความรู้ ความบันเทิง และเชิญชวนให้ทุกคนเข้ามาใช้บริการ โดยมีตัวบ่งชี้ดังนี้

(1) บรรยากาศ และสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการอ่าน และการเรียนรู้ (ภายใน) ได้แก่

(1.1) มีความอบอุ่นเป็นกันเอง ทำให้อยากอ่านหนังสือมากขึ้น คือ ห้องสมุดสะอาด โลง โปร่ง สบาย เอื้อต่อการอ่าน และการเรียนรู้ มีแสงสว่างเพียงพอต่อการอ่านหนังสือ แต่ต้องคำนึงถึงการประหยัดพลังงาน มีการปลูกต้นไม้สร้างความร่มรื่น และร่มเงา

(1.2) มีการจัดพื้นที่ที่น่าสนใจ นำเข้ามาใช้บริการ รวมถึงการจัดวางเฟอร์นิเจอร์ คือ มีการจัดมุมให้อ่านหนังสือที่หลากหลาย ไม่มีมุมอับ และมุมลับตา เลือกเฟอร์นิเจอร์ที่เหมาะสมกับผู้ใช้บริการ มีป้ายบอกรายละเอียดการใช้งานของแต่ละพื้นที่ที่น่าสนใจ

(1.3) มีสัดส่วนของการจัดวางหนังสือ และพื้นที่การอ่านที่อำนวยความสะดวกแก่ผู้ใช้บริการ คือ มีการจัดวางหนังสือ โดยแบ่งสัดส่วนของการให้บริการยืม – คืนหนังสือ พื้นที่การอ่าน และมีมุมบริการที่หลากหลาย มีการจัดวาง และจัดมุมหนังสือ สื่อสิ่งพิมพ์ และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่หลากหลาย สอดคล้องเหมาะสม และตรงตามความต้องการของผู้ใช้บริการ และสามารถเข้าถึงการใช้บริการได้ง่าย

(2) บรรยากาศ และสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการอ่าน และการเรียนรู้ (ภายนอก) ได้แก่

(2.1) มีสถานที่ที่เป็นเอกเทศ และได้รับการดูแลรักษาพัฒนา ปรับปรุงให้พร้อมสำหรับการให้บริการ

(2.2) ตั้งอยู่บริเวณจุดศูนย์กลางของโรงเรียน เดินทางมาเข้าห้องสมุดได้สะดวก ปลอดภัย

(2.3) มีสิ่งอำนวยความสะดวกต่อผู้ใช้บริการที่หลากหลาย เช่น ป้ายชื่อห้องสมุด กำหนดแจ้งเวลาเปิด ปิดที่ชัดเจน

(2.4) มีความสวยงาม ทันสมัย เลือกใช้สี สันสดใส ดึงดูดความสนใจของผู้ใช้บริการ

(2.5) มีพื้นที่ที่เพียงพอในการให้บริการ การจัดกิจกรรมที่หลากหลาย และการปฏิบัติงานของบุคลากรห้องสมุด

(2.6) ปรับเปลี่ยน และตกแต่งอาคารสถานที่ให้รองรับการขยาย การให้บริการในอนาคต

2.1.4.3 มาตรฐานที่ 3 บรรณารักษ์ดี หมายถึง บรรณารักษ์ และบุคลากรผู้ปฏิบัติงาน ห้องสมุด ที่เป็นตัวกลางในการเชื่อมโยงความรู้ในห้องสมุดกับผู้ใช้บริการ มีความเป็นมืออาชีพ มีจิตบริการ มีความรู้ลึก รู้รอบ รู้กว้าง รู้ไกล ทันสมัย ทันความเปลี่ยนแปลงของสังคม เป็นนักจัดกิจกรรม ส่งเสริมการอ่าน และการเรียนรู้ เป็นผู้บริหารจัดการความรู้ที่ดี และเป็นผู้ปฏิบัติงานอย่างมีความสุข โดยมีตัวบ่งชี้ดังนี้

(1) บรรณารักษ์มีคุณภาพ ได้แก่

(1.1) มีวิสัยทัศน์ และความรู้ ความสามารถในการบริหารจัดการงาน ห้องสมุด สามารถวิเคราะห์ และประเมินความต้องการของผู้ใช้บริการ

(1.2) มีสมรรถนะเป็นบรรณารักษ์มืออาชีพ หรือมีทักษะในการดำเนินงาน ห้องสมุด คือ มีความสามารถในการปฏิบัติงานเทคนิคห้องสมุด การใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย การให้บริการ การจัดกิจกรรม การพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง

(2) บรรณารักษ์ มีความเป็นมืออาชีพ ได้แก่

(2.1) มีกระบวนการ ขั้นตอนในการดำเนินงาน คือ มีแผนโครงการพัฒนา ห้องสมุด การดำเนินงานตามแผน การติดตามประเมินผลการดำเนินงาน นำผลการประเมินมา ปรับปรุงหรือพัฒนา

(2.2) เป็นนักจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน และการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง

(2.3) เป็นนักบริหารจัดการความรู้แนวใหม่ เพื่อพัฒนาห้องสมุดให้มีคุณภาพ และมาตรฐาน

(2.4) เป็นนักคิด นักพัฒนา นักวางแผน และรู้จักใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย

(2.5) เป็นนักประสานเครือข่าย และระดมทรัพยากร

(2.6) เป็นผู้นำด้านบริการสารสนเทศที่ทันสมัย สื่อสารจับใจ กิจกรรมหลากหลายใส่ใจผู้รับบริการ ประทับใจด้วยรอยยิ้ม

(2.7) มีความภูมิใจในอาชีพ

(3) บรรณารักษ์มีจิตบริการ ได้แก่

(3.1) มีทัศนคติเชิงบวก มีจิตบริการ ยิ้มแย้มแจ่มใส ไม่เลือกปฏิบัติ มีอุดมการณ์ รักงาน และเป็นนักแก้ปัญหา

(3.2) มีความรู้ลึก รู้รอบ รู้กว้าง รู้ไกล ทันท่วงที ทันต่อความเปลี่ยนแปลง
ของสังคม

(3.3) มีความคิดสร้างสรรค์ ใฝ่รู้ใฝ่เรียน รักการอ่าน และการค้นคว้า

(3.4) มีบุคลิกภาพดี กระตือรือร้น และมีความสุขในการทำงาน

2.1.5 การขับเคลื่อนนโยบายห้องสมุด 3 ดีสู่การปฏิบัติ

2.1.5.1 ด้านหนังสือดี ได้แก่

(1) ดำเนินการให้มีการจัดซื้อหนังสือ และสื่อการเรียนรู้เข้าห้องสมุด ให้เป็นไปตามนโยบาย เพื่อให้ห้องสมุดมีหนังสือ และสื่อการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ และเพียงพอกับจำนวนผู้ใช้บริการ

(2) แต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อคัดเลือกหนังสือ และสื่อการเรียนรู้เข้าห้องสมุด

(3) ดำเนินการจัดซื้อหนังสือ และสื่อการเรียนรู้ตามงบประมาณที่ได้รับจัดสรร และตามรายชื่อที่คัดเลือกไว้ในสัดส่วนที่เหมาะสม

(4) กำหนดนโยบายให้มีการใช้หนังสือ และสื่อการเรียนรู้เพื่อสร้างนิสัยรักการอ่าน โดยส่งเสริมให้มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน เพื่อกระตุ้นให้ผู้ใช้บริการมีนิสัยรักการอ่าน และการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง

(5) จัดนิทรรศการ ตลาดนัดหนังสือ และสื่อการเรียนรู้ โดยเชิญชวนร้านค้า และสำนักพิมพ์ต่าง ๆ มาร่วมจำหน่ายหนังสือ และสื่อการเรียนรู้

2.1.5.2 ด้านบรรยากาศดี ได้แก่

(1) พัฒนาหรือปรับปรุงห้องสมุดให้มีบรรยากาศ และสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการอ่าน การเรียนรู้ และการค้นคว้า

(2) ปรับปรุง ออกแบบ และตกแต่งอาคารทั้งภายใน และภายนอกห้องสมุดให้มีเอกลักษณ์ และควรใช้ศิลปะร่วมสมัยในการออกแบบ

(3) ซ่อมแซม ปรับปรุง จัดวางครุภัณฑ์ และสิ่งอำนวยความสะดวกให้ทันสมัย อุณหภูมิ ี่ดี และองค์ประกอบของครุภัณฑ์ให้มีความสอดคล้องเป็นแนวคิดเดียวกัน รวมทั้งการจัดวางมุมต่าง ๆ และพื้นที่ใช้สอยภายในห้องสมุดให้เหมาะสม

21.5.3 ด้านบรรณารักษ์ดี ได้แก่

- (1) พัฒนา อบรมบรรณารักษ์ และบุคลากรผู้ปฏิบัติงานห้องสมุดให้มีความรู้ในการบริหารจัดการ ห้องสมุดสมัยใหม่ รวมทั้งสร้างมุมมองใหม่ ๆ ให้เกิดขึ้นกับห้องสมุด
- (2) มีการทำงานเชิงรุก และทำงานแบบคนรุ่นใหม่เพื่อตอบสนองความต้องการในการเรียนรู้ให้แก่ผู้ใช้บริการ
- (3) สนับสนุน ส่งเสริมให้บรรณารักษ์ และบุคลากรผู้ปฏิบัติงานห้องสมุดได้รับโอกาสในการอบรม ศึกษาดูงานหรือแลกเปลี่ยนความรู้กับบุคลากรห้องสมุดอื่น ๆ
- (4) ส่งเสริมบรรณารักษ์ และบุคลากรผู้ปฏิบัติงานห้องสมุดในการจัดกิจกรรม ส่งเสริมการอ่าน และการเรียนรู้ การใช้หนังสือ และสื่อการเรียนรู้ให้กับผู้ใช้บริการตลอดเวลา

จากแนวทางการดำเนินงานห้องสมุด 3 ดี สรุปได้ดังนี้ 1) หนังสือดี หนังสือหรือสื่อการเรียนรู้ในรูปของสื่อสิ่งพิมพ์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ สื่อมัลติมีเดียหรือสื่ออื่น ๆ ต้องมีเนื้อหาที่ดี มีคุณภาพ ไม่เป็นพิษเป็นภัยต่อสังคม 2) บรรยากาศดี มีบรรยากาศที่เอื้อต่อการอ่านหนังสือ ทั้งภายใน และภายนอกห้องสมุด บริการเป็นกันเอง มีสิ่งอำนวยความสะดวกให้ผู้ใช้บริการ พื้นที่สะอาด แสงสว่างเพียงพอ 3) บรรณารักษ์ดี บรรณารักษ์เป็นผู้ที่มีความรู้ และมีความเป็นมืออาชีพในการปฏิบัติงาน

2.2 แนวคิดมาตรฐานห้องสมุดโรงเรียน

2.2.1 ความหมายของห้องสมุดโรงเรียน

ห้องสมุดโรงเรียน (Library) ถือว่าเป็นรากฐานของการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพ เป็นศูนย์กลางและเป็นหัวใจของโรงเรียน เพราะเป็นแหล่งศึกษาค้นคว้าที่สำคัญที่สุด สำหรับนักเรียน และบุคลากรในโรงเรียน ในการศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม เป็นแหล่งพักผ่อนหย่อนใจ และยังสามารถปลูกฝังคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในด้านต่าง ๆ ของนักเรียนอีกด้วย มีนักวิจัยได้ให้ความหมายของห้องสมุดโรงเรียนไว้ในลักษณะใกล้เคียงกัน ดังนี้

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546) กล่าวว่า ห้องสมุด หรือหอสมุด หมายถึง ห้องหรืออาคารที่มีระบบจัดเก็บรวบรวมรักษาหนังสือประเภทต่าง ๆ ซึ่งอาจรวมทั้งต้นฉบับ ลายมือเขียน ไมโครฟิล์ม เป็นต้น เพื่อใช้เป็นที่ยกย่องหาความรู้

สุนีย์ เลิศแสงกิจ และพิศิษฐ์ กาญจนพิมาย (2550) กล่าวว่า ห้องสมุด คือสถานที่รวบรวมสรรพวิชาวิทยาการต่าง ๆ ที่ได้ทำการบันทึกไว้ในรูปแบบของหนังสือ วารสาร ต้นฉบับตัวเขียน สิ่งพิมพ์อื่น ๆ หรือโสตทัศนวัสดุ ซึ่งมีการจัดเก็บอย่างมีระเบียบเพื่อบริการแก่ผู้ใช้ โดยมีบรรณารักษ์เป็นผู้จัดการ และเตรียมให้บริการแก่ผู้ใช้ห้องสมุด

ชญาภรณ์ กุลนิตติ (2553) กล่าวว่า ห้องสมุด หมายถึง แหล่งรวบรวมสารนิเทศในสาขาวิชาต่าง ๆ ซึ่งวัตถุประสงค์ในการจัดตั้งห้องสมุดขึ้นอยู่กับประเภทของห้องสมุด จึงทำให้สารสนเทศและบริการห้องสมุดแต่ละประเภทแตกต่างกัน

สุนิสา อุดมเดช (2559) กล่าวว่า ห้องสมุด หมายถึง แหล่งรวบรวมทรัพยากรสารสนเทศเพื่อใช้เป็นแหล่งศึกษาค้นคว้า ซึ่งมีบรรณารักษ์เป็นผู้จัดการ และเตรียมให้บริการแก่ผู้ใช้ห้องสมุด รวมทั้งยังส่งเสริมสร้างนิสัยรักการอ่าน และปูพื้นฐานการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง เพื่อให้นักเรียนรู้จักใช้ห้องสมุดในระดับที่สูงขึ้นในอนาคต และบรรณารักษ์ควรให้ความร่วมมือในการจัดกิจกรรมของโรงเรียน รวมถึงการดำเนินกิจกรรมห้องสมุดด้วยตนเองเพื่อสนับสนุนการอ่านให้มีประสิทธิภาพ

นลินี ทวีวีเชียร (2561) กล่าวว่า ห้องสมุด คือแหล่งรวบรวมวัสดุสารสนเทศเพื่อการศึกษา ค้นคว้าทุกชนิด ได้แก่ หนังสือ วารสาร หนังสือพิมพ์ สิ่งพิมพ์ทุกชนิด ต้นฉบับตัวเขียน โสตทัศนวัสดุบางอย่าง เช่น แผ่นที่ รูปภาพ ลูกโลก แผ่นเสียง เทปบันทึกเสียง สไลด์ เป็นต้น ซึ่งวัสดุเหล่านี้ห้องสมุดจะมีหลักการในการคัดเลือกให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้ใช้ และให้ทันสมัยอยู่เสมอ โดยจัดตามระบบสากลให้สามารถใช้ประโยชน์ได้โดยสะดวก

จากความหมายของห้องสมุดโรงเรียนข้างต้น สรุปได้ดังนี้ ห้องสมุดโรงเรียน หมายถึง แหล่งรวบรวมทรัพยากรสารสนเทศที่หลากหลาย ซึ่งมีการจัดเก็บอย่างเป็นระบบ เพื่อใช้ในการศึกษาค้นคว้าหาความรู้สำหรับนักเรียน ครู และบุคคลทั่วไป โดยมีบรรณารักษ์เป็นผู้รับผิดชอบดำเนินการเกี่ยวกับการให้บริการในห้องสมุด

2.2.2 ความสำคัญของห้องสมุดโรงเรียน

ห้องสมุดถือเป็นหัวใจของการศึกษาเป็นสิ่งสำคัญของการเรียนการสอนตามแนวหลักสูตรสมัยใหม่ ที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนรู้จักการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง และสิ่งสำคัญในการเรียนรู้โดยใช้ห้องสมุดจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่คงทนถาวร เกิดนิสัยรักการเรียนรู้ สนใจศึกษาค้นคว้าอย่างสม่ำเสมอ เป็นการปลูกฝังนิสัยรักการอ่านไปจนตลอดชีวิต ซึ่งมีผู้ให้ความสำคัญของห้องสมุด ดังนี้

เอี่ยมพร ทศนประสิทธิผล (2542) ได้กล่าวถึงความสำคัญของห้องสมุดโรงเรียนว่า ห้องสมุดเป็นแหล่งรวมความรู้ และความบันเทิง ที่ผู้ใช้สามารถเลือกได้ตามความต้องการ ทำให้เป็นคนฉลาดทันเหตุการณ์ ช่วยส่งเสริมการ ส่งเสริมการใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ เพราะปัจจุบันห้องสมุดมีการบริการสื่อโสตทัศน เช่น วิทยุทัศน์ บริการสื่ออิเล็กทรอนิกส์ บริการออนไลน์ (online) ผู้ใช้จะได้รับความรู้ และความบันเทิง ทำให้สามารถติดต่อสื่อสารกับเพื่อนทุกมุม โลก ช่วยปลูกฝังนิสัยรักการอ่าน ห้องสมุดโรงเรียนเป็นแหล่งสารสนเทศที่กว้างไกลรับใช้สังคม ไม่มีขอบเขตและห้องสมุดเป็นสถานที่ไร้พรมแดน ผู้ให้บริการเต็มใจบริการโดยไม่เลือกปฏิบัติ

อาภารัตน์ ขำสกุล (2543) ได้กล่าวถึง ความสำคัญของห้องสมุดโรงเรียนว่า ห้องสมุดโรงเรียนมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง ต่อการพัฒนาการเรียนการสอนของครู อาจารย์ และนักเรียน เพราะถือได้ว่าเป็นแหล่งจัดเก็บ รวบรวม และให้บริการวัสดุสารนิเทศ ความรู้ ข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ โดยห้องสมุดเป็นศูนย์การเรียนรู้ที่สำคัญของโรงเรียน เพราะเป็นการเปิดโอกาสให้ทุกคนได้มาศึกษาหาความรู้ เรียนรู้วิชาการต่าง ๆ ด้วยตนเอง โรงเรียนที่มีห้องสมุดที่ดี มีบริการที่ดี ย่อมมีโอกาสที่จะสร้างลักษณะนิสัยที่พึงประสงค์ให้เกิดขึ้นกับตัวนักเรียน ได้

จิตภา มิเพชร (2551) ได้กล่าวถึงความสำคัญของห้องสมุดโรงเรียนว่า เป็นหน่วยงานที่สำคัญของโรงเรียนแห่งหนึ่ง เป็นแหล่งวิชาการหรือศูนย์วิชาการสำหรับนักเรียน และครู ที่สามารถใช้ศึกษาค้นคว้าหาความรู้เพื่อประกอบการเรียนการสอน ห้องสมุดโรงเรียนมีบทบาทสำคัญในการขจัดความไม่รู้ของนักเรียน ครู และเป็นแหล่งป้องกันการสูญเปล่าทางการศึกษา แหล่งฝึกอบรมให้เด็กอ่านหนังสือ แหล่งฝึกนิสัยรักการอ่าน นับว่าห้องสมุดมีประโยชน์หลายประการ เช่น ส่งเสริม และกระตุ้นนิสัยให้นักเรียนรักการอ่าน ส่งเสริมพัฒนาภูมิปัญญา เพิ่มพูนความสามารถในการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง

พรรณทิพย์ ศิริวรรณบุศย์ (2551) ได้กล่าวถึงความสำคัญของห้องสมุดโรงเรียนว่า ห้องสมุดเป็นแหล่งเรียนรู้ตามอัธยาศัยที่มีมาตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน ทุกประเทศให้ความสำคัญกับการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง โดยมีการพัฒนาแหล่งความรู้ในห้องสมุดแต่ละประเภท เช่น หอสมุดแห่งชาติ ห้องสมุดประชาชน และห้องสมุดในสถาบันการศึกษาทุกแห่ง การเรียนรู้จากแหล่งความรู้ด้วยตนเองเป็นกระบวนการเรียนรู้ตลอดชีวิต การพัฒนาห้องสมุดจึงสะท้อนการพัฒนาภูมิปัญญาของคนในแต่ละยุคสมัย เริ่มจากการสะท้อนสังคมนักปราชญ์ สังคมของคนรักการอ่านและการเรียนรู้ สังคมของคนฉลาด สังคมของคนมีจินตนาการ และมีความสามารถในการสร้างสรรค์นวัตกรรม ดังนั้นการสนับสนุนให้คนในชาติมีความรู้ มีคุณภาพชีวิตที่ดี เพื่อให้เป็นผู้ที่อยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข และเป็นพลเมืองดีของสังคมต่อไป

นลินี ทวีเขียว (2561) ได้กล่าวถึงความสำคัญของห้องสมุดโรงเรียนว่า การจัดการศึกษาในสถานศึกษา หากขาดห้องสมุด การจัดการศึกษานั้นจะไม่สมบูรณ์ ไม่สามารถสร้างความสนใจจากการศึกษาให้เกิดขึ้นได้ ไปตลอดชีวิต และหากมีห้องสมุดแล้ว ไม่สามารถใช้ประโยชน์จากห้องสมุด บุคคลนั้นย่อมมีสภาพไม่แตกต่างไปจากรถยนต์ที่ขาดน้ำมัน ไม่สามารถแล่นไปได้ ในชีวิตจะหยุดนิ่ง เพราะได้หยุดรับการศึกษาแล้ว

จากความสำคัญของห้องสมุดโรงเรียนที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ดังนี้ ห้องสมุดโรงเรียนเป็นหัวใจหลักของโรงเรียน ที่ทำให้นักเรียน ครู หรือบุคคลที่สนใจ สามารถศึกษาหาความรู้ และเรียนรู้ด้วยตนเองได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต เป็นการปลูกฝัง ส่งเสริมให้นักเรียนมีนิสัยรักการอ่าน และสามารถนำความรู้ที่ได้รับจากการอ่านมาใช้ให้เกิดประโยชน์กับตัวเอง และผู้อื่นอย่างยั่งยืนต่อไป

2.2.3 วัตถุประสงค์ของห้องสมุดโรงเรียน

ห้องสมุดโรงเรียน เป็นแหล่งการเรียนรู้ให้กับนักเรียน ครู และบุคคลทั่วไป ให้ได้ศึกษาหาความรู้อย่างไม่จำกัด เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต ซึ่งมีผู้กล่าวถึงวัตถุประสงค์ของห้องสมุดโรงเรียนไว้ดังนี้

แม่้นมาส ขวลิขิต (2549) ได้กำหนดวัตถุประสงค์ของห้องสมุดโรงเรียน ไว้ดังนี้

- 1) เพื่อให้มีการบริการห้องสมุดอย่างทั่วถึง และผู้รับบริการพึงพอใจ

- 2) เพื่อให้มีบุคลากรที่มีศักยภาพ และสมรรถภาพทางวิชาการ และวิชาชีพที่เหมาะสมตามอัตราส่วนที่สอดคล้องกับลักษณะ และปริมาณงาน
- 3) เพื่อให้มีทรัพยากรสารสนเทศหลากหลายรูปแบบ สอดคล้องกับหลักการจัดการศึกษาในการสร้างสังคมแห่งความรู้ และการเรียนรู้
- 4) เพื่อให้มีกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน การเรียนรู้ และการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาตน และสังคม
- 5) เพื่อให้มีการจัดการทรัพยากรด้านอาคาร สถานที่ และสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ แก่ผู้รับบริการ อย่างมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล

สำนักวิชาการ และมาตรฐานการศึกษา (2549) ได้กำหนดวัตถุประสงค์ของห้องสมุดโรงเรียน ดังนี้

- 1) จัดเตรียมหนังสือ และสื่อการเรียนการสอนอื่น ๆ ทั้งสิ่งพิมพ์ และสื่อเทคโนโลยี เช่น วารสาร นิตยสาร หนังสือพิมพ์แผนที่ ภาพนิ่ง วิดิทัศน์แถบบันทึกเสียง ซีดีรอมให้สอดคล้องกับหลักสูตร และความต้องการของผู้ใช้บริการ โดยมีการจัดหมวดหมู่อย่างเป็นระบบ
- 2) ส่งเสริม สนับสนุนให้ผู้สอน และผู้เรียน ได้ศึกษาค้นคว้าตามความสนใจ และความสามารถของแต่ละบุคคล เพื่อพัฒนาการด้านสติปัญญา และอารมณ์
- 3) แนะนำการอ่านแก่ผู้เรียนเพื่อให้รู้จักเลือกอ่านหนังสือ และสื่อต่าง ๆ อย่างมีวิจารณญาณเพื่อแสวงหาความรู้ความเข้าใจ จินตนาการ และความเพลิดเพลิน
- 4) ให้ความรู้แก่ผู้เรียนในการใช้ห้องสมุดเพื่อการอ่าน และการศึกษาค้นคว้าตลอดชีวิต
- 5) ให้บริการ และความร่วมมือแก่ครูผู้สอนในการเลือกใช้นั่งหนังสือ และสื่อต่าง ๆ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ในการเรียนการสอน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2556) ได้กำหนดวัตถุประสงค์ของห้องสมุด ดังนี้

- 1) เพื่อการศึกษา (Education) คือ เป็นสถานที่สำหรับการศึกษาของทุกคนโดยไม่กำหนดเพศวัย และพื้นฐานการศึกษาผู้ที่สนใจสามารถศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองตามความพอใจ และทุกโอกาส
- 2) เพื่อความรู้ (Information) ห้องสมุดเป็นแหล่งรวบรวมหนังสือ สิ่งพิมพ์อื่น ๆ วัสดุที่ให้ความรู้ ข้อเท็จจริง และความเคลื่อนไหวต่าง ๆ สนองแก่ผู้เฝ้าหาความรู้แก้ไขข้อข้องใจ

3) เพื่อการค้นคว้าวิจัย (Research) ห้องสมุดเป็นศูนย์กลางของการศึกษาค้นคว้าให้ลึกซึ้งเพื่อให้ผู้ศึกษาเกิดความแตกฉานหรือเพื่อให้วิทยากรนั้น ๆ ก้าวหน้า

4) เพื่อความจรรโลงใจ (Inspiration) ห้องสมุดเป็นที่รวบรวมหนังสือหลายประเภท เช่น วรรณคดี ศิลปะ ซึ่งหนังสือเหล่านี้ให้ความจรรโลงใจหรือความสุขทางจิตใจรู้สึกซาบซึ้งในสำนวนอันไพเราะ และความดีงามในความคิดของผู้อื่น และก่อให้เกิดความคิดในทางสร้างสรรค์ เกิดแรงบันดาลใจ ทำประโยชน์ให้สังคม เช่น การอ่านหนังสือธรรมะ ทำให้ซาบซึ้งถึงคำสอนของพระพุทธเจ้า หนังสือวรรณกรรม วรรณคดี ทำให้เกิดจินตนาการอันจะนำไปสู่ความเจริญงอกงาม ในจิตใจ และชีวิต

5) เพื่อนันทนาการ และการพักผ่อนหย่อนใจ (Recreation) นอกจากการอ่านหนังสือวิชาการแล้ว ห้องสมุดยังเป็นสถานที่ ในการพักผ่อนหย่อนใจ เพราะห้องสมุดมีหนังสือหลายประเภทเพื่อความบันเทิงเบาสบาย เช่น นวนิยาย เรื่องสั้น นิตยสาร ทำให้ผู้ใช้บริการใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ และสร้างนิสัยรักการอ่าน รู้จักอ่านหนังสืออย่างมีวิจารณญาณ

จากวัตถุประสงค์ของห้องสมุดข้างต้น สรุปได้ดังนี้ ห้องสมุดโรงเรียนเป็นแหล่งที่มีทรัพยากรสารสนเทศหลากหลายรูปแบบ ที่นำมาให้ความรู้กับนักเรียน ครู หรือบุคคลที่สนใจในการศึกษาหาความรู้ด้วยตัวเองอย่างต่อเนื่อง ทำให้ผู้ที่เข้ามาใช้บริการห้องสมุดรู้จักการใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ ตลอดจนเป็นการส่งเสริมให้นักเรียนมีนิสัยรักการอ่าน

2.2.4 มาตรฐานห้องสมุดโรงเรียน

เพื่อให้การดำเนินงาน และการพัฒนาห้องสมุดโรงเรียนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับสภาพความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม ความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาการ ทำให้ห้องสมุดเป็นแหล่งเรียนรู้สำคัญของโรงเรียน รองรับการพัฒนาผู้เรียนให้เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจึงเห็นชอบให้ใช้ มาตรฐานห้องสมุดโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2556 เพื่อใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงาน และพัฒนาห้องสมุดโรงเรียนให้ก้าวสู่มาตรฐานที่สูงกว่าเดิม โดยแบ่งมาตรฐานห้องสมุดโรงเรียนออกเป็น 5 หมวด คือ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2556)

2.2.4.1 หมวดที่ 1 มาตรฐานด้านผู้บริหาร ตัวบ่งชี้ในแต่ละมาตรฐานมีดังนี้

(1) มาตรฐานที่ 1 ผู้บริหารมีความสามารถในการบริหารจัดการ ตัวบ่งชี้ได้แก่

(1.1) ผู้บริหารมีการกำหนดนโยบาย และแผนการดำเนินงานห้องสมุด
โรงเรียน

(1.1.1) มีแผนการพัฒนาห้องสมุด ไว้ในแผนพัฒนาคุณภาพ
การศึกษาของโรงเรียน

(1.1.2) มีการกำหนดนโยบายให้ครูผู้สอนทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้
จัดการเรียนการสอน โดยใช้ห้องสมุดเป็นแหล่งเรียนรู้

(1.1.3) มีการกำหนดนโยบายการใช้ห้องสมุดเพื่อส่งเสริมนิสัยรัก
การอ่านของนักเรียน ครู บุคลากร และชุมชน

(1.2) ผู้บริหารจัดให้มีโครงสร้างการบริหารงานที่ชัดเจน

(1.2.1) มีการกำหนดโครงสร้างการบริหารงานห้องสมุด แต่งตั้ง
คณะกรรมการบริหารงานห้องสมุด และคณะกรรมการดำเนินงานห้องสมุด

(1.2.2) มีการกำหนดบทบาทหน้าที่ของบุคลากรตามโครงสร้าง
และส่งเสริมให้มีการดำเนินงานตามบทบาทหน้าที่

(1.2.3) มีการประชุมคณะกรรมการบริหารงานห้องสมุด และ
คณะกรรมการดำเนินงานห้องสมุด อย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง

(1.2.4) มีการแต่งตั้งครูหรือบุคลากรทำหน้าที่บรรณารักษ์เป็น
คณะกรรมการฝ่ายวิชาการ

(1.3) ผู้บริหารจัดให้มีครูหรือบุคลากรทำหน้าที่บรรณารักษ์ และเจ้าหน้าที่
ห้องสมุด

(1.3.1) มีการแต่งตั้งครูหรือบุคลากรทำหน้าที่บรรณารักษ์ และ
เจ้าหน้าที่ห้องสมุด

(1.3.2) มีการเสริมแรง ให้ขวัญ และกำลังใจแก่ครูหรือบุคลากรทำ
หน้าที่บรรณารักษ์ และเจ้าหน้าที่ห้องสมุด

(1.3.3) มีการส่งเสริมสนับสนุน และให้โอกาสแก่ครูหรือบุคลากร
ทำหน้าที่บรรณารักษ์ และเจ้าหน้าที่ห้องสมุด ได้รับการพัฒนา

(1.4) ผู้บริหารจัดการให้มีงบประมาณสำหรับการดำเนินงาน และพัฒนาห้องสมุด

(1.4.1) มีการจัดสรรงบประมาณประจำปีเพื่อสนับสนุนการดำเนินงาน และการพัฒนาห้องสมุด

(1.4.2) มีการจัดหางบประมาณจากหน่วยงานภาครัฐ และเอกชน จากแหล่งทุนภายใน และภายนอก เพื่อสนับสนุนการดำเนินงาน และการพัฒนาห้องสมุด

(1.5) ผู้บริหารจัดการให้มีห้องสมุด โรงเรียนที่ได้มาตรฐานไว้บริการนักเรียน ครู ผู้บริหาร บุคลากรภายในโรงเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน

(1.5.1) จัดให้มีห้องสมุด โรงเรียนที่มีขนาดเหมาะสม

(1.5.2) ห้องสมุดตั้งอยู่ในตำแหน่งที่เหมาะสม เป็นศูนย์กลาง

สะดวกต่อการเข้าไปใช้บริการ

(1.5.3) ห้องสมุดมีสภาพดี

(1.5.4) ห้องสมุดมีบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้

(1.5.5) จัดให้มีวัสดุครุภัณฑ์เพียงพอกับการใช้บริการ

(1.5.6) จัดให้มีวัสดุครุภัณฑ์เหมาะสมกับวัยของนักเรียน

(1.5.7) จัดให้มีทรัพยากรสารสนเทศที่เพียงพอกับการใช้บริการ

(1.5.8) จัดให้มีทรัพยากรสารสนเทศเหมาะสมกับวัยของนักเรียน

(1.6) ผู้บริหารนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผลการดำเนินงาน

(1.6.1) มีแผนการนิเทศงานห้องสมุด

(1.6.2) มีการนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผลการดำเนินงาน

(1.6.3) มีการรายงานผลการดำเนินงานต่อหน่วยงานต้นสังกัดและ

ผู้ที่เกี่ยวข้อง

(1.6.4) มีการนำผลการประเมินมาใช้ในการพัฒนาห้องสมุด

(1.6.5) มีการนำมาตรฐานห้องสมุด โรงเรียนของสำนักงาน

คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานมาใช้ในการบริหารงานห้องสมุด

(2) มาตรฐานที่ 2 ผู้บริหารส่งเสริมความสัมพันธ์ และความร่วมมือกับชุมชนในการพัฒนาห้องสมุด ตัวอย่างได้แก่

(2.1) ผู้บริหารเปิดโอกาสให้ชุมชนมาใช้บริการห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้

(2.2) ผู้บริหารเปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาห้องสมุดโรงเรียน

(2.3) ผู้บริหารสร้างเครือข่ายความร่วมมือและแสวงหาความช่วยเหลือจากหน่วยงานและองค์กรอื่น ๆ ทั้งภาครัฐ และเอกชน เพื่อพัฒนาห้องสมุดโรงเรียน

(3) มาตรฐานที่ 3 ผู้บริหารเป็นแบบอย่างในการเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ ตัวบ่งชี้ได้แก่

(3.1) ผู้บริหารเข้ารับการอบรม สัมมนา ศึกษาดูงาน และแลกเปลี่ยนประสบการณ์ด้านห้องสมุด อย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง

(3.2) ผู้บริหารใช้ห้องสมุดเป็นแหล่งศึกษาค้นคว้าเพื่อพัฒนาตนเอง และพัฒนางาน

(3.3) ผู้บริหารมีนิสัยรักการอ่าน แสวงหาความรู้ และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง

2.2.4.2 หมวดที่ 2 ด้านครูหรือบุคลากรทำหน้าที่บรรณารักษ์ ตัวบ่งชี้ในแต่ละมาตรฐานมีดังนี้

(1) มาตรฐานที่ 4 ครูหรือบุคลากรทำหน้าที่บรรณารักษ์มีความสามารถในการบริหารงานห้องสมุด ตัวบ่งชี้ได้แก่

(1.1) มีการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจของห้องสมุดโรงเรียน

(1.2) มีการจัดทำแผนงาน โครงการห้องสมุดที่สอดคล้องกับแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน

(1.3) มีการจัดทำโครงสร้างการบริหารงานห้องสมุด

(1.4) มีการจัดสภาพแวดล้อม และบรรยากาศของห้องสมุดให้เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้

(1.5) มีการประเมินผลการดำเนินงาน

(1.6) มีการนำผลการประเมินมาใช้ในการพัฒนางานห้องสมุด

(1.7) มีการนำมาตรฐานห้องสมุด โรงเรียนของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานมาใช้ในการบริหารงานห้องสมุด

(2) มาตรฐานที่ 5 ครูหรือบุคลากรทำหน้าที่บรรณารักษ์มีความสามารถในการปฏิบัติงานเทคนิค ตัวยังชี้ได้แก่

(2.1) จัดให้มีทรัพยากรสารสนเทศที่มีเนื้อหาสอดคล้องกับการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตร

(2.2) จัดให้มีทรัพยากรสารสนเทศที่มีเนื้อหาเหมาะสม และตรงตามความต้องการของผู้ใช้บริการ

(2.3) มีการจัดหมวดหมู่ และทำรายการทรัพยากรสารสนเทศตามหลักสากล

(2.4) มีการเตรียมทรัพยากรสารสนเทศเพื่อให้บริการ

(2.5) ใช้เทคโนโลยีในการจัดเก็บ และสืบค้นทรัพยากรสารสนเทศอย่างเหมาะสมตามสภาพของโรงเรียน สะดวกต่อการเข้าถึง และใช้บริการ

(2.6) มีการสำรวจทรัพยากรสารสนเทศประจำปี

(2.7) มีการบำรุงรักษาทรัพยากรสารสนเทศให้อยู่ในสภาพพร้อมให้บริการ

(3) มาตรฐานที่ 6 ครูหรือบุคลากรทำหน้าที่บรรณารักษ์มีความสามารถในการให้บริการ ตัวยังชี้ได้แก่

(3.1) มีการจัดทำระเบียบการใช้ห้องสมุด

(3.2) มีการจัดทำตารางการใช้ห้องสมุดที่ชัดเจน

(3.3) มีการแนะนำการใช้ห้องสมุด และการรับรู้ เข้าถึง และใช้ประโยชน์จากสารสนเทศ

(3.4) มีการสอนวิชาการใช้ห้องสมุด และการรับรู้ เข้าถึง และใช้ประโยชน์จากสารสนเทศ

(3.5) มีการจัดบริการการอ่าน และการศึกษาค้นคว้า

(3.6) มีการจัดบริการยืม-คืน

(3.7) มีการจัดบริการตอบคำถาม และช่วยค้นคว้า

(3.8) มีการจัดบริการเชิงรุกอย่างหลากหลาย

(3.9) มีการจัดบริการสืบค้นทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์ และทางอินเทอร์เน็ต

(3.10) มีการจัดเก็บสถิติการใช้บริการ

(4) มาตรฐานที่ 7 ครูหรือบุคลากรทำหน้าที่บรรณารักษ์มีความสามารถในการจัดกิจกรรม ตัวบ่งชี้ได้แก่

(4.1) มีการจัดกิจกรรมห้องสมุดเพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตร

(4.2) มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านอย่างหลากหลายเพื่อปลูกฝังนิสัยรักการอ่าน

(4.3) มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านอย่างต่อเนื่องเพื่อปลูกฝังนิสัยรักการอ่าน

(5) มาตรฐานที่ 8 ครูหรือบุคลากรทำหน้าที่บรรณารักษ์มีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง ตัวบ่งชี้ได้แก่

(5.1) มีการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง และมีนิสัยรักการอ่าน

(5.2) มีทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศสมัยใหม่

(5.3) เข้ารับการอบรม สัมมนา ศึกษาดูงานอย่างต่อเนื่อง หรือศึกษาต่อ

(5.4) เป็นสมาชิกสมาคม ชมรม หรือกลุ่มวิชาชีพที่เกี่ยวข้อง

(5.5) มีการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ และแลกเปลี่ยนประสบการณ์เกี่ยวกับการดำเนินงานห้องสมุด

(5.6) มีวุฒิบรรณารักษศาสตร์หรือสารสนเทศศาสตร์ หรือผ่านการศึกษาอบรมด้านงานห้องสมุด

(6) มาตรฐานที่ 9 ครูผู้สอนใช้ห้องสมุดเพื่อการเรียนการสอน ตัวบ่งชี้ ได้แก่

(6.1) มีแผนการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการการใช้ห้องสมุดในสาระการเรียนรู้ที่ตนเองรับผิดชอบ

(6.2) มีส่วนร่วมในการเสนอหรือคัดเลือกทรัพยากรสารสนเทศ

(6.3) มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยใช้ห้องสมุดเป็นแหล่งเรียนรู้

(6.4) มีส่วนร่วมในการประเมินผลการใช้ห้องสมุด

(7) มาตรฐานที่ 10 ครูผู้สอนมีการจัดกิจกรรมส่งเสริมนิสัยรักการอ่านแก่นักเรียน
ตัวบ่งชี้ได้แก่

(7.1) มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมนิสัยรักการอ่านในสาระการเรียนรู้ที่ตนเอง
รับผิดชอบอย่างหลากหลาย

(7.2) มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมนิสัยรักการอ่านในสาระการเรียนรู้ที่ตนเอง
รับผิดชอบอย่างต่อเนื่อง

(7.3) มีการประสานความร่วมมือกับครูบรรณารักษ์ในการจัดกิจกรรม
ส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน

(7.4) มีการประเมินผลการจัดกิจกรรมส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน

(7.5) มีการรายงานผลการประเมินผลการจัดกิจกรรมส่งเสริมนิสัยรักการ
อ่านต่อผู้บริหาร โรงเรียน

(7.6) มีการเผยแพร่ผลการประเมินให้ผู้เกี่ยวข้อง และสาธารณชนทราบ

(7.7) มีการนำผลการประเมินไปใช้ในการพัฒนากิจกรรมส่งเสริมนิสัยรัก
การอ่าน

2.2.4.3 หมวดที่ 3 มาตรฐานด้านนักเรียน ตัวบ่งชี้แต่ละมาตรฐานมีดังนี้

(1) มาตรฐานที่ 11 นักเรียนมีความสามารถในการรับรู้ เข้าถึง และใช้ประโยชน์
จากสารสนเทศ ตัวบ่งชี้ได้แก่

(1.1) กำหนดลักษณะ และขอบเขตของสารสนเทศที่ต้องการได้

(1.2) ค้นหาสารสนเทศที่ต้องการได้อย่างมีประสิทธิภาพ

(1.3) ตัดสินใจเลือกสารสนเทศที่เข้าถึงได้อย่างถูกต้อง

(1.4) สรุป เรียบเรียงแนวคิดจากสารสนเทศที่ค้นพบได้

(1.5) จัดเก็บ และเผยแพร่สารสนเทศได้

(1.6) สร้างองค์ความรู้จากการศึกษาค้นคว้าได้

(1.7) มีจิตสำนึกที่ดีในการใช้ทรัพยากรสารสนเทศ

(1.8) มีคุณธรรม และจริยธรรมในการใช้ทรัพยากรสารสนเทศ

(2) มาตรฐานที่ 12 นักเรียนมีความใฝ่รู้ใฝ่เรียน และมีนิสัยรักการอ่าน ตัวบ่งชี้
ได้แก่

(2.1) นักเรียนเข้าใช้ห้องสมุดอย่างสม่ำเสมอ

(2.2) นักเรียนยืมหนังสือหรือสื่อทรัพยากรสารสนเทศอื่นอย่างสม่ำเสมอ

(2.3) นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมส่งเสริมการอ่านอย่างสม่ำเสมอ

(2.4) นักเรียนมีปริมาณการอ่านเหมาะสมกับระดับชั้น ตามเกณฑ์การอ่าน
หนังสือขั้นต่ำที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนด

2.2.4.4 หมวดที่ 4 มาตรฐานด้านทรัพยากรสารสนเทศ ตัวบ่งชี้ในแต่ละมาตรฐานมี
ดังนี้

(1) มาตรฐานที่ 13 ทรัพยากรสารสนเทศประเภทวัสดุตีพิมพ์ ตัวบ่งชี้ ได้แก่

(1.1) ห้องสมุดมีหนังสืออ้างอิง เช่น หนังสือพระราชนิพนธ์ พระนิพนธ์
สารานุกรมไทยสำหรับเยาวชน โดยพระราชประสงค์ในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว สารานุกรม
พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน เป็นต้น

(1.2) ห้องสมุดมีหนังสือสารคดี บันเทิงคดี หนังสือภาษาต่างประเทศ
วารสาร นิตยสาร หนังสือพิมพ์ จุลสาร เอกสารหลักสูตรที่เหมาะสม สอดคล้องกับหลักสูตรและ
ความต้องการของผู้ใช้บริการ

(1.3) ห้องสมุดมีหนังสืออย่างน้อย 10 เล่ม ต่อนักเรียน 1 คน

(1.4) ห้องสมุดมีวารสาร นิตยสาร หนังสือพิมพ์ไว้ให้บริการอย่าง
เหมาะสมและเพียงพอ

(2) มาตรฐานที่ 14 ทรัพยากรสารสนเทศประเภทวัสดุไม่ตีพิมพ์ ตัวบ่งชี้ ได้แก่

(2.1) ห้องสมุดมีวัสดุไม่ตีพิมพ์ และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ต่าง ๆ ในปริมาณที่
เหมาะสมและสอดคล้องกับหลักสูตร และความต้องการของผู้ใช้บริการ เช่น ลูกโลก แผนที่
หุ่นจำลอง ของตัวอย่าง เกม ของเล่นเสริมทักษะ วัสดุทัศน ซีดี-รอม ดีวีดี บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วย
สอน หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ บทเรียนออนไลน์

(3) มาตรฐานที่ 15 การจัดการทรัพยากรสารสนเทศโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ
ตัวบ่งชี้ได้แก่

- (3.1) ห้องสมุดใช้โปรแกรมห้องสมุดอัตโนมัติ
- (3.2) ห้องสมุดมีการสืบค้นออนไลน์ทางเว็บไซต์
- (3.3) ห้องสมุดมีเครือข่ายสังคมออนไลน์เพื่อสนับสนุนการใช้ทรัพยากรสารสนเทศ
- (3.4) ห้องสมุดมีการจัดฝึกอบรมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของห้องสมุด

2.2.4.5 หมวดที่ 5 มาตรฐานด้านอาคารสถานที่ และวัสดุครุภัณฑ์ ตัวบ่งชี้ในแต่ละ
มาตรฐานมีดังนี้

- (1) มาตรฐานที่ 16 อาคารสถานที่ ตัวบ่งชี้ได้แก่
  - (1.1) ห้องสมุดตั้งอยู่ในตำแหน่งที่เหมาะสม สะดวกในการเข้าใช้บริการ
  - (1.2) ห้องสมุดมีการออกแบบ และตกแต่งอย่างเหมาะสม และสวยงาม
  - (1.3) ห้องสมุดมีการจัดพื้นที่ และบรรยากาศที่เอื้อต่อการอ่าน และ
การเรียนรู้
  - (1.4) ห้องสมุดมีการจัดการด้านสภาพแวดล้อม (สะอาด แสงสว่างเสียง
และการถ่ายเทอากาศ) อย่างเหมาะสม
  - (1.5) ห้องสมุดมีมาตรการในการรักษาความปลอดภัยของห้องสมุด และ
ผู้ให้บริการ

- (2) มาตรฐานที่ 17 วัสดุครุภัณฑ์ ตัวบ่งชี้ได้แก่
  - (2.1) ห้องสมุดมีครุภัณฑ์ที่เหมาะสมกับขนาดของห้อง และผู้ให้บริการ
  - (2.2) ห้องสมุดมีครุภัณฑ์เพียงพอ และจัดวางได้เหมาะสมกับการ
ปฏิบัติงาน และให้บริการ
  - (2.3) ห้องสมุดมีครุภัณฑ์ เครื่องมือ วัสดุอุปกรณ์ที่รองรับการใช้
เทคโนโลยีสารสนเทศของห้องสมุด (คอมพิวเตอร์เพื่อการสืบค้น และคอมพิวเตอร์เพื่อ
การปฏิบัติงาน)

(2.4) ห้องสมุดมีเครื่องมือ และวัสดุอุปกรณ์ที่เหมาะสมกับการปฏิบัติงานของบรรณารักษ์ และการให้บริการ

จากมาตรฐานห้องสมุดโรงเรียนข้างต้น สรุปได้ดังนี้ การพัฒนาห้องสมุดโรงเรียนให้เกิดคุณภาพ เพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม ความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาการ ทำให้ห้องสมุดเป็นแหล่งเรียนรู้ที่สำคัญของโรงเรียน โดยมีมาตรฐานเป็นตัวกำหนด คือ 1) ด้านผู้บริหาร ให้การสนับสนุน วางแผน และเห็นความสำคัญของการพัฒนาห้องสมุดเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด 2) ด้านครูหรือบุคลากรทำหน้าที่บรรณารักษ์ มีความรู้ ความสามารถในการดำเนินงานห้องสมุด และมีการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมนิสัยรักการอ่านอย่างต่อเนื่อง 3) ด้านผู้เรียน เป็นผู้ใฝ่รู้ใฝ่เรียน และมีนิสัยรักการอ่าน เข้าห้องสมุดเพื่อหาความรู้เพิ่มเติมอยู่ตลอดเวลา 4) ด้านทรัพยากรสารสนเทศ ห้องสมุดมีสื่อการเรียนรู้อย่างหลากหลาย ทั้งที่เป็นวัสดุตีพิมพ์ วัสดุไม่ตีพิมพ์ รวมถึงสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ที่ทันต่อยุคสมัย 5) ด้านอาคารสถานที่ และวัสดุครุภัณฑ์ ต้องมีสภาพแวดล้อมทั้งภายใน และภายนอกที่เอื้อประโยชน์ต่อการให้บริการ และมีเพียงพอต่อความต้องการของผู้ใช้บริการ

2.2.5 การดำเนินงานห้องสมุดโรงเรียน

ห้องสมุดโรงเรียนถือเป็นแหล่งเรียนรู้ที่สำคัญที่ทำให้นักเรียน ครู และบุคคลที่สนใจเข้าไปศึกษาหาความรู้กันอย่างหลากหลาย ทำให้ห้องสมุดโรงเรียนต้องมีการพัฒนา และดำเนินการด้วยวิธีการต่าง ๆ ที่สามารถทำให้ผู้ใช้บริการเข้าถึงทรัพยากรสารสนเทศได้อย่างสะดวก รวดเร็วและเกิดประโยชน์มากที่สุด ดังนั้นห้องสมุดโรงเรียนควรต้องดำเนินงานให้พร้อม ในการให้บริการกับนักเรียน ครู และบุคคลที่สนใจในการเข้าใช้บริการ ซึ่งมีผู้กล่าวถึงการดำเนินงานห้องสมุดโรงเรียนไว้ดังนี้

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2556) ได้กล่าวถึงการดำเนินงานห้องสมุดโรงเรียน ไว้ดังนี้

1) งานบริหาร การบริหารงานห้องสมุด โรงเรียน คือการดำเนินงานในห้องสมุดให้เป็นไปได้ด้วยความเรียบร้อย โดยการกำหนดคน โยบาย การวางแผน การจัดองค์การ การจัดเจ้าหน้าที่ การประสานงาน การควบคุม รวมถึงการเลือกหนังสือ จัดหาวัสดุอุปกรณ์มาไว้ในห้องสมุด เพื่อให้บริการแก่ผู้ใช้ ให้ดำเนินไปด้วยดีเป็นไปตามวัตถุประสงค์ และนโยบายที่ห้องสมุดกำหนดไว้

ห้องสมุดโรงเรียน อยู่ในความดูแลรับผิดชอบโดยตรงของครูบรรณารักษ์ ซึ่งต้องมีความรู้ทางด้านบรรณารักษศาสตร์ โดยเฉพาะในเรื่องการใช้ห้องสมุดเพื่อบริการแก่ผู้ใช้ห้องสมุด

2) วัสดุอุปกรณ์ และครุภัณฑ์ วัสดุอุปกรณ์ และครุภัณฑ์เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับห้องสมุดในการจัดเก็บวัสดุสารนิเทศ เพื่ออำนวยความสะดวกแก่ผู้ใช้บริการ และการทำงานของเจ้าหน้าที่ ครุภัณฑ์ต้องมีคุณภาพ มีความคงทนสะดวกต่อการเคลื่อนย้าย และการรักษาความสะอาด มีขนาด และสัดส่วนเหมาะสมกับการใช้งาน

3) งานอาคารสถานที่ สถานที่ของห้องสมุดต้องอำนวยความสะดวก และใช้พื้นที่ให้เกิดประโยชน์ เพื่อให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพ พื้นที่ต้องขยาย หรือปรับเปลี่ยนได้ตามสภาพของงานที่สามารถพัฒนาได้ตลอดเวลา อาคารสถานที่ห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษา ได้กำหนดไว้ดังนี้

3.1) อาคารสถานที่ ควรตั้งอยู่ในที่สะดวกแก่ผู้ใช้บริการ เป็นศูนย์กลางของโรงเรียน และไกลจากเสียงรบกวน ถ้าอยู่ในอาคารไม่ควรเกินชั้น 2 ของอาคาร

3.2) การออกแบบควรได้รับความร่วมมือระหว่างสถาปนิก ศึกษานิเทศก์ ฝ่ายห้องสมุด และคณะกรรมการห้องสมุด ต้องคำนึงถึงความเหมาะสม ความสะดวกความปลอดภัยต่อทรัพย์สินของห้องสมุด

3.3) เนื้อที่ของห้องสมุด 1 ห้องเรียนสำหรับโรงเรียนที่มีนักเรียนไม่เกิน 400 คน และมีขนาดเพิ่มขึ้น 1 ห้องเรียน ต่อจำนวนนักเรียนที่เพิ่มขึ้นทุก 200 คน

3.4) ห้องสมุดควรมีแสงสว่างเพียงพอ และไม่เป็นอันตรายต่อสายตา มีอากาศถ่ายเทได้สะดวก

4) งานเทคนิค เป็นการดำเนินงานที่เกี่ยวกับการเตรียมสิ่งพิมพ์ และโสตทัศนวัสดุ เพื่ออำนวยความสะดวกแก่ผู้ใช้บริการในการศึกษาค้นคว้า โดยแบ่งเป็น 7 งาน ดังนี้

4.1) งานคัดเลือก และจัดหาวัสดุสารนิเทศ ห้องสมุดต้องคัดเลือก และจัดหาวัสดุที่ตรงกับความต้องการของผู้ใช้บริการ มีคุณค่าทันสมัย และมีประโยชน์ต่อการเรียนรู้มากที่สุด โดยกำหนดนโยบายการคัดเลือก และจัดหาวัสดุให้สอดคล้องกับหลักสูตร และตรงตามความต้องการของนักเรียน ครู

4.2) งานทะเบียน เป็นงานที่ทำให้ทราบจำนวนวัสดุสารนิเทศประเภทต่าง ๆ ที่มีอยู่ในห้องสมุด

4.3) งานจัดหมู่ เป็นการวิเคราะห์เนื้อหาของวัสดุสารนิเทศที่มี เพื่อกำหนดหมวดหมู่ให้วัสดุสารนิเทศที่มีเนื้อหาคล้ายคลึงกันหรือประเภทเดียวกันมาอยู่ที่เดียวกัน

4.4) งานทำบัตรรายการ เป็นการจัดทำเครื่องมือช่วยค้นหาให้ผู้ใช้ทราบถึง วัสดุสารนิเทศที่มีอยู่ในห้องสมุด และสถานที่จัดเก็บ ซึ่งสามารถเข้าถึงวัสดุสารนิเทศที่ต้องการได้

4.5) งานเตรียมวัสดุสารนิเทศ เป็นการประทับตรา ดัดซอง เขียนสัน และ ตรวจสอบความถูกต้อง ขั้นตอนสุดท้ายก่อนนำออกให้บริการ

4.6) งานซ่อม และดูแลรักษาหนังสือ เป็นงานตรวจสภาพหนังสือ การเปิด หนังสือใหม่ การซ่อมหนังสือที่ชำรุด การซ่อมแบบเข้าปกใหม่ ให้มีสภาพคงทนต่อการใช้งาน รวมถึงการเย็บเล่มวารสาร

4.7) งานสำรวจหนังสือ เป็นงานที่ห้องสมุดต้องตรวจสอบว่ามีหนังสือ ชำรุดหรือสูญหายไปหรือไม่ เป็นจำนวนเท่าใด เพื่อดำเนินการซ่อมหรือจัดหาทดแทน

5) งานบริการ เป็นงานที่นำวัสดุสารนิเทศของห้องสมุด มาจัดเตรียมให้อยู่ใน ที่ที่เหมาะสม และพร้อมให้บริการ เพื่อให้เกิดประโยชน์แก่การศึกษา ค้นคว้าหาความรู้ จึงมีการยืม หนังสือ และให้ผู้ใช้ห้องสมุดใช้หนังสือด้วยวิธีต่าง ๆ ให้มากที่สุดงาน บริการห้องสมุดที่สำคัญมี ดังนี้

5.1) บริการให้อ่าน และค้นคว้าโดยเสรี ห้องสมุดจะจัดชั้นหนังสือ และ วารสารแบบชั้นเปิดผู้ใช้สามารถเลือก และหยิบอ่านได้ตามความสนใจ

5.2) บริการยืม-คืนหนังสือ ได้แก่การให้ผู้ใช้บริการยืมหนังสือออกไปอ่าน นอกห้องสมุด มีการทำทะเบียนการยืม ทำสถิติการยืม ทำหนังสือทวงกับผู้ยืมเกินกำหนดวันคืน

5.3) บริการตอบคำถาม และช่วยการค้นคว้า เป็นการช่วยหาคำตอบ เกี่ยวกับเรื่องต่าง ๆ และการช่วยเหลือการค้นคว้า โดยเฉพาะเรื่องการเขียนรายงานให้กับนักเรียน

5.4) การแนะนำ และช่วยเหลือในการอ่าน การช่วยเหลือการอ่านเป็น การให้บริการด้านการศึกษา เพื่อให้ผู้ใช้รู้จักอ่านหนังสือที่เป็นประโยชน์ ให้นักเรียนรู้จักใช้หนังสือ และห้องสมุดให้ได้ประโยชน์อย่างกว้างขวาง

5.5) บริการหนังสือจอง เป็นบริการหนังสือที่ครูหรืออาจารย์กำหนดให้ นักเรียนในชั้นเรียนใช้อ่านค้นคว้าในรายวิชาใดวิชาหนึ่ง และแจ้งความประสงค์ให้บรรณารักษ์ ทราบ หนังสือจองนี้แยกไว้ต่างหาก อาจไว้ ณ บริเวณยืม-คืนหนังสือ หรือมีชั้นพิเศษ ระยะเวลา การยืมจะน้อยกว่าหนังสือทั่วไป

5.6) บริการโสตทัศนวัสดุ คือ การจัดหาโสตทัศนวัสดุ และเทคโนโลยี สารสนเทศมาไว้บริการแก่ผู้ใช้

5.7) บริการสืบค้น และใช้สารนิเทศแบบออนไลน์ ผู้ใช้บริการสามารถ สืบค้น และใช้สารนิเทศจากทุกมุมโลกได้อย่างรวดเร็ว ทันทีทันใด ในปริมาณเท่าใดก็ได้ ทำให้ได้

สารสนเทศที่ทันสมัย ทันเวลา และตรงกับความต้องการ สะดวก รวดเร็วกว่าการใช้ห้องสมุดตามปกติ โดยไม่จำกัดว่าผู้ใช้จะอยู่ที่ใกล้หรือไกล

6) การจัดกิจกรรมของห้องสมุด เป็นกิจกรรมที่ครูบรรณารักษ์ และคณะกรรมการห้องสมุดจัดขึ้นเพื่อส่งเสริมการใช้ห้องสมุด ในฐานะที่ห้องสมุดเป็นแหล่งความรู้ที่สนับสนุนการเรียนการสอนทั้งในหลักสูตร และนอกหลักสูตร ดังนั้นในการจัดกิจกรรมแต่ละครั้ง บรรณารักษ์ต้องคำนึงถึง วัตถุประสงค์ในการจัด จัดเพื่อใคร จัดอะไร จัดเมื่อใด

พรรณนิภา สุขคี (2559) ได้กล่าวถึงการดำเนินงานห้องสมุดโรงเรียน ดังนี้

1) อาคารสถานที่ อาคารสถานที่นับว่าเป็นสิ่งสำคัญ และมีความจำเป็นอย่างยิ่งในการจัดตั้งห้องสมุดโรงเรียน สถานที่สำหรับตั้งห้องสมุดโรงเรียน ควรมีลักษณะการออกแบบที่ถูกต้องสวยงาม มีพื้นที่เหมาะสม มีบรรยากาศที่ดี สภาพแวดล้อมสะอาดสวยงาม อาคารสถานที่เพียงพอต่อผู้ใช้บริการ จึงสามารถดึงดูดความสนใจให้ผู้ใช้บริการเข้ามาใช้บริการได้อย่างมากมาย

2) บุคลากร ได้แก่ บุคลากรที่ปฏิบัติงานในห้องสมุด ซึ่งเรียกว่า บรรณารักษ์ บรรณารักษ์ที่ดีจะช่วยส่งเสริมให้การปฏิบัติงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ต้องมีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานเกี่ยวกับห้องสมุด มีใจรักการบริการ เป็นผู้ที่มีความรับผิดชอบ ใจกว้างใจดี ยิ้มแย้มแจ่มใสเสมอ กิริยาจาเราะเรียบร้อย ให้เกียรติผู้อื่น และมีความซื่อสัตย์

3) ทรัพยากรสารสนเทศ หมายถึง ทรัพยากรสารสนเทศที่เป็นหนังสือ เอกสาร วารสาร สื่อ โสตทัศน แผนที่มี ข้อมูลบนแผ่นซีดี สารานุกรมบนแผ่นซีดี และทรัพยากรสารสนเทศยังครอบคลุมถึงแหล่งค้นคว้าประเภทต่าง ๆ เช่น พจนานุกรม สารานุกรม แหล่งสารสนเทศทางภูมิศาสตร์ หนังสือรายปี และสารนิเทศบนอินเทอร์เน็ต บทความวารสารอิเล็กทรอนิกส์บนเวปไซด์เวปไซต์ ควรมีการบริการเผยแพร่สารสนเทศอย่างมีประสิทธิภาพ โดยครอบคลุมถึงการปฏิบัติงาน และการให้บริการ คอมพิวเตอร์ ฮาร์ดแวร์ และซอฟต์แวร์ในการจัดเก็บ สืบค้น และเผยแพร่สารสนเทศ ดังนั้นทรัพยากรสารสนเทศจึงควรมีการจัดระเบียบไว้เป็นระบบ สามารถค้นหาข้อมูลเฉพาะชื่อ เฉพาะหัวข้อที่ต้องการได้อย่างสะดวกรวดเร็ว ประหยัดเวลาในการค้นหาได้เป็นอย่างดี

4) การให้บริการ เป็นกระบวนการที่ครูบรรณารักษ์จะต้องดำเนินการเพื่อให้ผู้ใช้บริการห้องสมุดสามารถเข้าถึงสารสนเทศได้อย่างสะดวก รวดเร็ว และเกิดความรู้สึกที่ดีเมื่อเข้ามาใช้บริการภายในห้องสมุด ตลอดจนใช้ประโยชน์จากทรัพยากรสารสนเทศได้อย่างคุ้มค่าสูงสุด ดังนั้นการบริการสารสนเทศ จึงถือว่าเป็นหัวใจสำคัญของงานห้องสมุดที่ครูบรรณารักษ์จะต้องดำเนินงานด้วยวิธีการต่าง ๆ เพื่อเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร รวมถึงการปฏิบัติที่เกี่ยวกับการดำเนินงานด้าน

การบริการ การดูแลรักษา จัดเก็บ การค้นสิ่งพิมพ์ และทรัพยากรสารสนเทศต่าง ๆ ของห้องสมุด ที่จะทำให้ห้องสมุดมีภาพลักษณ์ที่ดีเป็นที่ยอมรับของผู้ใช้บริการ อันจะนำไปสู่การได้รับความร่วมมือ และการสนับสนุนทั้งจากบุคคลภายใน และภายนอกโรงเรียน ประเภทของงานบริการห้องสมุด โรงเรียน มีดังนี้

4.1) บริการการอ่าน เป็นบริการหลักของห้องสมุดที่ต้องจัดหา และคัดเลือกหนังสือสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ มาไว้เพื่อให้บริการ และจัดเตรียมสถานที่ให้อำนวยความสะดวกต่อการอ่านเพื่อตอบสนองความต้องการ และความสนใจของผู้ใช้มากที่สุด

4.2) บริการยืม-คืน คือ บริการให้ยืม-คืนทรัพยากรสารสนเทศประเภทต่าง ๆ ตามระเบียบการยืมของห้องสมุดแต่ละแห่ง เพื่อให้เกิดความสะดวกในการใช้ ในกรณีที่ยืมเกินกำหนด ผู้ยืมจะต้องเสียค่าปรับตามอัตราที่ห้องสมุดกำหนด

4.3) บริการตอบคำถาม และช่วยการค้นคว้า เป็นบริการที่ครูบรรณารักษ์ หรือเจ้าหน้าที่ห้องสมุด จะช่วยให้คำแนะนำ และบริการตอบคำถามแก่นักเรียน และผู้ใช้ ทั้งคำถามทั่วไปเกี่ยวกับการใช้ห้องสมุด และคำถามที่ต้องค้นหาคำตอบจากทรัพยากรสารสนเทศต่าง ๆ ในห้องสมุด

4.4) บริการแนะนำการอ่าน เป็นบริการสำคัญที่ห้องสมุดจัดขึ้นเพื่อส่งเสริม การอ่านพัฒนานิสัยรักการอ่าน และใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ นอกจากนี้ยังเป็น การช่วยเหลือผู้ใช้ห้องสมุดที่มีปัญหาในการอ่าน ผู้ที่ไม่อยากอ่านหนังสือ หรือเลือกหนังสืออ่านไม่เหมาะสมกับความต้องการของตน

4.5) บริการแนะนำการใช้ห้องสมุด และแนะนำทักษะการเรียนรู้ เข้าถึง และใช้ประโยชน์จากสารนิเทศ บริการเพื่อแนะนำผู้ใช้บริการรู้จักห้องสมุดว่าห้องสมุดมีการดำเนินการอะไรบ้าง ครูบรรณารักษ์อาจดำเนินการโดย การปฐมนิเทศ การจัดทำคู่มือการใช้ห้องสมุด

4.6) การสืบค้นฐานข้อมูล บริการสืบค้นข้อมูลรายการทรัพยากรสารสนเทศ ภายในห้องสมุด เพื่อให้ผู้ใช้ค้นหา และเข้าถึงทรัพยากรสารสนเทศด้วยตนเองอย่างสะดวก รวดเร็ว และตรงตามความต้องการ

จากการดำเนินงานห้องสมุดโรงเรียนข้างต้น สรุปได้ดังนี้ การดำเนินงานห้องสมุดโรงเรียน จะมีส่วนที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานหลายส่วน โดยการปฏิบัติงานต้องมีความสัมพันธ์กัน และให้การสนับสนุนช่วยเหลือเกื้อกูลกันตามที่ได้รับมอบหมาย จึงจะทำให้การดำเนินงานห้องสมุดโรงเรียนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และตอบสนองต่อการจัดการศึกษาได้ ซึ่งใน

การดำเนินงานห้องสมุดโรงเรียนแบ่งเป็น 1) งานบริหาร 2) วัสดุอุปกรณ์ และครุภัณฑ์ 3) งานอาคารสถานที่ 4) งานเทคนิค 5) งานบริการ 6) ทรัพยากรสารสนเทศ 7) การจัดกิจกรรมของห้องสมุด

2.3 ทฤษฎีความต้องการจำเป็น

2.3.1 ความหมายของความต้องการจำเป็น

Guba and Lincoln (1982) กล่าวว่า ความต้องการจำเป็น หมายถึง ความต้องการจำเป็นเป็นผลต่างระหว่างสภาพที่ควรจะเป็นกับสภาพที่เป็นอยู่จริง และจะเป็นความต้องการจำเป็นต่อเมื่อสิ่งที่ได้รับนั้นก่อให้เกิดประโยชน์ และหากไม่ได้รับการตอบสนองก็จะอยู่ในสภาพที่เป็นทุกข์อันตราย หรือสภาพที่ไม่น่าพอใจ

Suarez (1990) กล่าวว่า ความต้องการจำเป็น มีคำนิยามที่ใช้กันมี 3 ประเภท ได้แก่ 1) การนิยามในรูปของความแตกต่าง 2) การนิยามในรูปของความต้องการ (Want) หรือความชอบ (Preference) และ 3) การนิยามในรูปของความขาดแคลน (Deficit)

Scriven (1991) กล่าวว่า ความต้องการจำเป็น หมายถึง นิยามความแตกต่าง (Discrepancy Definition) แต่ปัญหาของนิยามนี้อยู่ที่ระดับที่พึงประสงค์ซึ่งมักจะเป็นอุดมคติเกินไป ไม่สามารถปฏิบัติได้ และในความคิดเห็นของแต่ละคนการกำหนดระดับที่ควรจะเป็นก็แตกต่างกัน

ปนัดดา ชัยพระคุณ (2555) กล่าวว่า การประเมินความต้องการจำเป็น หมายถึง กระบวนการในการประเมินความแตกต่างระหว่างสภาพจริงที่เป็นอยู่ กับสภาพที่ควรจะเป็น แล้วนำความแตกต่างที่ได้จากการประเมินมาจัดลำดับความสำคัญ เพื่อใช้เป็นแนวทางสำหรับวางแผนแก้ไขปัญหา และดำเนินงานต่อไป

กัลย์วิสาข์ ชาราว (2558) กล่าวว่า ความต้องการจำเป็น หมายถึง กระบวนการการกำหนดความแตกต่างระหว่างสภาพที่เกิดขึ้นจริงกับสภาพที่ควรจะเป็นอย่างเป็นระบบ จากนั้นจัดลำดับความสำคัญของความแตกต่างนั้น เพื่อระบุความต้องการจำเป็น แล้วเลือกความต้องการจำเป็นที่สำคัญมาแก้ไข

ัญชนก ศิริ โสภิตกุล (2558) กล่าวว่า การประเมินความต้องการจำเป็น หมายถึง กระบวนการที่เป็นระบบวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างสภาพปัจจุบันกับสภาพที่คาดหวัง ในการหาความต้องการจำเป็นเพื่อให้ได้ข้อมูลในการตัดสินใจเลือกหรือหาวิธีการแก้ไขปัญหาได้ตรงกับสภาพที่เป็นอยู่จริงหรือความต้องการที่แท้จริง

ศุวิมล ว่องวานิช (2558) กล่าวว่า การประเมินความต้องการจำเป็น หมายถึง กระบวนการที่เป็นระบบ ซึ่งใช้เพื่อกำหนดความแตกต่างระหว่างสภาพที่มุ่งหวังกับสภาพที่เป็นอยู่จริง ส่วนใหญ่จะเน้นที่ความแตกต่างของผลลัพธ์ (Outcome Gaps) จากนั้นมีการจัดเรียงลำดับความสำคัญของความแตกต่างนั้น และเลือกความต้องการจำเป็นที่สำคัญมาแก้ไข

จากข้อมูลข้างต้น สรุปได้ว่า ความต้องการจำเป็น หมายถึง การวิเคราะห์สภาพที่เป็นอยู่จริง กับสภาพความคาดหวังที่มีความแตกต่างกัน แล้วนำมาจัดลำดับความสำคัญที่จำเป็นเพื่อหาแนวทางพัฒนา นำไปสู่ความต้องการที่แท้จริง

2.3.2 หลักประเมินความต้องการจำเป็น

ศุวิมล ว่องวานิช (2558) กล่าวว่า วิธีการที่ใช้หลักประเมินความแตกต่างที่นิยมใช้กันมากเป็นวิธีที่มีรากฐานมาจากการประเมินความต้องการจำเป็น ที่ใช้โมเดลความแตกต่าง ซึ่งมีการรวบรวมข้อมูลแบบการตอบสนองคู่ จากมาตรวัดที่แสดงระดับความสำคัญ (I = Importance) ของข้อความนั้น เปรียบเสมือนค่าที่บอกระดับของ “What Should of Success” และมาตรวัดที่แสดงระดับที่ข้อรายนั้น ได้รับการตอบสนองหรือระดับสัมฤทธิ์ผล (D = Degree of Success) ที่เป็นอยู่ในลักษณะนั้น เปรียบเสมือนค่าที่บอกระดับของ “What Is” สูตรในการคำนวณระดับความต้องการจำเป็นแต่ละวิธี มีดังนี้

1) วิธี Mean Difference Method (MDF) กำหนดโดยหาผลต่างของค่าเฉลี่ยของ I และค่าเฉลี่ยของ D บางคนเรียกวิธีนี้ว่า Rank Order of Difference Scores

$$\text{MDF} = I - D$$

ข้อดีของการใช้วิธีการจัดลำดับความสำคัญตามผลต่างของค่าเฉลี่ย คือ เป็นวิธีที่สามารถวิเคราะห์ได้ง่าย ไม่ต้องใช้สถิติวิเคราะห์ขั้นสูง สามารถวิเคราะห์ด้วยมือ และเป็นที่น่าสนใจ

ข้อเสียของวิธีนี้ คือ บางครั้งความต้องการจำเป็นหลายข้อ มีคะแนนความแตกต่าง (Difference score) เท่ากัน ทำให้มีการตีความว่าเป็นการต้องการจำเป็นที่มีความสำคัญเท่ากัน โดยไม่ได้ให้ความสนใจกับระดับสภาพที่เป็นอยู่จริง กับสภาพที่ควรจะเป็นว่ามากกว่าหรือน้อยกว่า วิธีนี้จึงเป็นวิธีที่วิจารณ์กันว่า ข้อรายการหลายข้ออาจมีระดับความคาดหวัง (Expected หรือ What Should Be) สูงมาก แต่ผลการวิเคราะห์อาจปรากฏว่าใช้ความต้องการจำเป็นในระดับต้น ๆ ถ้าหากข้อรายการนั้นมีระดับบรรลุความสำเร็จหรือสภาพที่เป็นจริง (What Is) สูงด้วย ในขณะที่บางข้อรายการซึ่งไม่ได้เป็นข้อที่มีระดับความคาดหวังสูง (สำคัญน้อยกว่า) แต่ระดับสัมฤทธิ์ผลหรือสภาพที่เป็นจริงต่ำ อาจเป็นความต้องการจำเป็นที่มีความสำคัญสูงกว่า

2) วิธี Priority Needs Index (PNI) เป็นวิธีการจัดเรียงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น ซึ่งพัฒนาขึ้นมาโดยใช้ค่าสถิติในรูปแบบดัชนีที่สามารถบอกค่าต่ำสุด และสูงสุดได้ Lane, Crofton, and Hall (1983 อ้างถึงใน สุวิมล ว่องวานิช, 2558) ได้สร้างดัชนีชื่อว่า Priority Needs Index (PNI) ซึ่งคัดแปลงมาจากวิธีการจัดเรียงตำแหน่งความต้องการจำเป็นจากความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของสภาพที่คาดหวังกับที่เป็นอยู่จริง (Mean Difference) โดยการถ่วงน้ำหนักของผลต่างของค่าเฉลี่ยระหว่าง I และ D ด้วยน้ำหนักความสำคัญของ I

$$PNI = (I - D) \times I$$

3) วิธี Priority Needs Index (PNI) แบบปรับปรุง เป็นสูตรที่ปรับปรุงจากสูตร PNI ดั้งเดิม โดย นางลักษณ์ วิรัชชัย และสุวิมล ว่องวานิช (2550) ซึ่งเป็นวิธีที่หาค่าผลต่างของสภาพปัจจุบันและสภาพที่คาดหวัง (I - D) แล้วหารด้วยค่า D เพื่อควบคุมขนาดของความต้องการจำเป็นให้อยู่ในพิสัยที่ไม่มีช่วงกว้างมากเกินไป และให้ความหมายเชิงเปรียบเทียบ เมื่อใช้ระดับของสภาพที่เป็นอยู่เป็นฐานในการคำนวณค่าอัตราการพัฒนาเข้าสู่สภาพที่คาดหวังของกลุ่ม

$$PNI_{\text{modified}} = (I - D) / D$$

PNI แทน ค่าดัชนีการจัดเรียงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น

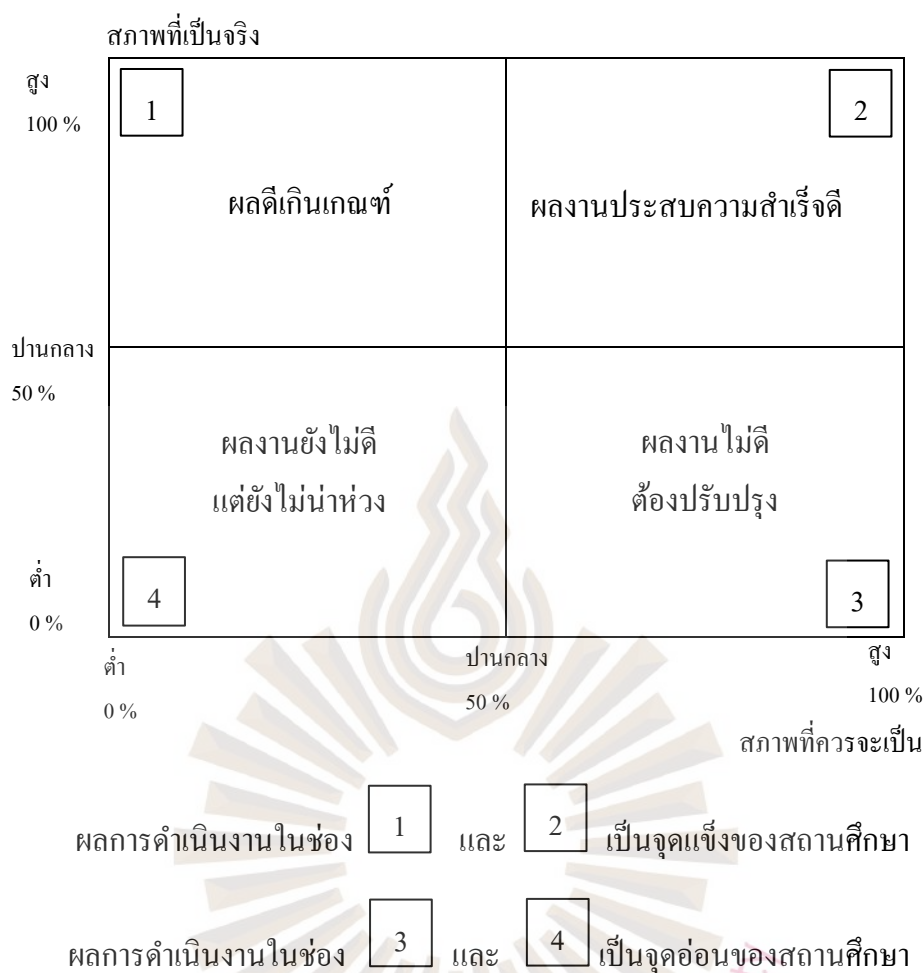
I แทน คะแนนเฉลี่ยตามสภาพที่คาดหวัง

D แทน คะแนนเฉลี่ยตามสภาพปัจจุบัน

4) การวิเคราะห์เมทริกซ์ (Matrix Analysis) เป็นวิธีการวิเคราะห์ที่เน้นการเสนอการดำเนินงานของหน่วยงานในส่วนที่เป็นจุดแข็ง และจุดอ่อนที่ควรได้รับการพัฒนา โดยการแบ่งตารางออกเป็น 4 ช่อง แสดงความสัมพันธ์ระหว่างสภาพที่มุ่งหวัง (หรือเรียกว่าเกณฑ์ที่ควรจะเป็น) และสภาพที่เกิดขึ้นจริง จุดที่ใช้แบ่งอาจเป็นค่าเฉลี่ยของคะแนนสูง – ต่ำที่กำหนดหรือเกณฑ์ที่ผู้ประเมินเห็นว่าเหมาะสมที่จะเป็นจุดตัด (Cat – Off Score)

1 หมายถึง	เกณฑ์ที่ควรจะเป็นมีระดับต่ำ แต่ผลการดำเนินงานสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด หมายความว่า ผลการดำเนินงานมีคุณภาพเกินเกณฑ์ที่กำหนด
2 หมายถึง	เกณฑ์ที่ควรจะเป็นมีระดับสูง และผลการดำเนินงานสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด หมายความว่า ผลการดำเนินงานประสบความสำเร็จในระดับดี
3 หมายถึง	เกณฑ์ที่ควรจะเป็นมีระดับสูง แต่ผลการดำเนินงานต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนด หมายความว่า ผลการดำเนินงานไม่ประสบความสำเร็จ ต้องทำการแก้ไขปรับปรุงอย่างยิ่ง
4 หมายถึง	เกณฑ์ที่ควรจะเป็นมีระดับต่ำ และผลการดำเนินงานต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนด หมายความว่า ผลการดำเนินงานยังอยู่ในสภาพที่ไม่ดีนัก แต่ยังไม่น่าวิตกมาก เนื่องจากหน่วยงานให้ความสำคัญกับตัวบ่งชี้ที่นั้นไม่สูงมาก

รูปที่ 2.1 การวิเคราะห์เมทริกซ์ (Matrix Analysis)

ที่มา : สุวิมล ว่องวาณิช, 2558

สำหรับการศึกษารุ่นนี้ผู้วิจัยยึดหลัก วิธี Priority Needs Index (PNI) แบบปรับปรุง เป็นสูตรที่ปรับปรุงจากสูตร PNI ดั้งเดิมโดย นางลักษณ์ วิรัชชัย และสุวิมล ว่องวาณิช (2550) ซึ่งเป็นวิธีที่หาค่าผลต่างของสภาพปัจจุบันและสภาพที่คาดหวัง (I - D) แล้วหารด้วยค่า D เพื่อควบคุมขนาดของความต้อการจำเป็นให้อยู่ในพิสัยที่ไม่มีช่วงกว้างมากเกินไป และให้ความหมายเชิงเปรียบเทียบเมื่อใช้ระดับของสภาพที่เป็นอยู่เป็นฐานในการคำนวณค่าอัตราการพัฒนาเข้าสู่สภาพที่คาดหวังของกลุ่ม

$$\text{PNI} = (I - D) / D$$

modified

PNI แทน ค่าดัชนีการจัดเรียงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น
 I แทน คะแนนเฉลี่ยตามสภาพที่คาดหวัง
 D แทน คะแนนเฉลี่ยตามสภาพปัจจุบัน

ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น คือ การระบุความต้องการจำเป็นที่มีความสำคัญมากที่สุด และมีความเร่งด่วนที่ต้องได้รับการพัฒนา ก่อนภายใต้เงื่อนไขทรัพยากรที่มีจำกัด

2.4 ห้องสมุดโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา

2.4.1 โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา

โครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็น โครงการที่ทำให้เด็กจบชั้น ประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ไม่มีโอกาสได้เข้ารับการศึกษาคือในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ได้มีโอกาสเข้า รับการศึกษา เพื่อพัฒนาให้นักเรียนผู้ด้อยโอกาสในทุก ๆ ด้าน ได้รับการศึกษาที่สูงขึ้น ลดช่องว่าง ชุมชนเมืองกับชนบทได้เป็นอย่างดีโดยมีวิสัยทัศน์ว่าโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาเป็นส่วน หนึ่งของชุมชน เพราะโรงเรียนเป็นสถาบันพัฒนาคนเพื่อให้ดำรงชีวิตอยู่ในชุมชน และใน ขณะเดียวกัน โรงเรียนต้องอาศัยชุมชนช่วยพัฒนาการทำงาน โดยร่วมมือกันระหว่างโรงเรียนกับ ชุมชน โดยผู้ได้รับผลประโยชน์คือ ผู้ปกครอง นักเรียน (ฉวีวรรณ อินชุกุล, 2559 ; ณรินทร์ ชำนาญดู และคณะ, 2557 ; พวงพรรณ แสงนาโก, 2559 ; สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560)

2.4.2 โรงเรียนพระอินทร์ศึกษา (กลุ่มมสกลอุทิศ)

โรงเรียนพระอินทร์ศึกษา (กลุ่มมสกลอุทิศ) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 เป็นโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาที่เกิดขึ้นด้วย ความคิดริเริ่มของคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาของโรงเรียนชลประทานอนุเคราะห์ โดยได้รับความช่วยเหลือจากข้าราชการชลประทานรังสิตเหนือ คหบดี พ่อค้า ประชาชนย่านประตูน้ำ

พระอินทร์ราชาร่วมสร้างอาคาร เมื่อวันที่ 12 มีนาคม พ.ศ.2505 เป็นแบบอาคารโรงฝึกงานของกระทรวงศึกษาธิการ มีมูลค่าประมาณสามหมื่นบาทเศษ โดยนายออง กล่อมสกุล ยกที่ดินให้ 3 ไร่ 2 งาน 37 ตารางวา โรงเรียนนี้จึงได้ชื่อว่า โรงเรียนพระอินทร์ศึกษา (กล่อมสกุลอุทิศ) คณะกรรมการได้มอบอาคารเรียน และที่ดินให้แก่กระทรวงศึกษาธิการ และอนุญาตให้เปิดทำการเรียนการสอนได้ตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 7 เมื่อวันที่ 1 มิถุนายน พ.ศ.2505 และได้มีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงตามแบบการศึกษาชาติ และนโยบายของรัฐบาลเรื่อยมา (โรงเรียนพระอินทร์ศึกษา (กล่อมสกุลอุทิศ), 2562)

ปัจจุบัน โรงเรียนพระอินทร์ศึกษา (กล่อมสกุลอุทิศ) ตั้งอยู่ หมู่ 5 ตำบลพยอม อำเภอลำลูกกา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 เปิดสอนในระดับชั้นอนุบาล ถึง ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยมีว่าที่ร้อยตรี ดร.คุณาวุฒิ เดชเสถียร เป็นผู้อำนวยการโรงเรียน ซึ่งมีจำนวนผู้เรียน และครู ดังนี้

ตารางที่ 2.1 แสดงจำนวนนักเรียน ครู และบุคลากรทางการศึกษาของ โรงเรียนพระอินทร์ศึกษา (กล่อมสกุลอุทิศ) ปีการศึกษา 2562 (ข้อมูล ณ วันที่ 10 มิถุนายน พ.ศ.2562)

รายการ	จำนวน (คน)
ผู้เรียน	1,728
ครู และบุคลากรทางการศึกษา	83

ที่มา : โรงเรียนพระอินทร์ศึกษา (กล่อมสกุลอุทิศ), 2562

2.4.3 ห้องสมุดโรงเรียนพระอินทร์ศึกษา (กล่อมสกุลอุทิศ)

2.4.3.1 สภาพทั่วไปของห้องสมุดโรงเรียนพระอินทร์ศึกษา (กล่อมสกุลอุทิศ)

(1) ลักษณะที่ตั้ง ห้องสมุดโรงเรียนพระอินทร์ศึกษา (กล่อมสกุลอุทิศ) ตั้งอยู่ที่ชั้น 1 อาคารคอมพิวเตอร์ มีพื้นที่กว้าง 7 เมตร ยาว 10 เมตร รวมพื้นที่ขนาด 170 ตารางเมตร อยู่ทางทิศใต้สุดของโรงเรียน ทำให้ผู้ใช้บริการเดินทางมาใช้บริการในห้องสมุดไม่สะดวก

(2) ลักษณะภายในห้องสมุด มีทางเดินเข้าออกทางเดียว การระบายอากาศโดยพัดลมติดเพดาน ทำให้ไม่เอื้อต่อการเข้าใช้บริการ แสงสว่างไม่เพียงพอกับการอ่านหนังสือ

(3) วัสดุครุภัณฑ์ โต๊ะ เก้าอี้สำหรับนั่งอ่านหนังสือมีจำนวนเพียงพอสำหรับให้บริการ มีโต๊ะทำงานของบรรณารักษ์โดยแบ่งพื้นที่การปฏิบัติงานอย่างชัดเจน

(4) การจัดหมวดหมู่หนังสือ ห้องสมุดมีการจัดหมวดหมู่หนังสือด้วยระบบทศนิยมดิวอี้ การยืมหนังสือใช้ระบบ Manual

(5) ทรัพยากรสารสนเทศ การบริหารจัดการด้านทรัพยากรสารสนเทศที่เป็นวัสดุตีพิมพ์ ได้แก่ หนังสือทั่วไป หนังสือนิทาน หนังสือสำหรับเด็ก รวมจำนวน 3,214 เล่ม มีความเก่า และล้าสมัยจึงทำให้หนังสือที่เป็นทรัพยากรสารสนเทศที่สำคัญของห้องสมุดไม่เพียงพอต่อความต้องการของผู้ใช้บริการ และนอกจากนี้ทรัพยากรสารสนเทศที่เป็นสื่ออิเล็กทรอนิกส์ รวมถึงเทคโนโลยีที่นำมาใช้กับห้องสมุดยังไม่มีความพร้อมในการให้บริการ

(6) บุคลากร มีคณะกรรมการดำเนินงานในห้องสมุด คือ บรรณารักษ์ จำนวน 1 คน และเจ้าหน้าที่ห้องสมุด จำนวน 6 คน แต่ทั้งนี้บรรณารักษ์ และเจ้าหน้าที่ห้องสมุดต้องดำเนินการจัดการเรียนรู้เป็นรายวิชาให้กับนักเรียน ทำให้ไม่สามารถดำเนินงานด้านห้องสมุดได้อย่างเต็มที่

(7) สถิติการเข้าใช้บริการ จากสถิติการเข้าใช้บริการห้องสมุดย้อนหลัง 3 ปี พบว่าผู้ใช้บริการห้องสมุดมีจำนวนเพิ่มขึ้นไม่มากทั้งที่จำนวนนักเรียนของโรงเรียนเพิ่มขึ้นทุกปี

2.4.3.2 วัตถุประสงค์ของห้องสมุด โรงเรียนพระอินทร์ศึกษา (กลุ่มสกุลอุทิศ)

(1) เพื่อการศึกษาค้นคว้า สำหรับนักเรียน บุคลากร รวมถึงผู้ที่สนใจสามารถศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองตามความพอใจ และทุกโอกาส

(2) เพื่อให้ความรู้ข่าวสาร เป็นแหล่งรวบรวมหนังสือ สิ่งพิมพ์อื่น ๆ วัสดุที่ให้ความรู้ ข้อเท็จจริง และความเคลื่อนไหวต่าง ๆ ทั่วโลก

(3) เพื่อให้ความจรรโลงใจ ห้องสมุดเป็นที่รวบรวมหนังสือหลายประเภท เช่น วรรณคดี ศิลปะ ซึ่งหนังสือเหล่านี้ให้ความจรรโลงใจหรือความสุขทางจิตใจรู้สึก ก่อให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ เกิดแรงบันดาลใจ ทำประโยชน์ให้

(4) เพื่อนันทนาการ นอกจากการอ่านหนังสือวิชาการแล้ว ห้องสมุดยังเป็นสถานที่ ในการพักผ่อนหย่อนใจ เพราะห้องสมุดมีหนังสือหลายประเภทเพื่อความบันเทิงเบาสมอง เช่น นวนิยาย เรื่องสั้น นิยายสาร

2.4.3.3 หน้าที่ความรับผิดชอบของงานห้องสมุด โรงเรียนพระอินทร์ศึกษา (กลุ่มสกุลอุทิศ)

- (1) จัดทำแผนงาน โครงการเพื่อเสนอขอกำหนดงบประมาณ
- (2) งานแผนเพื่อดำเนินงานห้องสมุด
- (3) สำรวจความต้องการเอกสาร ตำรา หนังสือ และสิ่งพิมพ์ของงานห้องสมุด
- (4) จัดหาเอกสาร ตำรา หนังสือ และสิ่งพิมพ์ในงานห้องสมุด
- (5) ให้บริการ และอำนวยความสะดวกในงานห้องสมุด
- (6) ซ่อมบำรุงรักษาเอกสาร ตำรา หนังสือ และสิ่งพิมพ์ในงานห้องสมุด
- (7) เพื่อพัฒนาระบบงานห้องสมุด ได้แก่ การสืบค้น การจัดระบบข้อมูลระบบงานห้องสมุด และจัดสภาพแวดล้อมภายในห้องสมุด
- (8) จัดทำปฏิทินการปฏิบัติงานห้องสมุด
- (9) รายงานผลการปฏิบัติงานตามลำดับขั้นตอน

2.4.3.4 แนวทางการดำเนินงานห้องสมุด โรงเรียนพระอินทร์ศึกษา (กลุ่มสกุลอุทิศ)

- (1) สำรวจสภาพปัญหาปัจจุบัน เพื่อนำมาวิเคราะห์หาแนวทางพัฒนาห้องสมุด
- (2) มีการกำหนดวิสัยทัศน์ในการบริหาร และวางแผนยุทธศาสตร์ในการปฏิบัติงานตามเป้าหมาย
- (3) ดำเนินการตามแผน โครงการ และกิจกรรมต่าง ๆ
- (4) มีการประเมินผล สรุปรงาน เพื่อปรับปรุงแก้ไข และรายงานผลให้ผู้บริหารทราบ

2.4.3.5 สถิติการเข้าใช้บริการห้องสมุดย้อนหลัง 3 ปี

ตารางที่ 2.2 แสดงจำนวนผู้ใช้บริการห้องสมุดย้อนหลัง 3 ปี

ระดับชั้น	ปีการศึกษา 2559	ปีการศึกษา 2560	ปีการศึกษา 2561
ประถมศึกษาปีที่ 1	9,700	9,665	10,792
ประถมศึกษาปีที่ 2	10,556	9,984	11,096
ประถมศึกษาปีที่ 3	10,777	10,230	11,231
ประถมศึกษาปีที่ 4	10,854	10,714	11,428
ประถมศึกษาปีที่ 5	11,433	10,685	12,064
ประถมศึกษาปีที่ 6	10,966	10,718	11,960
มัธยมศึกษาปีที่ 1	11,511	10,827	11,798
มัธยมศึกษาปีที่ 2	10,263	10,333	11,624
มัธยมศึกษาปีที่ 3	10,291	10,041	11,263
มัธยมศึกษาปีที่ 4	2,752	4,731	3,104
มัธยมศึกษาปีที่ 5	2,239	3,649	2,894
มัธยมศึกษาปีที่ 6	1,302	2,264	2,364
ครู	844	1,492	2,204
รวม	103,488	105,333	113,822
คิดเป็น %	54.47	54.02	54.18

จากสถิติแสดงการเข้าใช้บริการห้องสมุดในปีการศึกษา 2559 ถึงปีการศึกษา 2561 จะเห็นได้ว่าในแต่ละปีจำนวนผู้ใช้บริการมีจำนวนเพิ่มขึ้นไม่มาก แต่เมื่อคิดเป็นเปอร์เซ็นต์ กลับมีจำนวนลดลง ทั้งนี้เนื่องจากจำนวนนักเรียนโรงเรียนพระอินทร์ศึกษา (กลุ่มสกลอุทิศ) มีจำนวนเพิ่มมากขึ้น จึงแสดงให้เห็นว่านักเรียนเข้ามาใช้บริการในห้องสมุดลดลง ซึ่งส่วนใหญ่เป็นนักเรียนระดับประถมศึกษาที่เข้าใช้บริการในห้องสมุดมากกว่านักเรียนระดับมัธยมศึกษา การวิจัยครั้งนี้จึงจำเป็นต้องศึกษาเกี่ยวกับความต้องการจำเป็นต่อการใช้บริการห้องสมุด เพื่อสำรวจสภาพที่เป็นจริงและสภาพที่พึงประสงค์ ที่จะส่งผลให้ทราบข้อมูลความต้องการจำเป็นอย่างแท้จริง เพื่อใช้เป็นแนวทางการพัฒนาห้องสมุดให้สอดคล้องกับสภาพความต้องการการให้บริการห้องสมุดอย่างแท้จริง

2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.4.1 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับห้องสมุดโรงเรียน

2.4.1.1 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับห้องสมุด โรงเรียนมากกว่า 5 ปี

จิตภา มิเพชร (2551) ได้ศึกษาเรื่องความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการบริการของห้องสมุดโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยรามคำแหง ผลการศึกษาพบว่า 1) นักเรียนที่ใช้บริการห้องสมุดเป็นนักเรียนหญิง ร้อยละ 3.70 และเป็นนักเรียนชาย ร้อยละ 46.70 โดยนักเรียนใช้บริการห้องสมุด 1 ครั้งต่อสัปดาห์ คิดเป็นร้อยละ 58.50 และใช้บริการห้องสมุด 2 ครั้งต่อสัปดาห์ คิดเป็นร้อยละ 16.60 วัตถุประสงค์ในการใช้ห้องสมุด คือ เพื่อการพักผ่อน อ่านหนังสือ และความบันเทิง คิดเป็นร้อยละ 42.80 การยืม/คืนหนังสือ คิดเป็นร้อยละ 23.40 และการค้นคว้า/สืบค้นด้วยตัวเอง คิดเป็นร้อยละ 3.90 ตามลำดับ 2) นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการบริการห้องสมุดโดยรวม และรายด้านในระดับปานกลาง คือ ด้านสถานที่ และสิ่งอำนวยความสะดวก ด้านบุคลากร และด้านบริการ และทรัพยากรสารสนเทศ

สมนึก ก้อนกลีบ (2551) ได้ศึกษาเรื่องการบริหารงานห้องสมุดในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงราย เขต 4 ผลการศึกษาพบว่า สภาพการบริหารงานห้องสมุดในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงราย เขต 4 ด้านบุคลากร ด้านการเงิน และงบประมาณ และด้านอาคารสถานที่ และวัสดุอุปกรณ์ มีการดำเนินการอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนด้านการจัดการการให้บริการ และกิจกรรม มีการดำเนินการอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายชื่อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดของแต่ละด้าน พบว่า ด้านบุคลากร สถานศึกษามีความต้องการให้มีครูบรรณารักษ์หรือมีเจ้าหน้าที่เฉพาะงานห้องสมุด ด้านการเงิน และงบประมาณ ครูบรรณารักษ์หรือเจ้าหน้าที่ห้องสมุดมีส่วนร่วมในการจัดสรร ส่วนปัญหาของการบริหารงานห้องสมุดแต่ละด้านที่มากด้านบุคลากร พบว่า ขาดบุคลากรที่สำเร็จการศึกษาด้านบรรณารักษ์ ด้านการเงิน และงบประมาณ พบว่างบประมาณน้อย ไม่เพียงพอ ด้านอาคารสถานที่ และวัสดุอุปกรณ์ พบว่าขาดแคลนคอมพิวเตอร์/การค้นคว้า Internet / โปรแกรมคอมพิวเตอร์ และด้านการจัดการการให้บริการ และกิจกรรม พบว่า ครูบรรณารักษ์/เจ้าหน้าที่ มีภาระงานมาก การบริการไม่เต็มที่

จรงค์ อักษร (2554) ได้ศึกษาเรื่องการบริหารงานห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดจันทบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 17 ผลการศึกษาพบว่า การบริหารงานห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดจันทบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 17 โดยรวม และรายด้านอยู่ในระดับดี โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านงบประมาณ รองลงมาด้านการจัดการด้านบุคลากร และด้านวัสดุอุปกรณ์ตามลำดับ ส่วนผลเปรียบเทียบการบริหารงานห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดจันทบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 17 จำแนกตามตำแหน่งโดยรวม และรายด้านไม่แตกต่างกัน และการบริหารงานห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดจันทบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 17 จำแนกตามขนาดโรงเรียน โดยรวม และรายด้านไม่แตกต่างกัน

อุษณา ป้อมลิขิตกุล (2554) ได้ศึกษาเรื่องการดำเนินงานในการบริหารงานห้องสมุด ตามมาตรฐานห้องสมุดโรงเรียนของโรงเรียนในเขตอำเภอธาตุพนม จังหวัดนครพนม ผลการศึกษา พบว่า การดำเนินงานในการบริหารงานห้องสมุดตามมาตรฐานห้องสมุดโรงเรียนของโรงเรียนใน เขตอำเภอธาตุพนม จังหวัดนครพนม โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มาตรฐานด้านที่มีการดำเนินงาน สูงที่สุด คือ มาตรฐานด้านผู้บริหาร มาตรฐานด้านที่มี การดำเนินงานต่ำที่สุด คือ มาตรฐานด้านทรัพยากรสารสนเทศ ส่วนการเปรียบเทียบการดำเนินงาน ในการบริหารงานห้องสมุดตามมาตรฐานห้องสมุดโรงเรียนของโรงเรียนในเขตอำเภอธาตุพนม จังหวัดนครพนม จำแนกตามขนาดโรงเรียน โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยโรงเรียนขนาดใหญ่มีการดำเนินงานในการบริหารงานห้องสมุดตามมาตรฐานห้องสมุด โรงเรียนสูงกว่าโรงเรียนขนาดกลางและขนาดเล็ก ส่วนการเปรียบเทียบการดำเนินงานใน การบริหารงานห้องสมุดตามมาตรฐานห้องสมุดโรงเรียนของโรงเรียนในเขตอำเภอธาตุพนม จังหวัด นครพนม จำแนกตามประเภทโรงเรียน โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยโรงเรียนมัศึกษามีการดำเนินงานในการบริหารงานห้องสมุดตามมาตรฐานห้องสมุด โรงเรียนสูงกว่าโรงเรียนขยายโอกาส และโรงเรียนประถมศึกษา และมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างขนาด โรงเรียน และประเภทโรงเรียนต่อการดำเนินงานในการบริหารงานห้องสมุดตามมาตรฐานห้องสมุด โรงเรียนของโรงเรียนในเขตอำเภอธาตุพนม จังหวัดนครพนม

2.4.1.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับห้องสมุดโรงเรียนภายใน 5 ปี

บุษกร เลิศวีระศิริกุล (2557) ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนากลยุทธ์การบริหารห้องสมุดโรงเรียนเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 1 ผลการศึกษาพบว่าการบริหารห้องสมุดโรงเรียนเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของนักเรียนประถมศึกษา มีสภาพปัจจุบันโดยรวมอยู่ในระดับน้อยที่สุด ทั้งการวางแผน การนำแผนสู่การปฏิบัติและการประเมินผล มีสภาพที่พึงประสงค์โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งการวางแผน การนำแผนสู่การปฏิบัติ และการประเมินผล นอกจากนี้ยังพบว่ากลยุทธ์การบริหารห้องสมุดโรงเรียนเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของนักเรียนประถมศึกษา ประกอบด้วย 3 กลยุทธ์หลัก คือ 1) กลยุทธ์พัฒนาระบบการประเมินผลเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของนักเรียนประถมศึกษา 2) กลยุทธ์ปลูกวิธีการนำแผนสู่การปฏิบัติเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของนักเรียนประถมศึกษา และ 3) กลยุทธ์จัดประกายการวางแผนเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของนักเรียนประถมศึกษา

ศุภิสรา อุดมเดช (2558) ได้ศึกษาเรื่องการศึกษาแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศของการบริหารห้องสมุดมีชีวิต กรณีศึกษาโรงเรียนวังทองพิทยาคม ผลการศึกษาพบว่าแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศด้านการบริหารจัดการห้องสมุดมีชีวิต พบว่า มีการกำหนดนโยบาย และแผนการดำเนินงานห้องสมุดมีชีวิต ผู้บริหารสถานศึกษา ครู บุคลากร และนักเรียนมีส่วนร่วมในการวางแผนงานร่วมกัน เพื่อให้ทุกคนมีส่วนร่วมรับผิดชอบร่วมกัน มีการจัดโครงสร้างการบริหารห้องสมุด มีความชัดเจนครอบคลุมทุกฝ่าย และจัดทำคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการห้องสมุดไว้เป็นลายลักษณ์อักษร มีการจัดทำแผนปฏิบัติงานหรือปฏิทินการปฏิบัติงานการดำเนินงานห้องสมุดอย่างชัดเจน มีการดำเนินการเพื่อให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาห้องสมุดมีชีวิต โดยให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเข้ามามีส่วนร่วมในการคิด และแนะนำกิจกรรม แนวปฏิบัติที่เป็นเลิศด้านการจัดทรัพยากรสารสนเทศห้องสมุดมีชีวิต พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาจะเป็นผู้มอบนโยบาย โดยมีครูทำหน้าที่บรรณารักษ์เป็นผู้ดำเนินงาน การจัดซื้อหนังสือใหม่จะมีการแต่งตั้งคณะกรรมการจัดซื้อหนังสือ ประกอบด้วยหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ ตัวแทนนักเรียน และบรรณารักษ์ ในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้จะประชุมกันเพื่อคัดเลือกหนังสือให้สอดคล้องกับหลักสูตร ให้นักเรียนช่วยเลือกหนังสือที่ต้องการอ่านจากรายการหนังสือ และมีตัวแทนนักเรียนไปเลือกซื้อหนังสือที่ร้านหนังสือ มีการลงทะเบียนหนังสือตามระบบ และนำขึ้นชั้น โดยหมุนเวียนสัปดาห์ละ 1 ครั้ง แนวปฏิบัติที่เป็นเลิศด้านการบริการ และจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ของห้องสมุดมีชีวิต พบว่ามีการประชุมคณะกรรมการ

ดำเนินการเพื่อปรึกษาหารือรูปแบบการจัดกิจกรรมต่าง ๆ โดยแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้จะกำหนดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน และมีการจองวัน เวลาจัดกิจกรรมของกลุ่มสาระ แล้วกำหนดเป็นปฏิทินการปฏิบัติงานห้องสมุดมีชีวิต คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเข้ามามีส่วนร่วมในการแนะนำกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน และในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านของกลุ่มสาระการเรียนรู้ ครูในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้จะเป็นผู้จัดกิจกรรม และร่วมกิจกรรมกับนักเรียน

อรวรรณ สุวรรณทะนงชัย และคณะ (2558) ได้ศึกษาเรื่องสภาพ และปัญหาการบริหารงานห้องสมุดโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 ผลการศึกษาพบว่า สภาพการบริหารงานห้องสมุดโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ปัญหาการบริหารงานห้องสมุดโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับน้อยเรียงลำดับ ค่าเฉลี่ยน้อยไปหามาก ดังนี้ ด้านบริหาร ด้านเทคนิค ด้านบริการ และด้านกิจกรรม ตามลำดับ ผลการเปรียบเทียบสภาพ และปัญหาการบริหารงานห้องสมุดโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 จำแนกตามประเภทของโรงเรียน โดยรวมมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ ส่วนผลการเปรียบเทียบสภาพ และปัญหาการบริหารงานห้องสมุดโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 จำแนกตามประเภทโรงเรียน ครูมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน

พรรณนิภา สุขคี (2559) ได้ศึกษาเรื่องความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการใช้บริการห้องสมุดโรงเรียนวัดล่าง (บวรวิทยายน 3) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจะเข็ญตรา เขต 1 ผลการศึกษาพบว่า 1) ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการบริการห้องสมุดโรงเรียนวัดล่าง (บวรวิทยายน 3) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจะเข็ญตรา เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการใช้บริการห้องสมุดโรงเรียนวัดล่าง (บวรวิทยายน 3) อยู่ในระดับมาก เรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรกได้แก่ บุคลากร การให้บริการ อาคารสถานที่ 2) ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการบริการห้องสมุดโรงเรียนวัดล่าง (บวรวิทยายน 3) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจะเข็ญตรา เขต 1 ตามความคิดเห็นของเพศชายและเพศหญิง โดยรวม และรายด้านมีความแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติโดยความพึงพอใจของเพศหญิงมากกว่าเพศชาย 3) ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการบริการห้องสมุดโรงเรียนวัดล่าง (บวรวิทยายน 3) สังกัด

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1 ตามความคิดเห็นของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 - 6 และมีชมตอนต้น จำแนกตามระดับชั้นที่ศึกษาของนักเรียนโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านอาคารสถานที่ และด้านบุคลากรแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ยกเว้นด้านทรัพยากรสารสนเทศห้องสมุด และด้านการให้บริการที่แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

นลินี ทวีเขียว (2561) ได้ศึกษาเรื่องปัญหา และแนวทางการพัฒนาคุณภาพห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษาอำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 ผลการศึกษาพบว่าปัญหาคุณภาพห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 โดยรวม และรายด้านอยู่ในระดับมาก การเปรียบเทียบปัญหาคุณภาพห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 จำแนกตามวุฒิการศึกษา โดยรวม และรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน โดยรวม และรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ จำแนกตามขนาดสถานศึกษา โดยรวม และรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แนวทางการพัฒนาคุณภาพห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 ควรจัดสรรงบประมาณให้เพียงพอต่อการจัดหาหนังสือเพื่อให้บริการในห้องสมุดอย่างเพียงพอต่อความต้องการของผู้ใช้บริการ จัดอบรมเพื่อพัฒนาเจ้าหน้าที่ห้องสมุดหรือผู้ที่ทำหน้าที่บรรณารักษ์ในด้านต่าง ๆ เพื่อเพิ่มศักยภาพ และเป็นการเตรียมความพร้อมของเจ้าหน้าที่ มีกิจกรรมส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน และกิจกรรมอื่น ๆ ที่ช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนสนใจเข้ามาใช้บริการห้องสมุดมากขึ้น และนำคอมพิวเตอร์มาใช้ในการสืบค้น และจัดกิจกรรมห้องสมุด

วัลยา ไชยพรหม (2561) ได้ศึกษาเรื่องกลยุทธ์การพัฒนาคำดำเนินงานห้องสมุดโรงเรียนมาตรฐานสากลของโรงเรียนจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่ ผลการศึกษาพบว่าภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยด้านผู้บริหาร ด้านอาคารสถานที่ และวัสดุครุภัณฑ์ ด้านนักเรียน ด้านครู บรรณารักษ์ และเจ้าหน้าที่ห้องสมุด และด้านทรัพยากรสารสนเทศในระดับมาก ส่วนผลการดำเนินงานห้องสมุดของโรงเรียนจอมทอง โดยผู้เรียน ด้านครู บรรณารักษ์ และเจ้าหน้าที่ห้องสมุดโดยรวมอยู่ในระดับมาก สำหรับด้านผู้บริหาร ด้านนักเรียน ด้านทรัพยากรสารสนเทศ ด้านอาคารสถานที่ และวัสดุครุภัณฑ์ในระดับปานกลาง ปัญหา และข้อเสนอแนะการดำเนินงานห้องสมุดของโรงเรียนจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่ ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร บรรณารักษ์

ครูผู้สอน และบุคลากรทางการศึกษา ด้านผู้บริหารพบว่าการบริหารงานด้านงบประมาณในห้องสมุด เพื่อจัดซื้อหนังสือหรือปรับปรุงให้ห้องสมุดมีความทันสมัยยังมีน้อย ข้อเสนอแนะคือ ควรจัดสรรงบประมาณเพื่อพัฒนาห้องสมุดให้เป็นสากล และมีความทันสมัยให้มากขึ้น ในด้านครูบรรณารักษ์ และเจ้าหน้าที่ห้องสมุด พบว่าควรให้ครูบรรณารักษ์จัดกิจกรรมส่งเสริมการรักการอ่านเชิงรุกอย่างต่อเนื่อง และสม่ำเสมอ ข้อเสนอแนะคือ ควรมีการจัดกิจกรรมส่งเสริมการรักการอ่านอย่างหลากหลายเชิงรุกมากยิ่งขึ้น อีกทั้งด้านนักเรียน พบว่านักเรียนไม่สามารถใช้สารสนเทศได้อย่างถูกต้อง ไม่รู้ไม่เข้าใจ ข้อเสนอแนะคือ ควรให้ความรู้เกี่ยวกับการใช้ประโยชน์จากสารสนเทศ ส่วนด้านทรัพยากรสารสนเทศ พบว่า การจัดหนังสือบนชั้นไม่เป็นระเบียบ ค้นหายาก ใช้เวลานาน ข้อเสนอแนะคือเจ้าหน้าที่ห้องสมุดและยูวบรรณารักษ์ ควรหมั่นตรวจสอบชั้นหนังสืออย่างสม่ำเสมอ ด้านอาคารสถานที่ และวัสดุครุภัณฑ์ พบว่า ชั้นหนังสือมีสภาพเก่า ไม่ดึงดูดความสนใจ ข้อเสนอแนะคือ ควรพัฒนาชั้นหนังสือให้ดึงดูดความสนใจ และมีความทันสมัยให้มากขึ้น

2.4.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับห้องสมุดอื่น ๆ

รัตดา พวงบุญ (2555) ได้ศึกษาเรื่องการประเมินความต้องการจำเป็นของผู้ใช้บริการห้องสมุดประชาชน สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดปัตตานี ผลการศึกษาพบว่า 1) สภาพที่เป็นจริงของการให้บริการห้องสมุดประชาชน สังกัดสำนักงานส่งเสริม การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัยโดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง 2) ผู้ใช้บริการห้องสมุด ประชาชน มีความคาดหวังในการให้บริการของห้องสมุดประชาชน สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดปัตตานี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด 3) ความต้องการจำเป็นของ ผู้ใช้บริการห้องสมุดประชาชน สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดปัตตานี สูงสุดคือด้านบริการ และกิจกรรม รองลงมา คือด้านทรัพยากรสารสนเทศ และด้านครุภัณฑ์ตามลำดับ

กรรณิการ์ ยุทธคราม และภรณ์ ศิริโชติ (2557) ได้ศึกษาเรื่องการใช้ทรัพยากรสารสนเทศและบริการห้องสมุดของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ที่ห้องสมุดคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ผลการศึกษาพบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่ใช้ห้องสมุดเพื่อการศึกษา ทรัพยากรสารสนเทศประเภทตีพิมพ์ที่นักศึกษาส่วนใหญ่ใช้คือ ตำราประกอบการเรียน ทรัพยากรสารสนเทศประเภทอิเล็กทรอนิกส์ที่ใช้คือ ฐานข้อมูลหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ นักศึกษาใช้ทรัพยากรสารสนเทศ

ทั้งภาษาไทย และภาษาอังกฤษ บริการห้องสมุดที่นักศึกษาส่วนใหญ่ใช้คือ บริการยืม - คืน นักศึกษาส่วนใหญ่เรียนรู้วิธีการค้นหาทรัพยากรสารสนเทศด้วยตนเอง วิธีการค้นหาทรัพยากรในห้องสมุดที่นักศึกษาส่วนใหญ่ ใช้คือค้นหาที่ชั้น ปัญหาอุปสรรคในการใช้ห้องสมุดนักศึกษากลุ่มนี้เห็นว่า เป็นปัญหาในระดับปานกลางทุกด้าน

เอมอร พิทยาน (2557) ได้ศึกษาเรื่องความพึงพอใจของผู้ใช้ห้องสมุดวิทยาลัยราชสุดา หอสมุด และคลังความรู้มหาวิทยาลัยมหิดล ผลการศึกษาพบว่าความพึงพอใจของผู้ใช้บริการห้องสมุดวิทยาลัยราชสุดา ในภาพรวมทั้ง 4 ด้านเป็นไปในทิศทางเดียวกัน โดยส่วนใหญ่พึงพอใจในระดับมาก และมากที่สุด ในขณะที่ความต้องการพัฒนาบริการของห้องสมุดวิทยาลัยราชสุดา ของกลุ่มอาจารย์ และบุคลากร เมื่อเปรียบเทียบกับกลุ่มนักศึกษาคพบว่า แตกต่างกันทุกด้าน โดยอาจารย์ และบุคลากรต้องการพัฒนาบริการทุกด้านเพื่อมุ่งเน้นการทำวิจัยและการปฏิบัติงาน บุคลากรห้องสมุดควรทำงานร่วมมือกับอาจารย์ และนักวิจัย ช่วยสนับสนุนด้านข้อมูลสารสนเทศ ในขณะที่นักศึกษาต้องการพัฒนาบริการที่เน้นให้ความช่วยเหลือนักศึกษาพิการด้วยการใช้เทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวก (Assistive technology) และการสนับสนุนจากบุคลากรห้องสมุดในบทบาทของเพื่อนช่วยเพื่อน (Peer to peer)

นิภาพร กำคำ และกัลย์ธีรา ทาเขียว (2558) ได้ศึกษาเรื่องการประเมินความพึงพอใจของผู้ใช้บริการทรัพยากรสารสนเทศของสำนักหอสมุดมหาวิทยาลัยแม่โจ้ ผลการศึกษาพบว่าผู้ใช้บริการมีความพึงพอใจต่อทรัพยากรสารสนเทศที่มีให้บริการโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้สามารถแบ่งเป็น ทรัพยากรสารสนเทศประเภทสิ่งตีพิมพ์ ด้านปริมาณ มีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง ทรัพยากรสารสนเทศประเภทสิ่งตีพิมพ์ด้านความทันสมัย มีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง ทรัพยากรสารสนเทศประเภทสิ่งไม่ตีพิมพ์ ด้านปริมาณ มีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง และ ทรัพยากรสารสนเทศประเภทสิ่งไม่ตีพิมพ์ด้านความทันสมัย มีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง

กฤษณพงศ์ สุขสมบุรณ์ และคณะ (2559) ได้ศึกษาเรื่องความพึงพอใจต่อการใช้บริการห้องสมุดของนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม ผลการศึกษาพบว่า นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม มีความพึงพอใจต่อการใช้บริการห้องสมุดของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม โดยภาพรวมทั้ง 5 ด้าน อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐมมีความพึงพอใจต่อการให้บริการของห้องสมุดมหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐมในระดับมาก 2 ด้าน ได้แก่ ด้านอาคารสถานที่ และด้านการบริการ และนักศึกษา

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐมมีความพึงพอใจต่อการให้บริการของห้องสมุดมหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐมในระดับปานกลาง 3 ด้าน ได้แก่ ด้านวัสดุสารสนเทศ ด้านครุภัณฑ์ และด้านประชาสัมพันธ์

นภัสนันท์ ชมภูเทพา (2559) ได้ศึกษาเรื่องความต้องการในการใช้บริการห้องสมุดประชาชนของศูนย์การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย อำเภอแม่ทา จังหวัดลำพูน ผลการศึกษาพบว่า ความต้องการในการใช้บริการห้องสมุดประชาชนของศูนย์การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอแม่ทา จังหวัดลำพูน โดยรวม ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นว่ามีความต้องการมากที่สุด โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านทรัพยากรสารสนเทศ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านสภาพแวดล้อมภายใน และภายนอก เมื่อพิจารณาความต้องการทั้ง 3 ด้าน มีรายละเอียดดังนี้ ด้านทรัพยากรสารสนเทศพบว่า ข้อที่มีความต้องการสูงสุดคือ ระบบอินเทอร์เน็ตไร้สาย และข้อที่มีความต้องการต่ำสุด คือ บริการจองหนังสือด้วยตนเอง ด้านสภาพแวดล้อมภายใน และภายนอกห้องสมุด พบว่า ข้อที่มีความต้องการสูงสุดคือ เครื่องทำน้ำเย็นไว้บริการ และข้อที่มีความต้องการต่ำสุดคือ เพิ่มจำนวนถึงขยะ และ ด้านการให้ของห้องสมุด พบว่า ข้อที่มีความต้องการสูงสุดคือ บุคลากรมีความรู้ ความสามารถ และมีความชำนาญ และข้อที่มีความต้องการต่ำสุดคือ บุคลากรมีความสุภาพต่อผู้ใช้บริการ

อรวรรณ อาธิเวช และคณะ (2559) ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนาห้องสมุดประชาชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ไปสู่เกณฑ์มาตรฐาน ผลการศึกษาพบว่าสภาพการดำเนินงานไปสู่เกณฑ์มาตรฐานห้องสมุดประชาชนโดยรวมอยู่ในระดับมาก แนวทางการพัฒนาห้องสมุดควรดำเนินการในแต่ละมาตรฐาน ได้แก่ 1) ด้านปรัชญา พันธกิจ และวัตถุประสงค์ ซึ่งควรกำหนดโดยการมีส่วนร่วมจากหลายภาคส่วน 2) ด้านการบริหาร ควรยึดหลักความคล่องตัว และยืดหยุ่น 3) ด้านความร่วมมือ และเครือข่าย ควรจัดกิจกรรม และใช้ทรัพยากรท้องถิ่น โดยเน้นให้ชุมชนเห็นความสำคัญของการอ่าน 4) ด้านงบประมาณ และการเงิน นอกเหนือจากการ สนับสนุนงบประมาณจากภาครัฐ ควรมีการขอรับบริจาค และระดมทุนแหล่งอื่นด้วย 5) ด้านทรัพยากร และสารสนเทศ ควรส่งเสริมความรู้ โดยจัดหาทรัพยากรสารสนเทศหลากหลายรูปแบบ 6) ด้านบริการควรให้บริการพื้นฐานทั้งเชิงรุก และเชิงรับ 7) ด้านบุคลากรห้องสมุด ควรมีระบบการบริหาร ตามกลไก และกระบวนการปฏิบัติงาน 8) ด้านอาคาร สถานที่ และครุภัณฑ์ ควรตั้งอยู่ในพื้นที่ที่เหมาะสม การคมนาคมสะดวก มีวัสดุครุภัณฑ์ที่จำเป็น มีระบบป้องกันสาธารณภัย และระบบรักษาความปลอดภัยที่เหมาะสม

และ 9) ด้านการสื่อสาร และประชาสัมพันธ์ ควรมีการจัดกิจกรรมประชาสัมพันธ์ที่หลากหลายตามความเหมาะสมของกลุ่มเป้าหมาย และสภาพท้องถิ่น

ปัทมัญญา ฐานันตะ และคณะ (2560) ได้ศึกษาเรื่องความพึงพอใจของนิสิตต่อการใช้บริการห้องสมุด คณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ผลการศึกษาพบว่า นิสิตพึงพอใจต่อการรับบริการด้านทรัพยากรสารสนเทศ การบริการ ผู้ให้บริการ สถานที่/สิ่งอำนวยความสะดวก และการประชาสัมพันธ์อยู่ในระดับมาก แต่อย่างไรก็ตาม การค้นหาหนังสือ วิทยานิพนธ์บนชั้นก่อนข้างหายาก ช่วงระยะเวลาในการให้บริการค่อนข้างจำกัด และจำนวนคอมพิวเตอร์ให้บริการไม่พอเพียงต่อการสืบค้นข้อมูล ซึ่งผลที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้จะเป็นข้อมูลสารสนเทศในการพัฒนาการให้บริการห้องสมุดได้ดียิ่งขึ้น

มะลิวัลย์ สีน้อย (2561) ได้ศึกษาเรื่องการศึกษาความต้องการใช้บริการห้องสมุด สำนักวิทยบริการของนักศึกษามหาวิทยาลัยอุบลราชธานี ผลการศึกษาพบว่านักศึกษาส่วนใหญ่ใช้บริการห้องสมุดสำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อค้นคว้าหนังสือหรือตำราทางวิชาการ ใช้บริการห้องสมุดเดือนละ 2-3 ครั้ง ใช้บริการห้องสมุดช่วงเวลา 13.01-16.30 น. นักศึกษามีความต้องการให้ห้องสมุดเปิดก่อนสอบ (Final/Midterm) ตั้งแต่เวลา 08.30-22.30 น. จำนวน 3-4 สัปดาห์ก่อนสอบ ต้องการให้ห้องสมุดขยายเวลาเปิด ช่วงก่อนสอบ ให้เปิดบริการ 24 ชม. ในด้านทรัพยากรสารสนเทศพบว่าทรัพยากรสารสนเทศของห้องสมุดสำนักวิทยบริการที่นักศึกษาใช้บริการมากที่สุดได้แก่ หนังสือประกอบการเรียน นักศึกษาต้องการใช้หนังสือ วารสารในรูปแบบตัวเล่ม (Hardcopy) และนักศึกษาส่วนใหญ่มีความต้องการเพิ่มจำนวนหนังสือภาษาไทยด้านบริการ พบว่านักศึกษาส่วนใหญ่มีความต้องการให้มีบริการรูปแบบใหม่ที่ทันสมัย ด้านสถานที่พบว่านักศึกษาส่วนใหญ่มีความต้องการให้เพิ่มจุดให้บริการถ่ายเอกสาร/น้ำดื่ม ส่วนปัญหาด้านการใช้บริการห้องสมุด ในมิติที่ 1 คือปัญหาที่เกิดจากตัวนักศึกษา พบว่าปัญหาอันดับแรก นักศึกษาไม่ทราบจะเริ่มค้นจากตรงไหน และมีมิติด้านห้องสมุดผู้ให้บริการ พบว่าปัญหาอันดับแรก คือหนังสือไม่อยู่ตามชั้นทำให้หาไม่พบ ผลการวิจัยมีการนำไปพัฒนาปรับปรุงให้ตรงตามความต้องการของผู้ใช้บริการห้องสมุด สำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี โดยนำไปปรับปรุงในเรื่องการขยายการเปิดให้บริการตามความต้องการของนักศึกษา และจัดหาทรัพยากรสารสนเทศให้ตรงตามความต้องการ โดยเฉพาะในส่วนของหนังสือตำราทางวิชาการ รวมทั้งการนำเอาปัญหาและข้อเสนอแนะต่าง ๆ จากการให้บริการมาเป็นแนวทางในการปรับปรุง พัฒนารูปแบบการให้บริการของห้องสมุด สำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวกับห้องสมุดโรงเรียนก่อน 5 ปี และภายใน 5 ปี รวมทั้งศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวกับห้องสมุดอื่น ๆ พบว่าห้องสมุดมีความต้องการในด้านพื้นฐานที่คล้ายกันคือด้านทรัพยากรสารสนเทศทั้งที่เป็นวัสดุพิมพ์ วัสดุไม่ตีพิมพ์ เนื้อหาต้องมีความทันสมัย น่าอ่าน รวมถึงทรัพยากรสารสนเทศที่มาในรูปแบบของสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เทคโนโลยีสารสนเทศที่ทันสมัยที่สามารถนำมาใช้จัดการการให้บริการในห้องสมุดได้อย่างเต็มที่ ด้านอาคารสถานที่ วัสดุครุภัณฑ์ ต้องมีความเหมาะสมกับการให้บริการ สามารถอำนวยความสะดวกให้แก่ผู้ใช้บริการให้ได้มากที่สุด มีแสงสว่างเพียงพอในการอ่านหนังสือ โต๊ะ เก้าอี้สำหรับนั่งอ่านหนังสือต้องมีให้เพียงพอกับจำนวนผู้ใช้บริการ ด้านบุคลากรประจำห้องสมุด ต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถในการจัดการงานห้องสมุด มีใจรักในงานบริการ พัฒนาตนเองอยู่เสมอ เป็นผู้มีความกระตือรือร้นในการใช้สื่อ เครื่องมือเทคโนโลยีสารสนเทศต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดี ด้านผู้บริหาร เป็นบุคคลที่ให้การสนับสนุน วางแผนจัดการ และพัฒนาห้องสมุด โดยเฉพาะในเรื่องงบประมาณของห้องสมุด เห็นความสำคัญในการพัฒนาห้องสมุดเพื่อให้ห้องสมุดเป็นแหล่งเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพเกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียน

2.4.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความต้องการจำเป็น

สิทธิชัย เวศสุวรรณ (2556) ได้ศึกษาเรื่องการประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนารูปแบบการบริหารคุณภาพองค์กรในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ผลการศึกษาพบว่า 1) สภาพที่เป็นจริงของการบริหารคุณภาพองค์กรในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษารวมทุกด้าน โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก 2) สภาพที่ควรจะเป็นของการบริหารคุณภาพองค์กรในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษารวมทุกด้าน โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก 3) ความต้องการจำเป็นในการพัฒนารูปแบบการบริหารคุณภาพองค์กรในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา โดยรวมทุกด้าน กลุ่มตัวอย่างมีความต้องการจำเป็นทุกรายการ

ศิริพร อาจบักษา (2557) ได้ศึกษาเรื่องการประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาตนเองของครูสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน จังหวัดราชบุรี ผลการศึกษาพบว่า 1) ผลการประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาตนเองของครูสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน จังหวัดราชบุรี ระดับสมรรถนะ ที่เป็นอยู่ โดยภาพรวมพบว่าอยู่ในระดับมาก ส่วนสมรรถนะที่ควรจะเป็น โดยภาพรวมพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด โดยสมรรถนะด้านการสื่อสาร และการใช้ภาษามีความสำคัญของความต้องการจำเป็นสูงสุด เป็นลำดับแรก รองลงมาเป็นสมรรถนะด้านการวัดผล และการประเมินผล 2) การเปรียบเทียบ

การประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาตนเองของครูสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนจังหวัดราชบุรีในสภาพที่เป็นอยู่กับสภาพที่ควรจะเป็น พบว่า 2.1) จำแนกตามเพศในภาพรวมพบว่า ครูเพศหญิงมีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาตนเองสูงกว่าเพศชาย มากที่สุดในสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 2.2) จำแนกตามอายุโดยภาพรวมพบว่า ครูที่มีอายุ 60 ปี ขึ้นไปมีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาตนเองมากที่สุดในสมรรถนะด้านการวัดผลและการประเมินผล 2.3) จำแนกตามระดับการศึกษาโดยภาพรวมพบว่า ครูที่จบการศึกษาในระดับปริญญาตรีมีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาตนเองมากที่สุด ในสมรรถนะด้านการสื่อสาร และการใช้ภาษา 2.4) จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงานโดยภาพรวมพบว่า ครูที่มีประสบการณ์ในการทำงาน 25 ปี ขึ้นไปมีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาตนเองมากที่สุดในสมรรถนะด้านการพัฒนาหลักสูตร

ชญชนก ศิริโสภิตกุล (2558) ได้ศึกษาเรื่องการประเมินความต้องการจำเป็นด้านจริยธรรมในการใช้เฟซบุ๊กของวัยรุ่นไทยในเขตกรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่า การวิเคราะห์จัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นด้านจริยธรรมในการใช้เฟซบุ๊ก พบว่า ตัวอย่างอายุ 18-20 ปี พบว่า ความถูกต้อง และความเป็นส่วนตัวเป็นจริยธรรมในการใช้เฟซบุ๊กที่มีความสำคัญเป็นลำดับที่ 1 เท่ากัน รองลงมา คือ ความสร้างสรรค์ความเคารพ และความน่าเชื่อถือ ในขณะที่ตัวอย่างอายุ 21 – 24 ปี เห็นว่าความถูกต้อง ความเคารพ และความสร้างสรรค์ เป็นจริยธรรมในการใช้เฟซบุ๊กที่มีความสำคัญเป็นลำดับที่ 1 เท่ากัน รองลงมาคือ ความเป็นส่วนตัว และความน่าเชื่อถือ

สาธิตา สิทธิกุล และคณะ (2558) ได้ศึกษาเรื่องการประเมินความต้องการจำเป็นในการฝึกอบรมเกี่ยวกับการจัดการศึกษาโดยบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ผลการศึกษาพบว่าความคิดเห็นของผู้บริหารพบว่า การดำเนินการที่สถานศึกษาส่วนใหญ่ร้อยละ 8.30 ยังไม่ได้ดำเนินการ คือ ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน รองลงมาได้แก่ ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา ด้านหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน และด้านการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา ผลการจัดลำดับความสำคัญความต้องการจำเป็นในการฝึกอบรมจากครูผู้สอน พบว่าด้านที่มีความต้องการจำเป็นสูงสุด คือ ด้านการบริหารจัดการ รองลงมาได้แก่ด้านหลักสูตร และการจัดการเรียนการสอน ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นเท่ากัน และด้านที่มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นต่ำที่สุดคือ ด้านการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา

ทัพพ์นิธิศ ปิ่นภักพุลลดา (2559) ได้ศึกษาเรื่องความต้องการจำเป็นด้านการบริการของจุดบริการงานครุสภาในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 6 ผลการศึกษาพบว่า 1) สภาพการบริการปัจจุบันของจุดบริการงานครุสภา ในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 6 โดยภาพรวมมีระดับการบริการอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีสภาพการบริการในปัจจุบันที่ระดับสูงที่สุด คือ ด้านเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการ รองลงมาคือ ด้านกระบวนการขั้นตอนการให้บริการ ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ด้านที่มีสภาพการบริการในปัจจุบันในระดับต่ำที่สุดคือ ด้านการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ 2) ระดับความต้องการในการบริการของจุดบริการงานครุสภา ในภาพรวมผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษามีความต้องการในการบริการ อยู่ในระดับมาก ซึ่งเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ ระดับมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการ ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก และด้านกระบวนการขั้นตอนการให้บริการ มีระดับความต้องการต่ำที่สุด 3) ผลการศึกษาความต้องการจำเป็นในการบริการ พบว่า ด้านการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์มีระดับความต้องการจำเป็นที่ต้องได้รับการพัฒนามากที่สุด สำหรับด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ด้านกระบวนการขั้นตอนการให้บริการ และด้านเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการ สามารถพัฒนาเพื่อเป็นการเสริมจุดแข็งด้านการบริการได้

เพ็ญสินี กิจคำ (2559) ได้ศึกษาเรื่องการประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ ของนิสิตหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาอังกฤษ ผลการศึกษาพบว่า 1) สภาพที่เป็นอยู่ของคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ของนิสิตในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล และความรับผิดชอบมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด และด้านความรู้ มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด 2) สภาพที่ควรจะเป็นของคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ของนิสิตในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล และความรับผิดชอบมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด 3) สำหรับค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น (PNI_{Modified}) ในการพัฒนาคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ของนิสิตในภาพรวมมีค่าเท่ากับ 0.39 โดยด้านความรู้ และด้านการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ มีดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นสูงที่สุดเป็นลำดับแรก รองลงมาเป็นด้านทักษะทางปัญญา และการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม

มารีแะ ลือ โมะ (2560) ได้ศึกษาเรื่องการประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาประสิทธิภาพการสอนของครูประถมศึกษาที่ต่อใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครู สังกัดสำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดยะลา ผลการศึกษาพบว่า 1) ครูประถมศึกษาที่ต่อใบอนุญาตประกอบ

วิชาชีพครูมีประสิทธิภาพการสอนที่เป็นจริง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก ยกเว้นด้านการใช้สื่อเทคโนโลยี และการใช้ภาษาอังกฤษ และด้านการวิจัยในชั้นเรียนอยู่ในระดับปานกลาง 2) ครูประถมศึกษาที่ต่อใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครูมีประสิทธิภาพการสอนที่คาดหวัง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก 3) ครูประถมศึกษาที่ต่อใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครูไม่มีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาประสิทธิภาพการสอนทั้งภาพรวม และรายด้าน แต่พบว่ามีความต้องการพัฒนาประสิทธิภาพการสอนโดยต้องการพัฒนาในด้านการวิจัยในชั้นเรียนสูง และรองลงมาคือ ด้านการใช้สื่อเทคโนโลยี และการใช้ภาษาอังกฤษ

จุฑามาส ศรีจันทงค์ (2561) ได้ศึกษาเรื่องการประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาตนเองในการทำวิจัยในชั้นเรียนของนักศึกษาวิชาชีพครู มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย ผลการศึกษาพบว่า 1) นักศึกษาวิชาชีพครูมีสภาพการทำวิจัยในชั้นเรียนอยู่ในระดับน้อย และมีความต้องการพัฒนาตนเองในการทำวิจัยในชั้นเรียนอยู่ในระดับมาก 2) นักศึกษาวิชาชีพครูมีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาตนเองในการทำวิจัยในชั้นเรียนทุกข้อ ข้อที่มีความต้องการจำเป็นสูงสุด คือ การใช้สถิติเพื่อการวิจัย การเขียนรายงานการวิจัย และการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัย 3) นักศึกษาวิชาชีพครูต่างชั้นปีมีความต้องการพัฒนาตนเองในการทำวิจัยในชั้นเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 4) แนวทางการพัฒนาการทำวิจัยในชั้นเรียนของนักศึกษาวิชาชีพครู ได้แก่ การจัดอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาการทำวิจัยในชั้นเรียน การจัดที่ปรึกษาหรือพี่เลี้ยงให้คำ แนะนำ ในการทำวิจัยในชั้นเรียน และมีโรงเรียนศูนย์ฝึกทักษะการทำวิจัยในชั้นเรียนสำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู

นัทธีรัตน์ พิระพันธุ์ และอิทธิพัทธ์ สุวทันพรกุล (2561) ได้ศึกษาเรื่องการวิจัยประเมินความต้องการจำเป็นด้านสมรรถนะเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสารในศตวรรษที่ 21 ของครูสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการศึกษาพบว่า ความต้องการจำเป็นเกี่ยวกับสมรรถนะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสารของครูโดยรวมในทุกภูมิภาค ได้แก่ 1) ด้านความรู้ ครูมีความต้องการจำเป็นมากที่สุดในเรื่องของการมีความรู้ความเข้าใจในการวางแผนในการทำให้การสอน และการเรียนรู้มีประสิทธิภาพ โดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสาร 2) ด้านทักษะ ครูมีความต้องการจำเป็นมากที่สุด เรื่องของการสามารถประยุกต์ใช้งานเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสาร ในการพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะการคิดขั้นสูง และมีความคิดสร้างสรรค์ 3) ด้านเจตคติ ครูมีความต้องการจำเป็นในเรื่องของการเผยแพร่ประสบการณ์ ทักษะความรู้ และมี

การร่วมมือกับผู้เชี่ยวชาญในระดับเดียวกันเพื่อเป็นการพัฒนาการใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา มากที่สุด

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวกับความต้องการจำเป็นทำให้ทราบถึงสภาพที่เป็นจริงในปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ที่ต้องการให้เกิดขึ้น โดยการจัดเรียงลำดับความสำคัญก่อนหลังว่า สิ่งใดมีความต้องการจำเป็นมากที่สุด แล้วจึงหาแนวทางพัฒนา หรือปรับปรุงในสิ่งนั้น ให้ดีขึ้นตามลำดับ เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่องค์กร หรือหน่วยงานนั้น ๆ

สรุปได้ว่า จากการทบทวนแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้ประยุกต์แนวทางในการศึกษาวิจัยความต้องการจำเป็นต่อการใช้บริการห้องสมุดในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพที่เป็นจริง และสภาพที่พึงประสงค์ต่อการใช้บริการห้องสมุดในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 2) ศึกษาความต้องการจำเป็นต่อการใช้บริการห้องสมุดในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 3) เสนอแนวทางการพัฒนาห้องสมุดในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 ใน 3 ด้าน (ปรับปรุงจากแนวทางการดำเนินงานห้องสมุด 3 ดี (สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ สถาบันส่งเสริม และพัฒนานวัตกรรม การเรียนรู้, ม.ป.ป.) และมาตรฐานห้องสมุดโรงเรียน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2556)) ประกอบด้วย

- 1) ด้านบรรณารักษ์ดี หมายถึง ครูหรือบุคลากรทำหน้าที่บรรณารักษ์ เป็นผู้ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญทางบรรณารักษ์ สามารถบริหารจัดการในเรื่องต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับห้องสมุดได้เป็นอย่างดี
- 2) ด้านหนังสือดี หมายถึง ทรัพยากรสารสนเทศ เป็นหนังสือหรือสื่อประเภทต่าง ๆ ที่จัดอยู่ในห้องสมุด ที่เป็น วัสดุตีพิมพ์ (Printed Materials) และวัสดุไม่ตีพิมพ์ (Non Printed Materials)
- 3) ด้านบรรยากาศดี หมายถึง อาคารสถานที่ และวัสดุครุภัณฑ์ เป็นพื้นที่สำหรับจัดให้บริการของห้องสมุด รวมถึงสถานที่ตั้ง บริเวณภายนอก และภายในห้องสมุด

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพที่เป็นจริง และสภาพที่พึงประสงค์ต่อการใช้บริการห้องสมุดในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 2) เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นต่อการใช้บริการห้องสมุดในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 3) เสนอแนวทางการพัฒนาห้องสมุดในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive Research) ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

3.1.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียน ครู และบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนพระอินทร์ศึกษา (กลุ่มสกุลอุทิศ) ปีการศึกษา 2562 จำนวน 266 คน โดยแบ่งออกเป็น นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 183 คน ครู และบุคลากรทางการศึกษา จำนวน 83 คน (โรงเรียนพระอินทร์ศึกษา (กลุ่มสกุลอุทิศ), 2562)

3.1.2 กลุ่มตัวอย่าง

จากจำนวนกลุ่มประชากร การวิจัยครั้งนี้ได้กำหนดกลุ่มตัวอย่างตามตารางเคร็จซี่ และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970) ที่ระดับความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้ 5 % ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 159 คน จากนั้นทำการแบ่งโควตาจำนวนกลุ่มตัวอย่างตามระดับชั้น และจำนวนห้องเรียน โดยได้เลือกกลุ่มตัวอย่างชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 35 คน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 35 คน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 35 คน จะได้กลุ่มตัวอย่าง 105 คน จากนั้นแบ่งโควตาข้าราชการครู

และบุคลากรทางการศึกษา จำนวน 54 คน รวมจำนวนกลุ่มตัวอย่าง 159 คน การสุ่มตัวอย่างใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยวิธีจับสลากให้ได้ครบตามโควตาที่กำหนด

ตารางที่ 3.1 แสดงจำนวนประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

นักเรียน	จำนวนประชากร ผู้ให้ข้อมูล (คน)	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง ผู้ให้ข้อมูล (คน)
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4	82	35
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5	51	35
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6	50	35
ครู และบุคลากรทางการศึกษา	83	54
รวม	266	159

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามเพื่อสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการจำเป็นต่อการใช้บริการห้องสมุดในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 ตามสภาพที่เป็นจริง สภาพที่พึงประสงค์ จำนวน 1 ชุด แบ่งเป็น 3 ตอน ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามเพศ สถานภาพ อายุ วุฒิการศึกษา ศาสนา ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการจำเป็นต่อการใช้บริการห้องสมุดในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 ตามสภาพที่เป็นจริง สภาพที่พึงประสงค์ เป็นแบบสอบถามประเภทมาตราส่วน ประมาณค่าของ ลิกิเอร์ท (Likert, 1932) โดยกำหนดให้ผู้ตอบแบบสอบถามเลือกได้คำตอบเดียว โดยแต่ละข้อคำถามจะมีระดับความต้องการจำเป็นตามสภาพที่เป็นจริง สภาพที่พึงประสงค์ 5 ระดับ โดยมีเกณฑ์ระดับความต้องการจำเป็นตามสภาพที่เป็นจริง สภาพที่พึงประสงค์ ดังนี้

5 หมายถึง มีการปฏิบัติ พฤติกรรม ความคิดเห็นตามสภาพที่เป็นจริง สภาพที่พึงประสงค์ ในระดับมากที่สุด

4 หมายถึง มีการปฏิบัติ พฤติกรรม ความคิดเห็นตามสภาพที่เป็นจริง สภาพที่พึงประสงค์ ในระดับมาก

3 หมายถึง มีการปฏิบัติ พฤติกรรม ความคิดเห็นตามสภาพที่เป็นจริง สภาพที่พึงประสงค์ ในระดับปานกลาง

2 หมายถึง มีการปฏิบัติ พฤติกรรม ความคิดเห็นตามสภาพที่เป็นจริง สภาพที่พึงประสงค์ ในระดับน้อย

1 หมายถึง มีการปฏิบัติ พฤติกรรม ความคิดเห็นตามสภาพที่เป็นจริง สภาพที่พึงประสงค์ ในระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับข้อเสนอแนะ และข้อคิดเห็นเพิ่มเติม

3.3 การสร้างเครื่องมือ และการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

การวิจัยครั้งนี้ได้สร้าง และพัฒนาเครื่องมือด้วยตนเอง และเก็บรวบรวมข้อมูลตามกรอบแนวคิด และวัตถุประสงค์ของการวิจัยซึ่งมีการดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

3.3.1 การวิจัยครั้งนี้ได้ศึกษาหลักการแนวคิดเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความต้องการจำเป็นต่อการให้บริการห้องสมุดในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อกำหนดเป็นกรอบในการสร้างเครื่องมือ

3.3.2 กำหนดวัตถุประสงค์ และกรอบแนวคิดในการวิจัย เพื่อนำไปสร้างเครื่องมือ

3.3.3 ศึกษาวิธีการสร้างเครื่องมือที่เป็นแบบสอบถามแบบเลือกตอบ (Check List) และแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

3.3.4 ดำเนินการจัดทำแบบสอบถามเพื่อการวิจัยฉบับร่างแบบ ตามกรอบแนวคิดให้ครอบคลุมเนื้อหาสาระ และขอบเขตของงานวิจัย

3.3.5 นำเสนอแบบสอบถามต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบความถูกต้อง และให้ข้อเสนอแนะ

3.3.6 นำข้อเสนอแนะจากอาจารย์ที่ปรึกษาไปปรับปรุงแบบสอบถาม

3.3.7 นำเสนอแบบสอบถามให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่านตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา (Content Validity) และหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item - Objective Congruence : IOC) โดยกำหนดคะแนนดังนี้

สอดคล้อง	ให้คะแนน +1
ไม่แน่ใจ	ให้คะแนน 0
ไม่สอดคล้อง	ให้คะแนน -1

ค่า IOC $\geq .50$ หมายความว่าข้อคำถามสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย

ค่า IOC $\leq .50$ หมายความว่าข้อคำถามไม่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย

สำหรับการประเมินความสอดคล้องรายข้อระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย ได้รับความอนุเคราะห์จากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ดังนี้

- 1) ดร.จตุติศ คัญทัฬห อาจารย์ประจำหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา วิทยาลัยครุสุริยเทพ มหาวิทยาลัยรังสิต
- 2) ดร.ประมุข ชูสอน อาจารย์ประจำหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา วิทยาลัยครุสุริยเทพ มหาวิทยาลัยรังสิต
- 3) นางอัมพา ลาไม้ ครูชำนาญการพิเศษ ตำแหน่งหัวหน้างานบริหารทั่วไป โรงเรียนพระอินทร์ศึกษา (กลุ่มสกุลอุทิศ)

ผลการตรวจคุณภาพของแบบสอบถามในด้านความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ของข้อคำถาม ความเหมาะสมของการใช้ภาษาจากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน พบว่าผลการวิเคราะห์ความตรงเชิงเนื้อหาของข้อคำถามจำนวน 36 ข้อ ที่คำนวณค่า IOC $\geq .50$ มีจำนวน 36 ข้อ คิดเป็นร้อยละ 100 แสดงว่า ข้อคำถามมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ สามารถนำไปใช้ในแบบสอบถามได้ และได้ดำเนินการปรับปรุงแก้ไขข้อคำถามตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ เพื่อให้ข้อคำถามมีความเหมาะสม ภาษามีความชัดเจน และครอบคลุมเนื้อหาที่ต้องการศึกษา

3.3.8 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว ไปทำการทดลองใช้ (Tryout) กับนักเรียนจำนวน 20 ฉบับ ครูผู้สอนจำนวน 20 ฉบับ ซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient : α) โดยคัดเลือกประเด็นคำถามที่มีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาคตั้งแต่ 0.70 ขึ้นไป แสดงว่าประเด็นคำถามนั้นมีความเที่ยง ผลการตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถามด้วยวิธีการวิเคราะห์ค่าความเที่ยงของประเด็นคำถามการวิจัย มีค่าความเที่ยงอยู่ที่ 0.853 ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ที่เหมาะสมกับการนำไปใช้

3.3.9 สร้างเครื่องมือฉบับสมบูรณ์ และนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลได้ดำเนินการดังนี้

3.4.1 ผู้วิจัยขอหนังสือจากวิทยาลัยครูสุริยเทพ มหาวิทยาลัยรังสิต ถึงผู้อำนวยการโรงเรียนพระอินทร์ศึกษา (กลุ่มสกุลอุทิศ) เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลของนักเรียน ครู และบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนพระอินทร์ศึกษา (กลุ่มสกุลอุทิศ)

3.4.2 ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามที่ให้กลุ่มตัวอย่างโดยเก็บข้อมูลด้วยตนเอง จำนวน 159 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100 ตามกลุ่มตัวอย่างที่กำหนดไว้

3.4.3 ผู้วิจัยรวบรวมแบบสอบถามทั้งหมด ตรวจสอบความเรียบร้อยของแบบสอบถามนำไปวิเคราะห์ข้อมูล และแปลผลข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป

3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้ เป็นข้อมูลเชิงปริมาณ ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป ดังนี้

ตอนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ในการวิเคราะห์โดยนำเสนอในรูปแบบของตารางแจกแจงความถี่ ร้อยละ

ตอนที่ 2 วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการปฏิบัติ พฤติกรรมตามสภาพที่เป็นจริง สภาพที่พึงประสงค์ต่อการใช้บริการห้องสมุด โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 ดังนี้

วิเคราะห์สภาพที่เป็นจริง สภาพที่พึงประสงค์ต่อการใช้บริการห้องสมุด ด้วยสถิติ บรรยาย โดยหาค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และวิเคราะห์ดัชนีความสำคัญของความต้องการจำเป็น (PNI_{modified}) แล้วนำเสนอเป็นตารางประกอบความเรียง โดยใช้เกณฑ์การพิจารณาที่กำหนดไว้แบ่งเป็น 5 ระดับ (Best, 1986) ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51-5.00 หมายถึง มีการปฏิบัติ พฤติกรรม ความคิดเห็นตามสภาพที่เป็นจริง สภาพที่พึงประสงค์ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51-4.50 หมายถึง มีการปฏิบัติ พฤติกรรม ความคิดเห็นตามสภาพที่เป็นจริง สภาพที่พึงประสงค์ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51-3.50 หมายถึง มีการปฏิบัติ พฤติกรรม ความคิดเห็นตามสภาพที่เป็นจริง สภาพที่พึงประสงค์ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51-2.50 หมายถึง มีการปฏิบัติ พฤติกรรม ความคิดเห็นตามสภาพที่เป็นจริง สภาพที่พึงประสงค์ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00-1.50 หมายถึง มีการปฏิบัติ พฤติกรรม ความคิดเห็นตามสภาพที่เป็นจริง สภาพที่พึงประสงค์ในระดับน้อยที่สุด

ผู้วิจัยดำเนินการเรียงลำดับความต้องการจำเป็นจากมากไปหาน้อย โดยวิธี Priority Needs Index (PNI) เพื่อระบุความต้องการจำเป็น (Needs Identification) ด้านการใช้บริการห้องสมุด โดยใช้ดัชนีความสำคัญของลำดับความต้องการจำเป็น หรือ Priority Needs Index (PNI) ที่ปรับปรุงโดย สุวิมล ว่องวานิช (2558) ซึ่งเป็นวิธีการหาค่าความแตกต่างระหว่างสภาพที่เป็นจริงกับสภาพที่พึงประสงค์ แล้วหารด้วยสภาพที่เป็นจริง โดยใช้สูตรในการคำนวณ ดังนี้

$$PNI_{\text{modified}} = (I - D) / D$$

เมื่อ PNI_{modified} หมายถึง ดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น

I (Important) หมายถึง ค่าเฉลี่ยของสภาพที่พึงประสงค์

D (Degree of success) หมายถึง ค่าเฉลี่ยของสภาพที่เป็นจริงในปัจจุบัน

การจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นในการวิจัยนี้ผู้วิจัยจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นโดยใช้สูตร Modified Priority Needs Index (PNI_{modified}) ที่สุวิมล ว่องวานิช (2558) ได้ปรับปรุงจากวิธี Priority Needs Index (PNI) โดยการหาค่าผลต่างระหว่างสภาพที่พึงประสงค์ (I) กับสภาพที่เป็ยจริงในปัจจุบัน (D) หารด้วยค่าสภาพที่เป็นจริงในปัจจุบัน (D) โดยใช้หลักการกำหนดความต้องการจำเป็นจากระดับของสภาพที่เป็นจริง เพื่อให้เป็นคะแนนมาตรฐาน วิธี PNI_{modified} มีข้อดี คือ คำนวณง่ายให้ข้อสรุปที่ดี และเมื่อถ่วงน้ำหนักจะทำให้ได้ความแตกต่างที่

ชัดเจนขึ้น และผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ระบุระดับความต้องการจำเป็นด้วยค่า $PNI_{modified}$ เป็นรายชื่อที่มีค่า $PNI_{modified}$ มาก แสดงว่ามีความจำเป็นในระดับมากกว่าชื่อที่มีค่า $PNI_{modified}$ น้อย ความต้องการที่มีค่า $PNI_{modified}$ มากจึงควรนำมาให้ความสำคัญ นำมาปรับปรุง แก้ไขหรือพัฒนา ก่อน ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดประเด็นคำถามที่ได้จากข้อค้นพบจากขั้นตอนที่ 1 โดยนำผลการจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นการใช้บริการห้องสมุด กำหนดค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น ($PNI_{modified}$) ไว้ว่า รายการที่มีค่าอย่างน้อย 0.30 หรือ ร้อยละ 30 มีความต้องการจำเป็นที่มีความสำคัญมากที่สุด และมีความเร่งด่วนที่ต้องได้รับการพัฒนา

บทที่ 4

ผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงบรรยาย (Descriptive Research) มีวัตถุประสงค์เพื่อ

- 1) ศึกษาสภาพที่เป็นจริง และสภาพที่พึงประสงค์ต่อการใช้บริการห้องสมุดในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1
- 2) ศึกษาความต้องการจำเป็นต่อการใช้บริการห้องสมุดในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 และ 3) เสนอแนวทางการพัฒนาห้องสมุดในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 โดยแบ่งการวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

4.1 ผลการวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานของข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

4.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสภาพที่เป็นจริง สภาพที่พึงประสงค์ ความต้องการจำเป็นต่อการใช้บริการห้องสมุดในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1

4.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางในการพัฒนาความต้องการจำเป็นต่อการใช้บริการห้องสมุดในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

n	หมายถึง	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
$\bar{x}$	หมายถึง	ค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง
S.D.	หมายถึง	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
PNI_{modified}	หมายถึง	ดัชนีความสำคัญของความต้องการจำเป็น
I (Important)	หมายถึง	ค่าเฉลี่ยของสภาพที่พึงประสงค์
D (Degree of success)	หมายถึง	ค่าเฉลี่ยของสภาพที่เป็นจริงในปัจจุบัน

4.1 ผลการวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานของข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามของนักเรียน ครู และบุคลากรทางการศึกษา ซึ่งประกอบไปด้วย เพศ สถานภาพ อายุ ระดับการศึกษา และศาสนา ข้อมูลปรากฏดังตารางที่ 4.1

ตารางที่ 4.1 จำนวน และร้อยละของข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

		(n=159)	
		จำนวน	ร้อยละ
เพศ	ปัจจัยส่วนบุคคล		
	ชาย	60	37.7
	หญิง	99	62.3
	รวม	159	100
สถานภาพ	นักเรียน	105	66
	ครู และบุคลากรทางการศึกษา	53	33.3
	ผู้บริหาร	1	0.6
	รวม	159	100
อายุ	15-20 ปี	105	66
	21-30 ปี	32	20.1
	31-40 ปี	15	9.4
	41-50 ปี	4	2.5
	51-60 ปี	3	1.9
	รวม	159	100
ระดับการศึกษา	ต่ำกว่าปริญญาตรี	105	66
	ปริญญาตรี	39	24.5
	ปริญญาโท	14	8.8
	ปริญญาเอก	1	0.6
	รวม	159	100

ตารางที่ 4.1 จำนวน และร้อยละของข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม (ต่อ)

		(n=159)	
	ปัจจัยส่วนบุคคล	จำนวน	ร้อยละ
ศาสนา	พุทธ	141	88.7
	อิสลาม	17	10.7
	คริสต์	1	0.6
	รวม	159	100

จากตารางที่ 4.1 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามทั้งสิ้นมีจำนวน 159 คน เป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 62.3 (99 คน) และร้อยละ 37.7 (60 คน) ตามลำดับ

สถานภาพนักเรียนคิดเป็นร้อยละ 66.0 (105 คน) รองลงมาคือ ครู และบุคลากรทางการศึกษา คิดเป็นร้อยละ 33.3 (53 คน) รองลงมาคือ ผู้บริหาร คิดเป็นร้อยละ 0.6 (1 คน)

อายุตั้งแต่ 15-20 ปี คิดเป็นร้อยละ 66.0 (105 คน) รองลงมาคือ อายุ 21-30 ปี คิดเป็นร้อยละ 20.1 (32 คน) รองลงมาคือ อายุ 31-40 ปี คิดเป็นร้อยละ 9.4 (15 คน) รองลงมาคือ อายุ 41-50 ปี คิดเป็นร้อยละ 2.5 (4 คน) รองลงมาคือ อายุ 51-60 ปี คิดเป็นร้อยละ 1.9 (3 คน)

ระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 66.0 (105 คน) รองลงมาคือ ปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 24.5 (39 คน) รองลงมาคือ ปริญญาโท คิดเป็นร้อยละ 8.8 (14 คน) รองลงมาคือ ปริญญาเอก คิดเป็นร้อยละ 0.6 (1 คน)

นับถือศาสนาพุทธ คิดเป็นร้อยละ 88.7 (141 คน) รองลงมาคือ ศาสนาอิสลาม คิดเป็นร้อยละ 10.7 (17 คน) รองลงมาคือ ศาสนาคริสต์ คิดเป็นร้อยละ 0.6 (1 คน)

4.2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสภาพที่เป็นจริง สภาพที่พึงประสงค์ ความต้องการจำเป็นต่อการให้บริการห้องสมุดในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1

ความต้องการจำเป็นต่อการให้บริการห้องสมุดในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา วิเคราะห์โดยวิธี Modified Priority Needs Index (PNI_{modified}) ซึ่งเป็นดัชนีที่จัดเรียงลำดับความสำคัญของความต้องการที่ใช้หลักการประเมินความแตกต่าง และสูตรการคำนวณมาจากค่าดัชนี PNI โดยการหาค่าผลต่างระหว่างค่าเฉลี่ยสภาพที่เป็นจริง (D) และสภาพที่พึงประสงค์ (I) หาค่าด้วยค่าเฉลี่ย

สภาพที่เป็นจริง (D) เพื่อถ่วงน้ำหนักก่อนที่จะนำไปจัดเรียงลำดับความสำคัญ โดยเรียงลำดับจากค่ามากไปหาค่าน้อย ดังตารางที่ 4.2

ตารางที่ 4.2 สภาพที่เป็นจริง สภาพที่พึงประสงค์ ความต้องการจำเป็นต่อการให้บริการห้องสมุดในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 ในภาพรวม

การบริการของ ห้องสมุดโรงเรียน	ระดับสภาพ						PNI	ลำดับ ที่
	ที่เป็นจริง			ที่พึงประสงค์				
	$\bar{X}$	S.D.	แปล ผล	$\bar{X}$	S.D.	แปล ผล		
1.ด้านบรรณารักษ์ดี	3.59	0.15	มาก	4.63	0.82	มากที่สุด	0.149	2
2.ด้านหนังสือดี	3.40	0.25	ปาน กลาง	4.32	0.99	มาก	0.247	1
3.ด้านบรรยากาศดี	3.42	0.19	ปาน กลาง	4.40	0.18	มาก	0.119	3
รวม	3.47	0.09	ปาน กลาง	4.45	0.03	มาก	-	-

จากตารางที่ 4.2 สภาพที่เป็นจริง สภาพที่พึงประสงค์ของความต้องการจำเป็นต่อการให้บริการห้องสมุดในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาพบว่าในภาพรวม ค่าเฉลี่ยของระดับสภาพที่เป็นจริงอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.47$) ค่าเฉลี่ยระดับสภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.45$)

เมื่อพิจารณาระดับสภาพที่เป็นจริงเป็นรายด้านพบว่าด้านบรรณารักษ์ดี อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.89$) รองลงมาคือ ด้านบรรยากาศดี ($\bar{x} = 3.42$) และด้านหนังสือดี ($\bar{x} = 3.40$) อยู่ในระดับปานกลาง

เมื่อพิจารณาระดับสภาพที่พึงประสงค์เป็นรายด้านพบว่าด้านบรรณารักษ์ดี อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.63$) รองลงมาคือด้านหนังสือดี ($\bar{x} = 4.32$) และด้านบรรยากาศดี ($\bar{x} = 4.40$) อยู่ในระดับมาก

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลยังพบอีกว่าระดับสภาพที่เป็นจริงมีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าระดับสภาพที่พึงประสงค์เป็นรายด้านทุกด้าน

ความต้องการจำเป็นในการใช้บริการห้องสมุดในภาพรวมโดยมีค่า PNI_{modified} อยู่ระหว่าง 0.119 - 0.247 และมีความต้องการจำเป็น 3 ลำดับแรก คือ ลำดับที่ 1 ด้านหนังสือดี ($PNI_{\text{modified}} = 0.247$) ลำดับที่ 2 ด้านบรรณารักษ์ดี ($PNI_{\text{modified}} = 0.149$) และลำดับที่ 3 ด้านบรรยากาศดี ($PNI_{\text{modified}} = 0.119$)

ตารางที่ 4.3 สภาพที่เป็นจริง สภาพที่พึงประสงค์ ความต้องการจำเป็นต่อการใช้บริการห้องสมุดในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 ด้านบรรณารักษ์ดี

(n=159)

ด้านบรรณารักษ์ดี	ระดับสภาพที่เป็นจริง			ระดับสภาพที่พึงประสงค์			PNI	ลำดับที่
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล		
1. บรรณารักษ์มีการจัดทำระเบียบการใช้ห้องสมุด	3.94	0.29	มาก	4.87	0.37	มากที่สุด	0.236	6
2. บรรณารักษ์มีการจัดทำตารางการใช้ห้องสมุดที่ชัดเจน	3.99	0.16	มาก	4.74	0.47	มากที่สุด	0.188	8

ตารางที่ 4.3 สภาพที่เป็นจริง สภาพที่พึงประสงค์ ความต้องการจำเป็นต่อการใช้บริการห้องสมุดใน
โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
พระนครศรีอยุธยา เขต 1 ด้านบรรณารักษ์ดี (ต่อ)

(n=159)

ด้านบรรณารักษ์ดี	ระดับสภาพ ที่เป็นจริง			ระดับสภาพ ที่พึงประสงค์			PNI	ลำดับ ที่
	$\bar{X}$	S.D.	แปล ผล	$\bar{X}$	S.D.	แปล ผล		
	3. บรรณารักษ์ มีการแนะนำการใช้ ห้องสมุด และการรับรู้ เข้าถึง และใช้ประโยชน์ จากสารสนเทศ	3.06	0.23	ปาน กลาง	4.56	0.52		
4. บรรณารักษ์ มีการสอนวิชา การใช้ห้องสมุด และการรับรู้เข้าถึง และใช้ประโยชน์ จากสารสนเทศ	3.23	0.42	ปาน กลาง	4.72	0.48	มาก ที่สุด	0.461	3
5. บรรณารักษ์ มีการจัดให้บริการ การอ่าน และการศึกษา ค้นคว้า	3.89	0.32	มาก	4.57	0.51	มาก ที่สุด	0.175	9
6. บรรณารักษ์ มีการจัดให้บริการยืม คืนหนังสือ	4.79	0.41	มาก ที่สุด	4.82	0.39	มาก ที่สุด	0.006	16

ตารางที่ 4.3 สภาพที่เป็นจริง สภาพที่พึงประสงค์ ความต้องการจำเป็นต่อการใช้บริการห้องสมุดใน
โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
พระนครศรีอยุธยา เขต 1 ด้านบรรณารักษ์ดี (ต่อ)

(n=159)

ด้านบรรณารักษ์ดี	ระดับสภาพ ที่เป็นจริง			ระดับสภาพ ที่พึงประสงค์			PNI	ลำดับ ที่
	$\bar{X}$	S.D.	แปล ผล	$\bar{X}$	S.D.	แปล ผล		
	7. บรรณารักษ์ มีการจัดบริการตอบ คำถาม และช่วยค้นคว้า	4.74	0.55	มาก ที่สุด	4.92	0.27		
8. บรรณารักษ์ มีการจัดบริการเชิงรุก อย่างหลากหลาย	3.99	0.21	มาก	4.81	0.41	มาก ที่สุด	0.206	7
9. บรรณารักษ์ มีการจัดบริการสืบค้น ทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์ และทางอินเทอร์เน็ต	2.20	0.40	น้อย	4.74	0.45	มาก ที่สุด	1.159	1
10. บรรณารักษ์ มีการจัดเก็บสถิติ การใช้บริการ	3.31	0.73	ปาน กลาง	4.75	0.45	มาก ที่สุด	0.432	5
11. บรรณารักษ์ มีการจัด กิจกรรมห้องสมุดเพื่อ สนับสนุนการจัดการเรียน การสอนตามหลักสูตร	3.12	0.33	ปาน กลาง	4.50	0.51	มาก	0.446	4

ตารางที่ 4.3 สภาพที่เป็นจริง สภาพที่พึงประสงค์ ความต้องการจำเป็นต่อการใช้บริการห้องสมุดใน
โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
พระนครศรีอยุธยา เขต 1 ด้านบรรณารักษ์ดี (ต่อ)

(n=159)

ด้านบรรณารักษ์ดี	ระดับสภาพ ที่เป็นจริง			ระดับสภาพ ที่พึงประสงค์			PNI	ลำดับ ที่
	$\bar{X}$	S.D.	แปล ผล	$\bar{X}$	S.D.	แปล ผล		
	12. บรรณารักษ์ มีการจัด กิจกรรมส่งเสริมการอ่าน อย่างหลากหลายเพื่อ ปลูกฝังนิสัยรักการอ่าน	4.13	0.47	มาก	4.71	0.47		
13. บรรณารักษ์ มีการจัด กิจกรรมส่งเสริมการอ่าน อย่างต่อเนื่องเพื่อปลูกฝัง นิสัยรักการอ่าน	4.72	0.51	มากที่สุด	4.75	0.43	มากที่สุด	0.006	15
14. บรรณารักษ์ มีแผนการจัดการเรียนรู้ ที่บูรณาการ การใช้ ห้องสมุดในสาระ การเรียนรู้ที่ตนเอง รับผิดชอบ	3.97	0.52	มาก	4.22	0.55	มาก	0.063	11
15. บรรณารักษ์ มีส่วนร่วมในการเสนอ หรือคัดเลือกทรัพยากร สารสนเทศ	4.18	0.38	มาก	4.21	0.47	มาก	0.007	14

ตารางที่ 4.3 สภาพที่เป็นจริง สภาพที่พึงประสงค์ ความต้องการจำเป็นต่อการใช้บริการห้องสมุดใน
โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
พระนครศรีอยุธยา เขต 1 ด้านบรรณารักษ์ดี (ต่อ)

ด้านบรรณารักษ์ดี	ระดับสภาพ ที่เป็นจริง			ระดับสภาพ ที่พึงประสงค์			PNI	ลำดับ ที่
	$\bar{X}$	S.D.	แปล ผล	$\bar{X}$	S.D.	แปล ผล		
	16. บรรณารักษ์ มีการจัดกิจกรรม การเรียนการสอน โดยใช้ห้องสมุด เป็นแหล่งเรียนรู้	4.29	0.57	มาก	4.31	0.48		
17. บรรณารักษ์ มีส่วนร่วม ในการประเมินผล การใช้ห้องสมุด	4.13	0.58	มาก	4.19	0.42	มาก	0.015	13
รวม	3.86	0.15	มาก	4.63	0.88	มากที่สุด	-	-

จากตารางที่ 4.3 สภาพที่เป็นจริง สภาพที่พึงประสงค์ด้านบรรณารักษ์ดี ในภาพรวมพบว่า
ค่าเฉลี่ยของระดับสภาพที่เป็นจริงอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.86$) ค่าเฉลี่ยระดับสภาพที่พึงประสงค์อยู่
ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.63$)

เมื่อพิจารณาระดับสภาพที่เป็นจริงเป็นรายด้านพบว่าบรรณารักษ์มีการจัดให้บริการยืม –
คืนหนังสือ ($\bar{X} = 4.79$) บรรณารักษ์มีการจัดบริการตอบคำถาม และช่วยค้นคว้า ($\bar{X} = 4.74$)
บรรณารักษ์มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านอย่างต่อเนื่องเพื่อปลูกฝังนิสัยรักการอ่าน ($\bar{X} = 4.72$)
อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ บรรณารักษ์มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้ห้องสมุด
เป็นแหล่งเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.29$) บรรณารักษ์มีส่วนร่วมในการเสนอหรือคัดเลือกทรัพยากรสารสนเทศ
($\bar{X} = 4.18$) บรรณารักษ์มีส่วนร่วมในการประเมินผลการใช้ห้องสมุด ($\bar{X} = 4.13$) บรรณารักษ์มีการจัด

กิจกรรมส่งเสริมการอ่านอย่างหลากหลายเพื่อปลูกฝังนิสัยรักการอ่าน ($\bar{x} = 4.13$) บรรณารักษ์มีการจัดบริการเชิงรุกอย่างหลากหลาย ($\bar{x} = 3.99$) บรรณารักษ์มีการจัดทำตารางการใช้ห้องสมุดที่ชัดเจน ($\bar{x} = 3.99$) บรรณารักษ์มีแผนการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการการใช้ห้องสมุดในสาระการเรียนรู้ที่ตนเองรับผิดชอบ ($\bar{x} = 3.97$) บรรณารักษ์มีการจัดทำระเบียบการใช้ห้องสมุด ($\bar{x} = 3.94$) บรรณารักษ์มีการจัดให้บริการการอ่าน และการศึกษาค้นคว้า ($\bar{x} = 3.89$) อยู่ในระดับมาก รองลงมาคือบรรณารักษ์มีการจัดเก็บสถิติการใช้บริการ ($\bar{x} = 3.31$) บรรณารักษ์มีการสอนวิชาการใช้ห้องสมุด และการรับรู้เข้าถึง และใช้ประโยชน์จากสารสนเทศ ($\bar{x} = 3.23$) บรรณารักษ์มีการจัดกิจกรรมห้องสมุดเพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตร ($\bar{x} = 3.12$) บรรณารักษ์มีการแนะนำการใช้ห้องสมุด และการรับรู้ เข้าถึง และใช้ประโยชน์จากสารสนเทศ ($\bar{x} = 3.06$) อยู่ในระดับปานกลาง และบรรณารักษ์มีการจัดบริการสืบค้นทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์ และอินเทอร์เน็ต ($\bar{x} = 2.20$) อยู่ในระดับน้อย

เมื่อพิจารณาระดับสภาพที่เป็นพึงประสงค์เป็นรายด้านพบว่าบรรณารักษ์มีการจัดบริการตอบคำถาม และช่วยค้นคว้า ($\bar{x} = 4.92$) บรรณารักษ์มีการจัดทำระเบียบการใช้ห้องสมุด ($\bar{x} = 4.87$) บรรณารักษ์มีการจัดให้บริการยืม – คืนหนังสือ ($\bar{x} = 4.82$) บรรณารักษ์มีการจัดบริการเชิงรุกอย่างหลากหลาย ($\bar{x} = 4.81$) บรรณารักษ์มีการจัดเก็บสถิติการใช้บริการ ($\bar{x} = 4.75$) บรรณารักษ์มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านอย่างต่อเนื่องเพื่อปลูกฝังนิสัยรักการอ่าน ($\bar{x} = 4.75$) บรรณารักษ์มีการจัดทำตารางการใช้ห้องสมุดที่ชัดเจน ($\bar{x} = 4.74$) บรรณารักษ์มีการจัดบริการสืบค้นทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์ และอินเทอร์เน็ต ($\bar{x} = 4.74$) บรรณารักษ์มีการสอนวิชาการใช้ห้องสมุด และการรับรู้เข้าถึง และใช้ประโยชน์จากสารสนเทศ ($\bar{x} = 4.72$) บรรณารักษ์มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านอย่างหลากหลายเพื่อปลูกฝังนิสัยรักการอ่าน ($\bar{x} = 4.71$) บรรณารักษ์มีการจัดให้บริการการอ่าน และการศึกษาค้นคว้า ($\bar{x} = 4.57$) บรรณารักษ์มีการแนะนำการใช้ห้องสมุด และการรับรู้ เข้าถึง และใช้ประโยชน์จากสารสนเทศ ($\bar{x} = 4.56$) อยู่ในระดับมากที่สุด และบรรณารักษ์มีการจัดกิจกรรมห้องสมุดเพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตร ($\bar{x} = 4.50$) บรรณารักษ์มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยใช้ห้องสมุดเป็นแหล่งเรียนรู้ ($\bar{x} = 4.31$) บรรณารักษ์มีแผนการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการการใช้ห้องสมุดในสาระการเรียนรู้ที่ตนเองรับผิดชอบ ($\bar{x} = 4.22$) บรรณารักษ์มีส่วนร่วมในการเสนอหรือคัดเลือกทรัพยากรสารสนเทศ ($\bar{x} = 4.21$) บรรณารักษ์มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านอย่างหลากหลายเพื่อปลูกฝังนิสัยรักการอ่าน ($\bar{x} = 4.19$) อยู่ในระดับมาก

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลยังพบอีกว่า ระดับสภาพที่เป็นจริงมีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าระดับสภาพที่พึงประสงค์เป็นรายด้านทุกด้าน

ความต้องการจำเป็นในการใช้บริการห้องสมุดด้านบรรณารักษ์ดี โดยมีค่า PNI_{modified} อยู่ระหว่าง 0.004 - 1.159 และมีความต้องการจำเป็น 3 ลำดับแรก คือ ลำดับที่ 1 บรรณารักษ์ มีการจัดบริการสืบค้นทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์ และทางอินเทอร์เน็ต (ค่า $PNI_{\text{modified}} = 1.159$) ลำดับที่ 2 บรรณารักษ์ มีการแนะนำการใช้ห้องสมุด และการรับรู้ เข้าถึง และใช้ประโยชน์จากสารสนเทศ (ค่า $PNI_{\text{modified}} = 0.490$) และลำดับที่ 3 บรรณารักษ์ มีการสอนวิชาการใช้ห้องสมุด และการรับรู้ เข้าถึง และใช้ประโยชน์จากสารสนเทศ (ค่า $PNI_{\text{modified}} = 0.461$)

ตารางที่ 4.4 สภาพที่เป็นจริง สภาพที่พึงประสงค์ ความต้องการจำเป็นต่อการใช้บริการห้องสมุดในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 ด้านหนังสือดี

ด้านหนังสือดี	ระดับสภาพที่เป็นจริง			ระดับสภาพที่พึงประสงค์			PNI	ลำดับที่
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล		
1. ห้องสมุดมีหนังสืออ้างอิง เช่น หนังสือพระราชนิพนธ์ พระนิพนธ์ สารานุกรมไทยสำหรับเยาวชน	4.08	0.46	มาก	4.18	0.39	มาก	0.025	7
2. ห้องสมุดมีหนังสือสารคดีบันเทิงคดี บริการ	4.21	0.53	มาก	4.30	0.49	มาก	0.021	8
3. ห้องสมุดมีหนังสือวารสาร นิตยสาร บริการ	3.99	0.49	มาก	4.03	0.58	มาก	0.01	9

ตารางที่ 4.4 สภาพที่เป็นจริง สภาพที่พึงประสงค์ ความต้องการจำเป็นต่อการให้บริการห้องสมุดใน
โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
พระนครศรีอยุธยา เขต 1 ด้านหนังสือดี (ต่อ)

(n=159)

ด้านหนังสือดี	ระดับสภาพ ที่เป็นจริง			ระดับสภาพ ที่พึงประสงค์			PNI	ลำดับ ที่
	$\bar{X}$	S.D.	แปล ผล	$\bar{X}$	S.D.	แปล ผล		
	4. ห้องสมุดมีหนังสือพิมพ์ ให้บริการ	4.18	0.38	มาก	4.30	0.47		
5. ห้องสมุดมีหนังสือให้บริการอย่างน้อย 10 เล่ม ต่อนักเรียน 1 คน	4.23	0.42	มาก	4.26	0.44	มาก	0.007	10
6. ห้องสมุดมีวัสดุไม่ตีพิมพ์ และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ต่าง ๆ ในปริมาณที่เหมาะสม สอดคล้องกับหลักสูตร และความต้องการของผู้ใช้บริการ	3.69	0.91	มาก	4.47	0.51	มาก	0.212	5
7. ห้องสมุดมีการใช้โปรแกรมห้องสมุดอัตโนมัติในการให้บริการ	2.36	0.48	น้อย	4.27	0.44	มาก	0.809	3
8. ห้องสมุดมีการสืบค้นออนไลน์ทางเว็บไซต์	2.36	0.48	น้อย	4.72	0.45	มากที่สุด	1	1
9. ห้องสมุดมีเครือข่ายสังคมออนไลน์เพื่อสนับสนุนการใช้ทรัพยากรสารสนเทศ	2.47	0.50	น้อย	4.19	0.39	มาก	0.696	4

ตารางที่ 4.4 สภาพที่เป็นจริง สภาพที่พึงประสงค์ ความต้องการจำเป็นต่อการใช้บริการห้องสมุดใน
โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
พระนครศรีอยุธยา เขต 1 ด้านหนังสือดี (ต่อ)

(n=159)

ด้านหนังสือดี	ระดับสภาพ ที่เป็นจริง			ระดับสภาพ ที่พึงประสงค์			PNI	ลำดับ ที่
	$\bar{X}$	S.D.	แปล	$\bar{X}$	S.D.	แปล		
			ผล			ผล		
10. ห้องสมุดมีการจัด ฝึกอบรมการใช้ เทคโนโลยีสารสนเทศ ของห้องสมุด	2.47	0.50	น้อย	4.72	0.45	มากที่สุด	0.911	2
รวม	3.4	0.247	มาก	4.32	0.099	มาก	-	-

จากตารางที่ 4.4 สภาพที่เป็นจริง สภาพที่พึงประสงค์ด้านหนังสือดีในภาพรวมพบว่า ค่าเฉลี่ยของระดับสภาพที่เป็นจริงอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.40$) ค่าเฉลี่ยระดับสภาพที่พึงประสงค์ อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.32$)

เมื่อพิจารณาระดับสภาพที่เป็นจริงเป็นรายด้านพบว่าห้องสมุดมีหนังสือให้บริการอย่างน้อย 10 เล่ม ต่อนักเรียน 1 คน ($\bar{x} = 4.23$) ห้องสมุดมีหนังสือสารคดี บันเทิงคดีให้บริการ ($\bar{x} = 4.21$) ห้องสมุดมีหนังสือพิมพ์ให้บริการ ($\bar{x} = 4.18$) ห้องสมุดมีหนังสืออ้างอิง เช่น หนังสือพระราชนิพนธ์ พระนิพนธ์ สารานุกรมไทยสำหรับเยาวชน ($\bar{x} = 4.08$) ห้องสมุดมีหนังสือวารสาร นิตยสาร ให้บริการ ($\bar{x} = 3.99$) ห้องสมุดมีวัสดุไม่ตีพิมพ์ และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ต่าง ๆ ในปริมาณที่เหมาะสม สอดคล้องกับหลักสูตร และความต้องการของผู้ใช้บริการ ($\bar{x} = 3.69$) อยู่ในระดับมาก และห้องสมุดมีเครือข่ายสังคมออนไลน์เพื่อสนับสนุนการใช้ทรัพยากรสารสนเทศ ($\bar{x} = 2.47$) ห้องสมุดมีการจัดฝึกอบรมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของห้องสมุด ($\bar{x} = 2.47$) ห้องสมุดมีการใช้โปรแกรมห้องสมุดอัตโนมัติในการให้บริการ ($\bar{x} = 2.36$) ห้องสมุดมีการสืบค้นออนไลน์ทางเว็บไซต์ ($\bar{x} = 2.36$) อยู่ในระดับน้อย

เมื่อพิจารณาระดับสภาพที่พึงประสงค์เป็นรายด้านพบว่าห้องสมุดมีการสืบค้นออนไลน์ทางเว็บไซต์ ($\bar{x} = 4.72$) ห้องสมุดมีการจัดฝึกอบรมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของห้องสมุด ($\bar{x} = 4.72$) อยู่ในระดับมากที่สุด และห้องสมุดมีวัสดุไม่ตีพิมพ์ และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ต่าง ๆ ในปริมาณที่เหมาะสมสอดคล้องกับหลักสูตร และความต้องการของผู้ใช้บริการ ($\bar{x} = 4.47$) ห้องสมุดมีหนังสือสารคดี บันทึงคลีให้บริการ ($\bar{x} = 4.30$) ห้องสมุดมีหนังสือพิมพ์ให้บริการ ($\bar{x} = 4.30$) ห้องสมุดมีการใช้โปรแกรมห้องสมุดอัตโนมัติในการให้บริการ ($\bar{x} = 4.27$) ห้องสมุดมีหนังสือให้บริการอย่างน้อย 10 เล่ม ต่อนักเรียน 1 คน ($\bar{x} = 4.26$) ห้องสมุดมีเครือข่ายสังคมออนไลน์เพื่อสนับสนุนการใช้ทรัพยากรสารสนเทศ ($\bar{x} = 4.19$) ห้องสมุดมีหนังสืออ้างอิง เช่น หนังสือพระราชนิพนธ์ พระนิพนธ์ สารานุกรมไทยสำหรับเยาวชน ($\bar{x} = 4.18$) ห้องสมุดมีหนังสือวารสาร นิตยสารให้บริการ ($\bar{x} = 4.03$) อยู่ในระดับมาก

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลยังพบอีกว่า ระดับสภาพที่เป็นจริงมีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าระดับสภาพที่พึงประสงค์เป็นรายด้านทุกด้าน

ความต้องการจำเป็นในการใช้บริการห้องสมุดด้านหนังสือดี โดยมีค่า PNI_{modified} อยู่ระหว่าง 0.007 - 1 และมีความต้องการจำเป็น 3 ลำดับแรก คือ ลำดับที่ 1 ห้องสมุดมีการสืบค้นออนไลน์ทางเว็บไซต์ (ค่า $PNI_{\text{modified}} = 1$) ลำดับที่ 2 ห้องสมุดมีการจัดฝึกอบรมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของห้องสมุด (ค่า $PNI_{\text{modified}} = 0.911$) และลำดับที่ 3 ห้องสมุดมีการใช้โปรแกรมห้องสมุดอัตโนมัติในการให้บริการ (ค่า $PNI_{\text{modified}} = 0.809$)

ตารางที่ 4.5 สภาพที่เป็นจริง สภาพที่พึงประสงค์ ความต้องการจำเป็นต่อการใช้บริการห้องสมุดใน
โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
พระนครศรีอยุธยา เขต 1 ด้านบรรยากาศดี

(n=159)

ด้านบรรยากาศดี	ระดับสภาพ ที่เป็นจริง			ระดับสภาพ ที่พึงประสงค์			PNI	ลำดับ ที่
	$\bar{X}$	S.D.	แปล ผล	$\bar{X}$	S.D.	แปล ผล		
	1. ห้องสมุดตั้งอยู่ใน ตำแหน่งที่เหมาะสม สะดวกในการเข้าใช้บริการ	3.35	0.48	ปาน กลาง	4.1 3	0.34		
2. ห้องสมุดมีการออกแบบ และตกแต่งอย่างเหมาะสม และสวยงาม	3.43	0.49	ปาน กลาง	4.1 8	0.38	มาก	0.218	7
3. ห้องสมุดมีการจัดพื้นที่ และบรรยากาศที่เอื้อต่อการ อ่าน และการเรียนรู้	3.36	0.48	ปาน กลาง	4.2 5	0.43	มาก	0.264	6
4. ห้องสมุดมีการจัดการ ด้านสภาพแวดล้อม (สะอาด แสงสว่าง เสียง และการถ่ายเทอากาศ) อย่าง เหมาะสม	3.35	0.47	ปาน กลาง	4.7 2	0.44	มาก ที่สุด	0.409	3
5. ห้องสมุดมีมาตรการ ในการรักษา ความปลอดภัยของ ห้องสมุด และผู้ให้บริการ	3.18	0.38	ปาน กลาง	4.5 2	0.5	มาก ที่สุด	0.421	2
6. ห้องสมุดมีครุภัณฑ์ ที่เหมาะสมกับขนาด ของห้อง และผู้ให้บริการ	3.18	0.38	ปาน กลาง	4.4 3	0.49	มาก	0.393	4

ตารางที่ 4.5 สภาพที่เป็นจริง สภาพที่พึงประสงค์ ความต้องการจำเป็นต่อการใช้บริการห้องสมุดใน
โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
พระนครศรีอยุธยา เขต 1 ด้านบรรยากาศดี (ต่อ)

ด้านบรรยากาศดี	ระดับสภาพ ที่เป็นจริง			ระดับสภาพ ที่พึงประสงค์			PNI	ลำดับ ที่
	$\bar{X}$	S.D.	แปล ผล	$\bar{X}$	S.D.	แปล ผล		
7. ห้องสมุดมีครุภัณฑ์ เพียงพอ และจัดวางได้ เหมาะสมกับการ ปฏิบัติงาน และให้บริการ	3.65	0.47	มาก	4.26	0.44	มาก	0.167	9
8. ห้องสมุดมีครุภัณฑ์ เครื่องมือ วัสดุอุปกรณ์ ที่รองรับการใช้ เทคโนโลยีสารสนเทศ ของห้องสมุด (คอมพิวเตอร์เพื่อ การสืบค้น และ คอมพิวเตอร์เพื่อ การปฏิบัติงาน)	3.64	0.48	มาก	4.42	0.49	มาก	0.214	8
9. ห้องสมุดมีเครื่องมือ และวัสดุอุปกรณ์ ที่เหมาะสมกับ การปฏิบัติงาน ของบรรณารักษ์ และการให้บริการ	3.72	0.45	มาก	4.72	0.52	มากที่สุด	0.268	5
รวม	3.42	0.12	ปาน กลาง	4.40	0.107	มาก	-	-

จากตารางที่ 4.5 สภาพที่เป็นจริง สภาพที่พึงประสงค์ด้านบรรยากาศดี ในภาพรวมพบว่าค่าเฉลี่ยของระดับสภาพที่เป็นจริงอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.42$) ค่าเฉลี่ยระดับสภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.40$)

เมื่อพิจารณาระดับสภาพที่เป็นจริงเป็นรายด้านพบว่าห้องสมุดมีเครื่องมือ และวัสดุอุปกรณ์ที่เหมาะสมกับการปฏิบัติงานของบรรณารักษ์ และการให้บริการ ($\bar{x} = 3.72$) ห้องสมุดมีครุภัณฑ์เพียงพอ และจัดวางได้เหมาะสมกับการปฏิบัติงาน และให้บริการ ($\bar{x} = 3.65$) ห้องสมุดมีครุภัณฑ์ เครื่องมือ วัสดุอุปกรณ์ที่รองรับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของห้องสมุด (คอมพิวเตอร์เพื่อการสืบค้น และคอมพิวเตอร์เพื่อการใช้งาน) ($\bar{x} = 3.64$) อยู่ในระดับมาก และห้องสมุดมีการออกแบบ และตกแต่งอย่างเหมาะสม และสวยงาม ($\bar{x} = 3.43$) ห้องสมุดมีการจัดพื้นที่ และบรรยากาศที่เอื้อต่อการอ่าน และการเรียนรู้ ($\bar{x} = 3.36$) ห้องสมุดตั้งอยู่ในตำแหน่งที่เหมาะสม สะดวกในการเข้าใช้บริการ ($\bar{x} = 3.35$) ห้องสมุดมีการจัดการด้านสภาพแวดล้อม (สะอาด แสงสว่าง เสียง และการถ่ายเทอากาศ) อย่างเหมาะสม ($\bar{x} = 3.35$) ห้องสมุดมีมาตรการในการรักษาความปลอดภัยของห้องสมุด และผู้ใช้บริการ ($\bar{x} = 3.18$) ห้องสมุดมีครุภัณฑ์ที่เหมาะสมกับขนาดของห้อง และผู้ใช้บริการ ($\bar{x} = 3.18$) อยู่ในระดับปานกลาง

เมื่อพิจารณาระดับสภาพที่พึงประสงค์เป็นรายด้านพบว่าห้องสมุดมีเครื่องมือ และวัสดุอุปกรณ์ที่เหมาะสมกับการปฏิบัติงานของบรรณารักษ์ และการให้บริการ ($\bar{x} = 4.72$) ห้องสมุดมีการจัดการด้านสภาพแวดล้อม (สะอาด แสงสว่าง เสียง และการถ่ายเทอากาศ) อย่างเหมาะสม ($\bar{x} = 4.72$) ห้องสมุดมีมาตรการในการรักษาความปลอดภัยของห้องสมุด และผู้ใช้บริการ ($\bar{x} = 4.52$) อยู่ในระดับมากที่สุด และห้องสมุดมีมาตรการในการรักษาความปลอดภัยของห้องสมุด และผู้ใช้บริการ ($\bar{x} = 4.43$) ห้องสมุดมีครุภัณฑ์ เครื่องมือ วัสดุอุปกรณ์ที่รองรับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของห้องสมุด (คอมพิวเตอร์เพื่อการสืบค้น และคอมพิวเตอร์เพื่อการใช้งาน) ($\bar{x} = 4.42$) ห้องสมุดมีครุภัณฑ์เพียงพอ และจัดวางได้เหมาะสมกับการปฏิบัติงาน และให้บริการ ($\bar{x} = 4.26$) ห้องสมุดมีการจัดพื้นที่ และบรรยากาศที่เอื้อต่อการอ่าน และการเรียนรู้ ($\bar{x} = 4.25$) ห้องสมุดมีการออกแบบ และตกแต่งอย่างเหมาะสม และสวยงาม ($\bar{x} = 4.18$) ห้องสมุดตั้งอยู่ในตำแหน่งที่เหมาะสม สะดวกในการเข้าใช้บริการ ($\bar{x} = 4.13$) อยู่ในระดับมาก

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลยังพบอีกว่า ระดับสภาพที่เป็นจริงมีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าระดับสภาพที่พึงประสงค์เป็นรายด้านทุกด้าน

ความต้องการจำเป็นในการใช้บริการห้องสมุดด้านบรรณารักษศาสตร์ โดยมีค่า PNI_{modified} อยู่ระหว่าง 0.167 - 0.776 และมีความต้องการจำเป็น 3 ลำดับแรก คือ ลำดับที่ 1 ห้องสมุดตั้งอยู่ในตำแหน่งที่เหมาะสม สะดวกในการเข้าใช้บริการ (ค่า $PNI_{\text{modified}} = 0.776$) ลำดับที่ 2 ห้องสมุดมีมาตรการในการรักษาความปลอดภัยของห้องสมุด และผู้ให้บริการ (ค่า $PNI_{\text{modified}} = 0.421$) และลำดับที่ 3 ห้องสมุดมีการจัดการด้านสภาพแวดล้อม (สะอาด แสงสว่าง เสียง และการถ่ายเทอากาศ) อย่างเหมาะสม (ค่า $PNI_{\text{modified}} = 0.409$)

4.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางในการพัฒนาความต้องการจำเป็นต่อการใช้บริการห้องสมุดในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1

ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์นักเรียน และครู โรงเรียนพระอินทร์ศึกษา (กลุ่มสกลอุทิศ) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 ผู้วิจัยได้ดำเนินการคัดเลือกนักเรียน และครู เพื่อสัมภาษณ์ ในวันที่ 4 พฤศจิกายน พ.ศ. 2562 ณ ห้องประชุม โรงเรียนพระอินทร์ศึกษา (กลุ่มสกลอุทิศ) โดยมีผู้เข้าร่วมสัมภาษณ์ จำนวน 7 คน ซึ่งผู้วิจัยได้นำเสนอผลการศึกษาสภาพที่เป็นจริง และสภาพที่พึงประสงค์ของการใช้บริการห้องสมุด จากกลุ่มตัวอย่างที่ได้จากข้อค้นพบในขั้นตอนที่ 1 ทั้งภาพรวม และรายด้าน ตามลำดับความสำคัญของสภาพที่เป็นจริง และสภาพที่พึงประสงค์ กำหนดเป็นประเด็นคำถามในการสัมภาษณ์ในครั้งนี้ซึ่งนักเรียน และครูได้เสนอแนวทางในการพัฒนาห้องสมุดในแต่ละด้าน สรุปได้ดังนี้

4.2.1 แนวทางการพัฒนาด้านบรรณารักษศาสตร์ สรุปได้ดังนี้

4.2.1.1 บรรณารักษ์ควรหาความรู้รอบตัวอยู่เสมอ และเป็นบุคคลที่ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลก

4.2.1.2 บรรณารักษ์ควรเป็นผู้ที่มีความเชี่ยวชาญด้านสารสนเทศ และมีความรู้เฉพาะทางในการใช้อินเทอร์เน็ตที่เป็นเครื่องมือในการสืบค้นข้อมูล

4.2.1.3 บรรณารักษ์ควรเข้ารับการอบรมเกี่ยวกับวิชาชีพบรรณารักษ์ให้รอบด้าน เพื่อให้เกิดประโยชน์ในการปฏิบัติงานให้มากที่สุด

4.2.1.4 บรรณารักษ์ควรให้ความสำคัญในเรื่องการให้บริการที่หลากหลาย และมีกิจกรรมที่ส่งเสริมนิสัยรักการอ่านให้ผู้ใช้บริการได้อย่างทั่วถึง

4.2.1.5 ควรมีงบประมาณในการสนับสนุน และพัฒนาเกี่ยวกับการดำเนินงานของบรรณารักษ์อย่างเพียงพอ

4.2.2 แนวทางการพัฒนาด้านหนังสือดี สรุปลงได้ดังนี้

4.2.2.1 ทรัพยากรสารสนเทศควรมีเนื้อหาที่มีความหลากหลาย ตรงตามความต้องการของผู้ใช้บริการทุกเพศ ทุกวัย

4.2.2.2 ทรัพยากรสารสนเทศควรมีความทันสมัย ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลก

4.2.2.3 ควรให้ผู้ใช้บริการ ได้มีส่วนร่วมในการคัดเลือกทรัพยากรสารสนเทศเข้าห้องสมุด เพื่อให้ได้ทรัพยากรสารสนเทศที่ตรงตามความต้องการของผู้ใช้บริการมากที่สุด

4.2.2.4 ทรัพยากรสารสนเทศต้องมีให้เพียงพอกับจำนวนผู้ใช้บริการ

4.2.2.5 ควรมีงบประมาณสนับสนุนที่เพียงพอในการจัดหาทรัพยากรสารสนเทศประเภทต่าง ๆ เข้าห้องสมุด

4.2.3 แนวทางการพัฒนาด้านบรรยากาศดี สรุปลงได้ดังนี้

4.2.3.1 ห้องสมุดควรจัดตั้งอยู่บริเวณจุดกึ่งกลางของโรงเรียน เพื่อผู้ใช้บริการทุกคนสามารถเดินทางมาห้องสมุดได้อย่างสะดวก

4.2.3.2 ห้องสมุดควรมีโต๊ะ เก้าอี้ เครื่องคอมพิวเตอร์ที่เพียงพอกับจำนวนผู้ใช้บริการ

4.2.3.3 ห้องสมุดควรมีบรรยากาศทั้งภายในห้อง และนอกห้องที่ดี อากาศสามารถถ่ายเทได้สะดวก มีแสงสว่างที่มากพอสำหรับการอ่านหนังสือ

4.2.3.4 ห้องสมุดควรมีสิ่งอำนวยความสะดวกในด้านต่าง ๆ ที่ทันสมัย ทันต่อการให้บริการ

บทที่ 5

บทสรุป และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพที่เป็นจริง และสภาพที่พึงประสงค์ต่อการใช้บริการห้องสมุดในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 2) ศึกษาความต้องการจำเป็นต่อการใช้บริการห้องสมุดในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 และ 3) เสนอแนวทางการพัฒนาห้องสมุดในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าคือนักเรียนโรงเรียนพระอินทร์ศึกษา (กลุ่มสกุลอุทิศ) จำนวน 105 คน ครู และบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนพระอินทร์ศึกษา (กลุ่มสกุลอุทิศ) จำนวน 54 คน รวมกลุ่มตัวอย่าง 159 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 2 ตอน ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบ เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) ตอนที่ 2 แบบสอบถาม ถามถึงสภาพที่เป็นจริง และสภาพที่พึงประสงค์ของความต้องการจำเป็นต่อการใช้บริการห้องสมุดในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 ตามสภาพที่เป็นจริง สภาพที่พึงประสงค์ ลักษณะเครื่องมือเป็นมาตราประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อคำนวณหาค่าสถิติวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Research) นำเสนอในรูปแบบตารางแจกแจงความถี่ ร้อยละ ประกอบความเรียง ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพที่เป็นจริง สภาพที่พึงประสงค์ วิเคราะห์โดยหาค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: S.D.) โดยแปลค่าเฉลี่ยของคะแนนจากแบบสอบถาม

จากนั้นผู้วิจัยดำเนินการเรียงลำดับความต้องการจำเป็นจากมากไปหาน้อย โดยวิธี Modified Priority Needs Index :PNI_{modified} เพื่อระบุความต้องการจำเป็น (Needs Identification) โดยใช้ดัชนีความสำคัญของลำดับความต้องการจำเป็น หรือ Modified Priority Needs Index :PNI_{modified} ที่ปรับปรุงโดยสุวิมล ว่องวานิช (2558) ซึ่งเป็นวิธีหาค่าความแตกต่างระหว่างสภาพที่เป็นจริงกับสภาพที่พึงประสงค์ แล้วหารด้วยสภาพที่เป็นจริง ผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ระบุความสำคัญของความต้องการจำเป็นด้วยค่า PNI_{modified} เป็นรายด้านที่มีค่า PNI_{modified} มากกว่า 0.30 แสดงว่า มีความจำเป็นในระดับมากกว่าด้านที่มีค่า ค่า PNI_{modified} น้อย ความต้องการที่มีค่า PNI_{modified} มาก จึงควรนำมาให้ความสำคัญนำมาปรับปรุงแก้ไข หรือพัฒนา ก่อน ขั้นตอนที่ 2 เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสัมภาษณ์ กลุ่มเป้าหมายในการสัมภาษณ์ จำนวน 7 คน เพื่อเสนอแนวทางในการพัฒนาความต้องการจำเป็นต่อการให้บริการห้องสมุดโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 ซึ่งสรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะดังนี้

5.1 สรุปผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัย เพื่อศึกษาสภาพที่เป็นจริง และสภาพที่พึงประสงค์ของความต้องการจำเป็นต่อการให้บริการห้องสมุดในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 สรุปผลวิจัยได้ดังนี้

5.1.1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้ตอบแบบสอบถามทั้งสิ้นมีจำนวน 159 คน เป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย มีสถานภาพเป็นนักเรียนมากที่สุด รองลงมาคือ ครู และบุคลากรทางการศึกษา และผู้บริหาร โดยมีอายุ 15-20 ปี มากที่สุด รองลงมาคือ อายุ 21-30 ปี อายุ 31-40 ปี อายุ 41-50 ปี และอายุ 51-60 ปี ระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรีมากที่สุด รองลงมาคือ ปริญญาตรี ปริญญาโท และปริญญาเอก นับถือศาสนาพุทธมากที่สุด รองลงมาคือ ศาสนาอิสลาม และศาสนาคริสต์ ตามลำดับ

5.1.2 แบบสอบถามความต้องการความจำเป็นต่อการใช้บริการห้องสมุดในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา

ความต้องการจำเป็นต่อการใช้บริการห้องสมุดในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 พบว่าสภาพที่เป็นจริงอยู่ในระดับปานกลาง และสภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ว่าสภาพที่เป็นจริง และสภาพที่พึงประสงค์ต่อการใช้บริการห้องสมุดในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 มีความแตกต่างกันอย่างมาก และระดับสภาพที่เป็นจริงมีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าระดับสภาพที่พึงประสงค์เป็นรายด้านทุกด้าน ซึ่งความต้องการจำเป็นในการใช้บริการห้องสมุดใน 3 ลำดับแรก คือ 1) ด้านหนังสือดี 2) ด้านบรรณารักษ์ดี 3) ด้านบรรยากาศดี

ผลการศึกษาสภาพที่เป็นจริง และสภาพที่พึงประสงค์ต่อการใช้บริการห้องสมุดในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา เมื่อพิจารณาลงลึกในแต่ละด้าน ผู้วิจัยได้นำผลการศึกษามาสรุปในแต่ละด้าน ดังนี้

5.1.2.1 ด้านบรรณารักษ์ดี ในภาพรวมพบว่าสภาพที่เป็นจริงอยู่ในระดับมาก สภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมากที่สุด และสภาพที่เป็นจริงมีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าสภาพที่พึงประสงค์เป็นรายด้านทุกด้าน ซึ่งความต้องการจำเป็นด้านบรรณารักษ์ดี 3 ลำดับแรก คือ (1) บรรณารักษ์มีการจัดบริการสืบค้นทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์ และทางอินเทอร์เน็ต (2) บรรณารักษ์ มีการแนะนำการใช้ห้องสมุด และการรับรู้ เข้าถึง และใช้ประโยชน์จากสารสนเทศ (3) บรรณารักษ์ มีการสอนวิชาการใช้ห้องสมุด และการรับรู้เข้าถึง และใช้ประโยชน์จากสารสนเทศ

5.1.2.2 ด้านหนังสือดี ในภาพรวมพบว่าสภาพที่เป็นจริงอยู่ในระดับมาก สภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมากที่สุด และสภาพที่เป็นจริงมีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าสภาพที่พึงประสงค์เป็นรายด้านทุกด้าน ซึ่งความต้องการจำเป็นด้านหนังสือดี 3 ลำดับแรก คือ (1) ห้องสมุดมีการสืบค้นออนไลน์ทางเว็บไซต์ (2) ห้องสมุดมีการจัดฝึกอบรมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของห้องสมุด (3) ห้องสมุดมีการใช้โปรแกรมห้องสมุดอัตโนมัติในการให้บริการ

5.1.2.3 ด้านบรรยากาศดี ในภาพรวมพบว่าสภาพที่เป็นจริงอยู่ในระดับปานกลาง สภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมาก และสภาพที่เป็นจริงมีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าสภาพที่พึงประสงค์เป็นราย ด้านทุกด้าน ซึ่งความต้องการจำเป็นด้านบรรยากาศดี 3 ลำดับแรก คือ (1) ห้องสมุดตั้งอยู่ในตำแหน่งที่เหมาะสม สะดวกในการเข้าใช้บริการ (2) ห้องสมุดมีมาตรการในการรักษาความปลอดภัยของห้องสมุด และผู้ให้บริการ (3) ห้องสมุดมีการจัดการด้านสภาพแวดล้อม (สะอาด แสงสว่าง เสียง และการถ่ายเทอากาศ) อย่างเหมาะสม

5.1.3 ข้อเสนอแนะแนวทางในการพัฒนาความต้องการความจำเป็นต่อการใช้บริการห้องสมุดในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา

5.1.3.1 ด้านบรรณารักษ์ดี ควรเป็นผู้ที่หาความรู้รอบตัวอยู่เสมอ เป็นบุคคลที่ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลก มีความเชี่ยวชาญด้านสารสนเทศ และมีความรู้เฉพาะทางในการใช้อินเทอร์เน็ตที่เป็นเครื่องมือในการสืบค้นข้อมูล เป็นผู้ให้ความสำคัญ ในเรื่องการให้บริการที่หลากหลาย มีกิจกรรมที่ส่งเสริมนิสัยรักการอ่านให้ผู้ใช้บริการ ได้อย่างทั่วถึง ได้เข้ารับการอบรมเกี่ยวกับวิชาชีพบรรณารักษ์ให้รอบด้าน เพื่อให้เกิดประโยชน์ในการปฏิบัติงานให้มากที่สุด และควรจัดสรรงบประมาณ ในการสนับสนุน และพัฒนาเกี่ยวกับการดำเนินงานของบรรณารักษ์อย่างเพียงพอ

5.1.3.2 ด้านหนังสือดี ควรมีเนื้อหาที่มีความหลากหลาย มีความทันสมัย ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลก มีจำนวนเพียงพอกับจำนวนผู้ให้บริการ โดยผู้ให้บริการได้มีส่วนร่วมในการคัดเลือกทรัพยากรสารสนเทศเข้าห้องสมุด เพื่อให้ได้ทรัพยากรสารสนเทศที่ตรงตามความต้องการของผู้ใช้บริการมากที่สุด และมีงบประมาณสนับสนุนที่เพียงพอในการจัดหาทรัพยากรสารสนเทศประเภทต่าง ๆ เข้าห้องสมุด

5.1.3.3 ด้านบรรยากาศดี ห้องสมุดควรจัดตั้งอยู่บริเวณจุดกึ่งกลางของโรงเรียน เพื่อผู้ให้บริการทุกคนสามารถเดินทางมาห้องสมุดได้อย่างสะดวก มีโต๊ะ เก้าอี้ เครื่องคอมพิวเตอร์ สิ่งอำนวยความสะดวกในด้านต่าง ๆ ที่ทันสมัย ทันต่อการให้บริการ อากาศสามารถถ่ายเทได้สะดวก มีแสงสว่างที่มากพอสำหรับการอ่านหนังสือ

5.2 อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาความต้องการจำเป็นต่อการใช้บริการห้องสมุดในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 สามารถนำผลการวิจัยอภิปรายได้ดังนี้

5.2.1 ความต้องการจำเป็นต่อการใช้บริการห้องสมุดในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 พบว่าในภาพรวมสภาพที่เป็นจริงอยู่ในระดับปานกลาง สภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับผลการวิจัยของ บุญกร เลิศวีระศิริกุล (2557) ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนากลยุทธ์การบริหารห้องสมุด โรงเรียนเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของนักเรียนประถมศึกษา ผลการศึกษาพบว่าการบริหารห้องสมุดโรงเรียนเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของนักเรียนประถมศึกษา มีสภาพปัจจุบันโดยรวมอยู่ในระดับน้อยที่สุด ทั้งการวางแผน การนำแผนสู่การปฏิบัติ และการประเมินผล มีสภาพที่พึงประสงค์โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งการวางแผน การนำแผนสู่การปฏิบัติ และการประเมินผล

ทั้งนี้ความต้องการจำเป็นต่อการใช้บริการห้องสมุดในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 ที่มีความต้องการจำเป็นมากที่สุด คือด้านหนังสือดี เพราะผู้ใช้บริการที่เข้ามาใช้บริการในห้องสมุดมีความต้องการเข้ามาใช้ทรัพยากรสารสนเทศทุกรูปแบบที่ห้องสมุดได้คัดเลือก จัดหา และจัดเก็บรวบรวมไว้อย่างเป็นระบบ และเพียงพอแก่ผู้ใช้บริการ โดยอาจเป็นในรูปของวัสดุตีพิมพ์ วัสดุไม่ตีพิมพ์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ต่าง ๆ รองลงมาคือด้านบรรณารักษ์ดี ซึ่งเป็นผู้ดูแล บริหารจัดการให้บริการในห้องสมุด จึงต้องมีความรู้ ความเข้าใจในเรื่องของห้องสมุด เพื่อให้ผู้ใช้บริการเกิดความสะดวก รวดเร็วในการเข้าใช้บริการ และด้านสุดท้ายคือ ด้านบรรยากาศดี อาจเป็นสิ่งที่ผู้ใช้บริการมองข้ามในเรื่องของอาคารสถานที่ เพราะผู้ใช้บริการเข้าไปศึกษาหาความรู้ในช่วงระยะเวลาสั้น ๆ เท่านั้น จึงไม่ค่อยคำนึงถึงเรื่องของอาคารสถานที่ แต่ถึงอย่างไรอาคารสถานที่ถือเป็นเรื่องสำคัญเพราะเป็นสิ่งดึงดูดความสนใจอันดับแรกของการเข้าใช้บริการในห้องสมุด ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ กรรณิกัร ยุทธคราม และภรณ์ ศิริโชค (2557) ได้ศึกษาเรื่องการใช้ทรัพยากรสารสนเทศและบริการห้องสมุดของนักศึกษาระดับปริญญาตรีที่ห้องสมุดคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ผลการศึกษาพบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่ใช้ห้องสมุดเพื่อการศึกษา ทรัพยากรสารสนเทศประเภท

ตีพิมพ์ที่นักศึกษาส่วนใหญ่ใช้คือ ตำราประกอบการเรียน ทรัพยากรสารสนเทศประเภทอิเล็กทรอนิกส์ที่ใช้คือ ฐานข้อมูลหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ อีกทั้งยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ กฤษณพงศ์ สุขสมบุรณ์ และคณะ (2559) ได้ศึกษาเรื่องความพึงพอใจต่อการใช้บริการห้องสมุดของ นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม ผลการศึกษาพบว่า นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม มีความพึงพอใจต่อการใช้บริการห้องสมุดของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม โดยภาพรวม ทั้ง 5 ด้าน อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐมมีความพึงพอใจต่อการให้บริการของห้องสมุดมหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐมในระดับมาก 2 ด้าน ได้แก่ ด้านอาคารสถานที่ และด้านการบริการ และนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐมมีความพึงพอใจต่อการให้บริการของห้องสมุดมหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐมในระดับปานกลาง 3 ด้าน ได้แก่ ด้านวัสดุสารสนเทศ ด้านครุภัณฑ์ และด้านประชาสัมพันธ์ ในทิศทางเดียวกันยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ วัลยา ไชยพรม (2561) ได้ศึกษาเรื่องกลยุทธ์การพัฒนาการดำเนินงานห้องสมุดโรงเรียนมาตรฐานสากลของโรงเรียนจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งผลการศึกษาพบว่าภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยด้านผู้บริหาร ด้านอาคารสถานที่ และวัสดุครุภัณฑ์ ด้านนักเรียน ด้านครู คุรุบรรณารักษ์ และเจ้าหน้าที่ห้องสมุด และด้านทรัพยากรสารสนเทศในระดับมาก ส่วนผลการดำเนินงานห้องสมุดของโรงเรียนจอมทอง โดยผู้เรียน ด้านครู คุรุบรรณารักษ์ และเจ้าหน้าที่ห้องสมุดโดยรวมอยู่ในระดับมาก สำหรับด้านผู้บริหาร ด้านนักเรียน ด้านทรัพยากรสารสนเทศ ด้านอาคารสถานที่ และวัสดุครุภัณฑ์ในระดับปานกลาง

5.2.2 ด้านบรรณารักษ์ดี พบว่าสภาพที่เป็นจริงอยู่ในระดับมาก สภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้ความต้องการจำเป็นด้านบรรณารักษ์ดี ที่มีความต้องการมากที่สุดคือ บรรณารักษ์มีการจัดบริการสืบค้นทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์ และทางอินเทอร์เน็ต อาจเป็นเพราะปัจจุบันการให้บริการสืบค้นข้อมูลทางอินเทอร์เน็ตมีความสำคัญ และเป็นที่ยอมรับอย่างมาก สามารถช่วยให้ผู้ใช้บริการสืบค้นข้อมูลสารสนเทศที่มีมากมายได้ด้วยตนเอง บรรณารักษ์ต้องปรับเปลี่ยนห้องสมุดให้มีความทันสมัย ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลก โดยจัดเตรียมสื่ออิเล็กทรอนิกส์ และอินเทอร์เน็ตเพื่อเตรียมไว้ให้บริการ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ พรพรรณนิภา สุขคี (2559) ได้ศึกษาเรื่องความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการใช้บริการห้องสมุดโรงเรียนวัดล่าง (บวรวิทยายน 3) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1 ผลการศึกษาพบว่า ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการบริการห้องสมุดโรงเรียนวัดล่าง (บวรวิทยายน 3) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการใช้บริการห้องสมุดโรงเรียนวัดล่าง

(บวรวิทย์ 3) อยู่ในระดับมาก เรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรกได้แก่ บุคลากรให้บริการ อาคารสถานที่ และยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ นลินี ทวีเขียว (2561) ที่ได้ศึกษาเรื่องปัญหา และแนวทางการพัฒนาคุณภาพห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษาอำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 ผลการศึกษาพบว่าแนวทางการพัฒนาคุณภาพห้องสมุดโรงเรียน ควรจัดอบรมเพื่อพัฒนาเจ้าหน้าที่ห้องสมุดหรือผู้ที่ทำหน้าที่บรรณารักษ์ในด้านต่าง ๆ เพื่อเพิ่มศักยภาพ และเป็นการเตรียมความพร้อมของเจ้าหน้าที่อีกด้วย

5.2.3 ด้านหนังสือดี พบว่าสภาพที่เป็นจริงอยู่ในระดับมาก สภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้ความต้องการจำเป็นด้านหนังสือดี ที่มีความต้องการมากที่สุดคือ ห้องสมุดมีการสืบค้นออนไลน์ทางเว็บไซต์ เพราะในปัจจุบันทรัพยากรสารสนเทศในห้องสมุดมีทั้งวัสดุตีพิมพ์ วัสดุไม่ตีพิมพ์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ต่าง ๆ ที่ยังรวมไปถึงข้อมูลทางออนไลน์ที่ผู้ใช้บริการสามารถเข้ามาใช้บริการหาความรู้ได้อย่างหลากหลายที่มีอยู่อย่างไม่จำกัด ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ วรรณิการ์ ยุทธคราม และภรณ์ ศิริโชค (2557) ได้ศึกษาเรื่องการใช้ทรัพยากรสารสนเทศและบริการห้องสมุดของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ที่ห้องสมุดคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ผลการศึกษาพบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่ใช้ห้องสมุดเพื่อการศึกษา ทรัพยากรสารสนเทศประเภทตีพิมพ์ที่นักศึกษาส่วนใหญ่ใช้คือ ตำราประกอบการเรียน ทรัพยากรสารสนเทศประเภทอิเล็กทรอนิกส์ที่ใช้คือ ฐานข้อมูลหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ อีกทั้งยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ นภัสนันท์ ชมภูเทพา (2559) ได้ศึกษาเรื่องความต้องการในการใช้บริการห้องสมุดประชาชนของศูนย์ศึกษานอกโรงเรียน และการศึกษาตามอัธยาศัย อำเภอมะนัง จังหวัดลำพูน ผลการศึกษาพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นว่าด้านที่มีความต้องการมากที่สุดคือ ด้านทรัพยากรสารสนเทศ คือ ระบบอินเทอร์เน็ตไร้สาย และในทิศทางเดียวกันกับผลการวิจัยของ อรรพรรณ อารีเวช และคณะ (2559) ที่ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนาห้องสมุดประชาชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือไปสู่เกณฑ์มาตรฐาน ผลการศึกษาพบว่าสภาพการดำเนินงานไปสู่เกณฑ์มาตรฐานห้องสมุดประชาชน โดยรวมอยู่ในระดับมาก แนวทางการพัฒนาห้องสมุดควรดำเนินการในแต่ละมาตรฐาน โดยด้านทรัพยากรสารสนเทศ ควรส่งเสริมความรู้ โดยจัดหาทรัพยากรสารสนเทศหลากหลายรูปแบบมาให้บริการนอกจากนี้ผลการวิจัยที่เกิดขึ้นยัง สอดคล้องกับผลการวิจัยของ นลินี ทวีเขียว (2561) ที่ได้ศึกษาเรื่องปัญหา และแนวทางการพัฒนาคุณภาพห้องสมุด โรงเรียนมัธยมศึกษาอำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 ผลการศึกษาพบว่าแนวทางการพัฒนาคุณภาพห้องสมุดโรงเรียนควรนำคอมพิวเตอร์มาใช้ในการสืบค้น และจัดกิจกรรมห้องสมุดให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้นอีกด้วย

5.2.4 ด้านบรรยากาศดี พบว่าสภาพที่เป็นจริงอยู่ในระดับมาก สภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้ความต้องการจำเป็นด้านอาคารสถานที่ และวัสดุครุภัณฑ์ที่มีความต้องการมากที่สุดคือ ห้องสมุดตั้งอยู่ในตำแหน่งที่เหมาะสม สะดวกในการเข้าใช้บริการ ซึ่งถือว่าเป็นสิ่งที่จำเป็นมาก เพราะในการเข้าใช้บริการห้องสมุด ผู้ใช้บริการจำเป็นต้องเห็นห้องสมุดอย่างชัดเจน ดังนั้นห้องสมุดควรอยู่เป็นเอกเทศ เพื่อเป็นการดึงดูดให้ผู้ใช้บริการอยากเข้าใช้บริการตั้งแต่แรกเห็น ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของ อรพรรณ อธิเวช และคณะ (2559) ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนาห้องสมุดประชาชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือไปสู่เกณฑ์มาตรฐาน ผลการศึกษาพบว่า แนวทางการพัฒนาห้องสมุดด้านอาคาร สถานที่ และครุภัณฑ์ ควรตั้งอยู่ในพื้นที่ที่เหมาะสมการคมนาคมสะดวก มีวัสดุครุภัณฑ์ที่จำเป็น มีระบบป้องกันสาธารณภัย และระบบรักษาความปลอดภัยที่เหมาะสมให้แก่ผู้ให้บริการได้เป็นอย่างดี

5.3 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

5.3.1 ควรศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาการความทันสมัยของทรัพยากรสารสนเทศที่มีอยู่ในห้องสมุด เพื่อนำทรัพยากรสารสนเทศนั้นมาให้บริการได้ตรงตามความต้องการของผู้ใช้

5.3.2 ควรศึกษาเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ ทักษะของบรรณารักษ์สมัยใหม่ ที่สามารถบริหารจัดการห้องสมุดได้อย่างมีประสิทธิภาพ

5.3.3 ควรศึกษาเกี่ยวกับแนวทางการให้บริการของห้องสมุดยุคใหม่ ที่สามารถทำให้ผู้ให้บริการเข้าใช้บริการห้องสมุดมากขึ้น

บรรณานุกรม

- กรรณิการ์ ยูทศกราม, และภรณ์ ศิริโชติ. (2557). *การใช้ทรัพยากรสารสนเทศและบริการห้องสมุดของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ที่ห้องสมุดคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น* (Unpublished Master's thesis). มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ขอนแก่น.
- กฤษณพงศ์ สุขสมบุรณ์ และคณะ. (2559). *ความพึงพอใจต่อการใช้บริการห้องสมุดของนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม* (Unpublished Master's thesis). มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม, นครปฐม.
- กัลย์วิสาข์ ธาราวร. (2558). *การประเมินความต้องการจำเป็นของครูเพื่อพัฒนาความสามารถในการวัด และประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา* (Unpublished Master's thesis). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจ และสังคม. (2563). *นโยบาย และแผนระดับชาติว่าด้วยการพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจ และสังคม*. สืบค้นจาก http://www.mict.go.th/assets/Portals/1/files/590613_4Digital_Economy_Plan-Book.pdf
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). *แผนการศึกษาแห่งชาติ 2560-2579 (พิมพ์ครั้งที่ 2)*. กรุงเทพฯ: สำนักงานสภาพัฒนาการศึกษ.
- จรงค์ อักษร. (2554). *การศึกษาผลการบริหารงานห้องสมุด โรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดจันทบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17* (Unpublished Master's thesis). มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.
- จิตภา มีเพชร. (2551). *ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการบริการของห้องสมุด โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยรามคำแหง* (Unpublished Master's thesis). มหาวิทยาลัยรามคำแหง, กรุงเทพฯ.
- จุฑามาส ศรีจำนงค์. (2561). *การประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาตนเองในการทำวิจัยในชั้นเรียนของนักศึกษาวิชาชีพครู มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย* (Unpublished Master's thesis). มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย, เลย.
- ฉวีวรรณ อินชุกุล. (2559). *ยุทธศาสตร์การพัฒนาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นบุรี เขต 4* (Unpublished Master's thesis). มหาวิทยาลัยศิลปากร, กรุงเทพฯ.
- ชญานรณ์ กุลนิตติ. (2553). *สารสนเทศและการศึกษาค้นคว้า* (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.

บรรณานุกรม (ต่อ)

- ฉรินทร์ ชำนาญคุณ และคณะ. (2557). การบริหารจัดการศึกษาเพื่อเพิ่ม โอกาสทางการศึกษาของ นักเรียนกลุ่มเสี่ยงใน โรงเรียนมัธยมศึกษา (Unpublished Master's thesis). มหาวิทยาลัย ศิลปากร, กรุงเทพฯ.
- ทัฬหภูมิพิศ ปิ่นภักพุดลดา. (2559). ความต้องการจำเป็นด้านการบริการของจุดบริการงานครูสภาใน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 6 (Unpublished Master's thesis). มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา, นครราชสีมา.
- ชัยชนก ศิริโสภิตกุล. (2558). การประเมินความต้องการจำเป็นด้านจริยธรรมในการใช้เฟซบุ๊ก ของวัยรุ่นไทยในเขตกรุงเทพมหานคร (Unpublished Master's thesis). มหาวิทยาลัย กรุงเทพมหานคร, ปทุมธานี.
- นงลักษณ์ วิรัชชัย, และสุวิมล ว่องวาณิช. (2550). การวิจัยความต้องการจำเป็น. กรุงเทพฯ: ชรรมดา เพรส.
- นภัสนันท์ ชมภูเทพา. (2559). ความต้องการในการใช้บริการห้องสมุดประชาชนของศูนย์การศึกษา นอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย อำเภอแม่ทา จังหวัดลำพูน (Unpublished Master's thesis). มหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น, เชียงใหม่.
- นัทธีรัตน์ พีระพันธุ์, และอิทธิพัทธ์ สุวทันพรกุล. (2561). การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็นด้าน สมรรถนะเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสารในศตวรรษที่ 21 ของครูสังกัดสำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาระดับพื้นฐาน (Unpublished Master's thesis). มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.
- นลินี ทับวิเชียร. (2561). ปัญหาและแนวทางการพัฒนาคุณภาพห้องสมุด โรงเรียนมัธยมศึกษาอำเภอ บ้านบึง จังหวัดชลบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 (Unpublished Master's thesis). มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.
- นิภาพร กำคำ, และกัลย์ธีรา ทาเขียว. (2558). การประเมินความพึงพอใจของผู้ใช้บริการทรัพยากร สารสนเทศของสำนักหอสมุด (Unpublished Master's thesis). มหาวิทยาลัยแม่โจ้, เชียงใหม่.
- บุษกร เลิศวิระศิริกุล. (2557). การพัฒนากลยุทธ์การบริหารห้องสมุดโรงเรียน เพื่อเสริมสร้างทักษะ การเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของนักเรียนประถมศึกษา 1 (Unpublished Master's thesis). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.

บรรณานุกรม (ต่อ)

- ปัทมยงษ์ ฐานันตะ และคณะ. (2560). ความพึงพอใจของนิสิตต่อการใช้บริการห้องสมุด คณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยมหาสารคาม (Unpublished Master's thesis). มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, มหาสารคาม.
- ปนัดดา ชัยพระคุณ. (2555). การประเมินความต้องการจำเป็นในการฝึกปฏิบัติงานอภิบาลของบัณฑิต วิทยาลัยแสงธรรม (Unpublished Master's thesis). มหาวิทยาลัยศิลปากร, นครปฐม.
- ปารีชาติ แสงระชัญ. (ม.ป.ป.). บริการสารสนเทศในห้องสมุดยุคดิจิทัล (Unpublished Master's thesis). มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย, เลย.
- พรรณทิพย์ ศิริวรรณบุษย์. (2551). ทฤษฎีจิตวิทยาพัฒนาการ . กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พรรณนิภา สุขคี. (2559). ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการใช้บริการห้องสมุด โรงเรียนวัดล่าง (บวรวิทย์ายน 3) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 (Unpublished Master's thesis). มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.
- พวงพรรณ แสงนาโก. (2559). การจัดการความรู้ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา อำเภอเขาสมิง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด (Unpublished Master's thesis). มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.
- เพ็ญสินี กิจคำ. (2559). การประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ ของนิสิตหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาอังกฤษ (Unpublished Master's thesis). มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- มะลิวัลย์ สิ้นน้อย. (2561). การศึกษาความต้องการใช้บริการห้องสมุด สำนักวิทยบริการของนักศึกษามหาวิทยาลัยอุบลราชธานี (Unpublished Master's thesis). มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี, อุบลราชธานี.
- มารีแย ลือ โมะ. (2560). การประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาประสิทธิภาพการสอนของครูประถมศึกษาที่ต่อใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครู สังกัดสำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดยะลา (Unpublished Master's thesis). มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, ปัตตานี.
- แม่นมาศ ชาลิต. (2549). มาตรฐานห้องสมุด. กรุงเทพฯ: สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย ในพระราชูปถัมภ์ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี.

บรรณานุกรม (ต่อ)

- รัตดา พวงบุญ. (2555). การประเมินความต้องการจำเป็นของผู้ใช้บริการห้องสมุดประชาชน
สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดปัตตานี
(Unpublished Master's thesis). มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, ปัตตานี.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2546). พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2542. กรุงเทพฯ: นานมีบุ๊คส์
พับลิเคชั่นส์.
- โรงเรียนพระอินทร์ศึกษา (กลุ่มสกุลอุทิศ). (2562). แผนปฏิบัติการประจำปีโรงเรียนพระอินทร์
ศึกษา (กลุ่มสกุลอุทิศ) ปีการศึกษา 2562. ม.ป.ท.
- วัลยา ไชยพรม. (2561). กลยุทธ์การพัฒนาการดำเนินงานห้องสมุดโรงเรียนมาตรฐานสากลของ
โรงเรียนจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่ (Unpublished Master's thesis). มหาวิทยาลัย
นอร์ท-เชียงใหม่, เชียงใหม่.
- วิทยาลัยทองสุข. (2555). ความพึงพอใจของผู้ใช้บริการของห้องสมุด วิทยาลัยทองสุข ศูนย์
การศึกษาจังหวัดพิษณุโลก (Unpublished Master's thesis). วิทยาลัยทองสุข ศูนย์การศึกษา
จังหวัดพิษณุโลก, พิษณุโลก.
- ศิริพร อาจปักษา. (2557). การประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาตนเองของครูสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนจังหวัดราชบุรี (Unpublished
Master's thesis). มหาวิทยาลัยศิลปากร, กรุงเทพฯ.
- สมนึก ก้อนกลีบ. (2551). การบริหารงานห้องสมุดในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขต
พื้นที่การศึกษาเชียงราย เขต 4 (Unpublished Master's thesis). มหาวิทยาลัยราชภัฏ
เชียงราย, เชียงราย.
- สันติดา ชูเจ็ด. (2554). การศึกษาสภาพการดำเนินงานห้องสมุดสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน
คณะกรรมการการอาชีวศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล (Unpublished
Master's thesis). มหาวิทยาลัยรามคำแหง, กรุงเทพฯ.
- สาธิตา สิทธิกุล และคณะ. (2558). การประเมินความต้องการจำเป็นในการฝึกอบรมเกี่ยวกับการจัด
การศึกษาโดยบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษาในสังกัด
สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษานอกระบบ (Unpublished Master's thesis).
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ, กรุงเทพฯ.

บรรณานุกรม (ต่อ)

- สิทธิชัย เวศสุวรรณ. (2556). การประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนารูปแบบการบริหารคุณภาพองค์กร ในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา (Unpublished Master's thesis). มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ, กรุงเทพฯ.
- สุนิศา อุดมเดช. (2558). การศึกษาแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศของการบริหารห้องสมุดมีชีวิต กรณีศึกษา โรงเรียนวังทองพิทยาคม (Unpublished Master's thesis). มหาวิทยาลัยนเรศวร, พิษณุโลก.
- สุนีย์ เลิศแสวงกิจ, และพิศิษฐ์ กาญจนพิมาย. (2550). ห้องสมุดกับการรู้สารสนเทศ. กรุงเทพฯ: ว่างอักษร.
- สุวิมล ว่องวานิช. (2558). การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2556). แนวทางการดำเนินงานส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน และพัฒนาห้องสมุดโรงเรียน. กรุงเทพฯ: ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ. (2560). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ.2560 - 2564). กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง.
- สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ สถาบันส่งเสริม และพัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้. (ม.ป.ป.). กรอบแนวทางการดำเนินงานห้องสมุด “3 ดี” สำนักงาน กศน. กรุงเทพฯ : รั้งสีการพิมพ์.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2560 –2579. กรุงเทพฯ: พรักหวานกราฟฟิค.
- สำนักงานวิชาการ และมาตรฐานการศึกษา. (2549). แนวทางการจัดการห้องสมุดโรงเรียนให้มีชีวิต. กรุงเทพฯ: สำนักงานวิชาการ และมาตรฐานการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ.
- สำนักงานวิชาการ และมาตรฐานการศึกษา. (2552). แนวทางการบริหารจัดการหลักสูตร ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษา ขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ : ผู้แต่ง.
- ห้องสมุดโรงเรียนพระอินทร์ศึกษา (กลุ่มมสกลอุทิศ). (2562). คู่มือปฏิบัติงานห้องสมุดโรงเรียนพระอินทร์ศึกษา (กลุ่มมสกลอุทิศ) ปีการศึกษา 2562. ม.ป.ท.
- อรรธรณ สุวรรณทองชัย และคณะ. (2558). สภาพ และปัญหาการบริหารงานห้องสมุดโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 (Unpublished Master's thesis). มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร, กรุงเทพฯ.

บรรณานุกรม (ต่อ)

- อรรวรรณ อาธิเวช และคณะ. (2559). *การพัฒนาห้องสมุดประชาชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ไปสู่เกณฑ์มาตรฐาน* (Unpublished Master's thesis). มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี, อุบลราชธานี.
- อาภารัตน์ ขำสกุล. (2543). *รูปแบบการจัดห้องสมุดโรงเรียน ความรู้เกี่ยวกับห้องสมุดโรงเรียน*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- อุษณา ป้อมลิขิตกุล. (2554). *การดำเนินงานในการบริหารงานห้องสมุดตามมาตรฐานห้องสมุดโรงเรียนของโรงเรียนในเขตอำเภอหาดูพนม จังหวัดนครพนม* (Unpublished Master's thesis). มหาวิทยาลัยนครพนม, นครพนม.
- อุบลศิลป์ โพธิ์พรม, และอมรรัตน์ นาคะโร. (2560). *HUMAN LIBRARY DIGITAL & การยกระดับการให้บริการห้องสมุดด้วยมาตรฐานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ*. ม.ป.ท.
- เอมอร พิทยายน. (2557). *ความพึงพอใจของผู้ใช้ห้องสมุดวิทยาลัยราชสุดา หอสมุด และคลังความรู้ มหาวิทยาลัยมหิดล* (Unpublished Master's thesis). มหาวิทยาลัยมหิดล, กรุงเทพฯ.
- เอื้อมพร ทศนประสิทธิ์ผล. (2542). *สารนิเทศเพื่อการศึกษาค้นคว้า*. กรุงเทพฯ: สุริยวิสาส์น.
- Best, J.W. (1986). *Research in Education* (5th ed.). New Jersey: Prentice Hall, Inc.
- Guba, E.G., & Lincoln, Y.S. (1982). The place of values in needs assessment. *Educational Evaluation and Policy Analysis*, 4, 311-320.
- Krejcie, R. V., & Morgan, E. W. (1970). *Determining Samples Sizes for Research Activities*. Retrieved from https://home.kku.ac.th/sompong/guest_speaker/KrejcieandMorgan_article.pdf
- Likert, R. A. (1932). Technique for the Measurement of Attitude. *Archives Psychological*, 22 (140), 5-55.
- Scriven, M. (1991). *Evaluation thesaurus*. Newbury Park, CA: Sage Publication, Inc.
- Suarez, T. M. (1990). Needs assessment studied. In H. J. Walberg & G. D. Haertel (Eds.), *The International encyclopedia of educational evaluation* (pp. 29-31). Oxford: Pergamon Press.

ภาคผนวก ก

หนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลวิจัย

มหาวิทยาลัยรังสิต Rangsit University

 <p>มหาวิทยาลัยรังสิต RANGSIT UNIVERSITY</p>		<table border="0" style="width: 100%;"> <tr> <td style="font-size: small;"> มท. 110 ถนนรังสิต แขวงจตุจักร กทม. 10135 โทร. กรุงเทพฯ 12000 </td> <td style="font-size: small;"> Rangsit University Mueang-Ae, Pathumthani Rd. Pathumthani 12000, Thailand </td> <td style="font-size: small;"> T. (66) 2097 2200 F. (66) 2791 5757 E. info@su.ac.th </td> </tr> </table>	มท. 110 ถนนรังสิต แขวงจตุจักร กทม. 10135 โทร. กรุงเทพฯ 12000	Rangsit University Mueang-Ae, Pathumthani Rd. Pathumthani 12000, Thailand	T. (66) 2097 2200 F. (66) 2791 5757 E. info@su.ac.th
มท. 110 ถนนรังสิต แขวงจตุจักร กทม. 10135 โทร. กรุงเทพฯ 12000	Rangsit University Mueang-Ae, Pathumthani Rd. Pathumthani 12000, Thailand	T. (66) 2097 2200 F. (66) 2791 5757 E. info@su.ac.th			

วิทยาลัยครูสุริยเทพ
ที่ วสท.4800/1029.1

7 ตุลาคม 2562

เรื่อง ขออนุมัติโครงการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย
เรียน ว่าที่ร้อยตรี ดร.คุณวาศิ เดชเสถียร ผู้อำนวยการโรงเรียนพระอินทร์ศึกษา(กลุ่มสกุลอุทิศ)

ด้วย นางสาวฤทัยทิพย์ ประชาสุข รหัสนักศึกษา 6007013 หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยรังสิต กำลังดำเนินการวิจัยเรื่อง **ความต้องการจำเป็นต่อการให้บริการห้องสมุด โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พระนครศรีอยุธยาเขต 1** งานวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของรายวิชา EDA699 วิทยานิพนธ์ โดยมี ดร.วัลลภา เฉลิมวงศาเวช เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา

ขณะนี้ข้าพเจ้าอยู่ในขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัย เพื่อให้การดำเนินการเป็นไปด้วยความเรียบร้อยและมีประสิทธิภาพ โดยเก็บข้อมูลจากครูและนักเรียน ของโรงเรียนพระอินทร์ศึกษา (กลุ่มสกุลอุทิศ) ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ทางหลักสูตร ฯ จึงขออนุมัติโครงการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยของ นางสาวฤทัยทิพย์ ประชาสุข ในครั้งนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดขออนุมัติ และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

 (ดร.วัลลภา เฉลิมวงศาเวช)
 รองคณบดีฝ่ายวิชาการ
 และผู้อำนวยการหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
 สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
 วิทยาลัยครูสุริยเทพ มหาวิทยาลัยรังสิต

ผู้ทำวิจัย : โทร.085-9178688
 ผู้ประสานงานหลักสูตร: โทร.02-997-2222 ต่อ 1275

www.rsu.ac.th

ภาคผนวก ข

รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย

มหาวิทยาลัยรังสิต Rangsit University

รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย

- 1) ดร. จุลดิศ กล้วยทัฬห
อาจารย์ประจำหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
วิทยาลัยครูสุริยเทพ มหาวิทยาลัยรังสิต
- 2) ดร. ประมุข ชูสอน
อาจารย์ประจำหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
วิทยาลัยครูสุริยเทพ มหาวิทยาลัยรังสิต
- 3) นางอัมพา ลาไม้
ครูชำนาญการพิเศษ
ตำแหน่งหัวหน้างานบริหารทั่วไป
โรงเรียนพระอินทร์ศึกษา (กลุ่มมสกลอุทิศ)

ภาคผนวก ค

ผลการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

มหาวิทยาลัยรังสิต Rangsit University

ผลการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย (Index of Item Objective Congruence : IOC)
โดยผู้เชี่ยวชาญ

ข้อที่	ความเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ			ผลรวม	IOC	แปลผล
	ท่านที่ 1	ท่านที่ 2	ท่านที่ 3			
ข้อที่ 1	+1	+1	+1	3	1	สอดคล้อง
ข้อที่ 2	0	+1	+1	2	0.67	สอดคล้อง
ข้อที่ 3	+1	+1	+1	3	1	สอดคล้อง
ข้อที่ 4	+1	+1	+1	3	1	สอดคล้อง
ข้อที่ 5	+1	+1	+1	3	1	สอดคล้อง
ข้อที่ 6	+1	+1	+1	3	1	สอดคล้อง
ข้อที่ 7	+1	+1	+1	3	1	สอดคล้อง
ข้อที่ 8	0	+1	+1	2	0.67	สอดคล้อง
ข้อที่ 9	+1	+1	+1	3	1	สอดคล้อง
ข้อที่ 10	+1	+1	+1	3	1	สอดคล้อง
ข้อที่ 11	+1	+1	+1	3	1	สอดคล้อง
ข้อที่ 12	+1	+1	+1	3	1	สอดคล้อง
ข้อที่ 13	+1	+1	+1	3	1	สอดคล้อง
ข้อที่ 14	+1	+1	+1	3	1	สอดคล้อง
ข้อที่ 15	+1	+1	+1	3	1	สอดคล้อง
ข้อที่ 16	+1	+1	+1	3	1	สอดคล้อง
ข้อที่ 17	+1	+1	+1	3	1	สอดคล้อง
ข้อที่ 18	+1	0	+1	2	0.67	สอดคล้อง
ข้อที่ 19	+1	+1	+1	3	1	สอดคล้อง
ข้อที่ 20	+1	+1	+1	3	1	สอดคล้อง
ข้อที่ 21	+1	0	+1	2	0.67	สอดคล้อง
ข้อที่ 22	0	+1	+1	2	0.67	สอดคล้อง
ข้อที่ 23	+1	+1	+1	3	1	สอดคล้อง

ผลการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย (Index of Item Objective Congruence : IOC)
โดยผู้เชี่ยวชาญ (ต่อ)

ข้อที่	ความเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ			ผลรวม	IOC	แปลผล
	ท่านที่ 1	ท่านที่ 2	ท่านที่ 3			
ข้อที่ 24	+1	+1	+1	3	1	สอดคล้อง
ข้อที่ 25	+1	+1	+1	3	1	สอดคล้อง
ข้อที่ 26	+1	+1	+1	3	1	สอดคล้อง
ข้อที่ 27	+1	+1	+1	3	1	สอดคล้อง
ข้อที่ 28	+1	+1	+1	3	1	สอดคล้อง
ข้อที่ 29	+1	+1	+1	3	1	สอดคล้อง
ข้อที่ 30	+1	+1	+1	3	1	สอดคล้อง
ข้อที่ 31	+1	+1	+1	3	1	สอดคล้อง
ข้อที่ 32	+1	+1	+1	3	1	สอดคล้อง
ข้อที่ 33	+1	+1	+1	3	1	สอดคล้อง
ข้อที่ 34	+1	+1	+1	3	1	สอดคล้อง
ข้อที่ 35	+1	+1	+1	3	1	สอดคล้อง
ข้อที่ 36	+1	+1	+1	3	1	สอดคล้อง

ภาคผนวก ง
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

มหาวิทยาลัยรังสิต Rangsit University

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย**เรื่อง ความต้องการจำเป็นต่อการใช้บริการห้องสมุดโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา****สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1**

*****

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามนี้เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความต้องการจำเป็นต่อการใช้บริการห้องสมุดโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 โดยมีองค์ประกอบ 3 ด้าน คือ 1) ด้านบรรณารักษ์ดี 2) ด้านหนังสือดี 3) ด้านบรรยากาศดี แบ่งเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการบริการของห้องสมุดโรงเรียน

ตอนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับข้อเสนอแนะ และข้อคิดเห็นเพิ่มเติม

2. แบบสอบถามนี้ใช้เป็นข้อมูลเพื่อประโยชน์ในการวิจัยเท่านั้น คำตอบของท่านไม่มีผลกระทบต่อการทำงานของท่านแต่อย่างใด และข้อมูลส่วนตัวของท่านทั้งหมดจะถูกเก็บเป็นความลับ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงใน ตามข้อมูลที่เป็นจริงเกี่ยวกับท่าน

1. เพศ

 1) ชาย 2) หญิง

2. สถานภาพ

 1) นักเรียน 2) ครู 3) ผู้บริหารสถานศึกษา

3. อายุ

 1) 15 – 20 ปี 2) 21– 30 ปี 3) 31 – 40 ปี 4) 41 – 50 ปี 5) 51 – 60 ปี

4. ระดับการศึกษา

 1) ต่ำกว่าปริญญาตรี 2) ปริญญาตรี 3) ปริญญาโท 4) ปริญญาเอก

5. ศาสนา

 1) พุทธ 2) อิสลาม 3) คริสต์

ตอนที่ 2 การบริการของห้องสมุดโรงเรียน

คำชี้แจง โปรดเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับสภาพที่เป็นจริง และสภาพที่พึงประสงค์ตามความต้องการจำเป็นต่อการใช้บริการห้องสมุด

ระดับสภาพที่เป็นจริง และสภาพที่พึงประสงค์ แบ่งเป็น 5 ระดับ ดังนี้

5 หมายถึง มีการปฏิบัติ/พฤติกรรม/ความคิดเห็นตามสภาพที่เป็นจริง/สภาพที่พึงประสงค์ในระดับมากที่สุด

4 หมายถึง มีการปฏิบัติ/พฤติกรรม/ความคิดเห็นตามสภาพที่เป็นจริง/สภาพที่พึงประสงค์ในระดับมาก

3 หมายถึง มีการปฏิบัติ/พฤติกรรม/ความคิดเห็นตามสภาพที่เป็นจริง/สภาพที่พึงประสงค์ในระดับปานกลาง

2 หมายถึง มีการปฏิบัติ/พฤติกรรม/ความคิดเห็นตามสภาพที่เป็นจริง/สภาพที่พึงประสงค์ในระดับน้อย

1 หมายถึง มีการปฏิบัติ/พฤติกรรม/ความคิดเห็นตามสภาพที่เป็นจริง/สภาพที่พึงประสงค์ในระดับน้อยที่สุด

ข้อ	การบริการของห้องสมุดโรงเรียน	ระดับสภาพที่เป็นจริง					ระดับสภาพที่พึงประสงค์				
		5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
1) ด้านบรรณารักษ์											
1	บรรณารักษ์ มีการจัดทำระเบียบการใช้ห้องสมุด										
2	บรรณารักษ์ มีการจัดทำตารางการใช้ห้องสมุดที่ชัดเจน										
3	บรรณารักษ์ มีการแนะนำการใช้ห้องสมุด และการรับรู้ เข้าถึง และใช้ประโยชน์จากสารสนเทศ										

ข้อ	การบริการของห้องสมุดโรงเรียน	ระดับ สภาพที่เป็นจริง					ระดับ สภาพที่พึงประสงค์				
		5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
36	ห้องสมุดมีเครื่องมือ และวัสดุอุปกรณ์ ที่เหมาะสมกับการปฏิบัติงาน ของบรรณารักษ์ และการให้บริการ										

ตอนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับข้อเสนอแนะ และข้อคิดเห็นเพิ่มเติม

1) แนวทางการพัฒนาด้านครูหรือบุคลากรทำหน้าที่บรรณารักษ์ ควรดำเนินการ

.....

.....

2) แนวทางการพัฒนาด้านทรัพยากรสารสนเทศ ควรดำเนินการ

.....

.....

3) แนวทางการพัฒนาด้านอาคารสถานที่ และวัสดุครุภัณฑ์ ควรดำเนินการ

.....

.....

ขอขอบคุณในความร่วมมือน้อย่างดียิ่ง

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ	ฤทัยทิพย์ ประชาสุข
วัน เดือน ปีเกิด	26 พฤษภาคม 2524
สถานที่เกิด	จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ประเทศไทย
ประวัติการศึกษา	มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ ปริญญาศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์ และสารนิเทศศาสตร์, 2547 มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี ประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชิพครู, 2553 มหาวิทยาลัยรังสิต ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหาร การศึกษา, 2562
ที่อยู่ปัจจุบัน	5/12 หมู่ 1 ตำบลคลองหนึ่ง อำเภอกคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี
สถานที่ทำงาน	โรงเรียนพระอินทร์ศึกษา (กลุ่มสกุลอุทิศ) ตำบลพยอม อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
ตำแหน่งปัจจุบัน	ครู